

ВЫДАЕЦЦА 3 9 ЖНІЎНЯ 1917 г.

7 ліпеня 2011 г.
ЧАЦВЕР
№ 126 (26990)

Кошт 750 рублёў

WWW.ZVIAZDA.BY — на 12 гадзін раней

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

НАЗВАНЫ ПЕРАМОЖЦЫ РЭСПУБЛІКАНСКАГА КОНКУРСУ «ЛЕПШЫ ПРАДПРЫМАЛЬНІК 2010 ГОДА»

У Беларусі вызначаны пераможцы і лаўрэаты конкурсу «Лепшы прадпрымальнік 2010 года» ў 16 намінацыях.

Адпаведны ўказ № 307 «Аб пераможцах і лаўрэатах рэспубліканскага конкурсу «Лепшы прадпрымальнік 2010 года» Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка падпісаў 5 ліпеня.

Лепшым прадпрымальнікам у сферы вытворчасці спажывецкіх тавараў прызнана ЗАТ «Вітэкс» (Мінск), у сферы вытворчасці прадуктаў харчавання — СТАА «Арамацік» (Дзяржынск).

Пераможцам у намінацыі «Лепшы прадпрымальнік у сферы вытворчасці тавараў прамысловага прызначэння» стала ТАА «Біяком Тэхналогія» (Гродна), а ў намінацыі «Лепшы прадпрымальнік у сферы будаўнічай дзейнасці» — ТАА «Мемпэкс» (Мінск).

У сферы грамадскага харчавання лепшым прызнана ТАА «Новы Альянс» (Мінск), у сферы аптовага і рознічнага гандлю — ТАА «Дыямант-прам» (Мінск).

СТАА «Лекфарм» (Лагойск) стала лепшым прадпрымальнікам у сферы медыцынскай дзейнасці.

Лепшым прадпрымальнікам — арганізацыяй з замежнымі інвестыцыямі названа ЗПУВП «Кока-Кола Бэўрыджыз Беларусь» (пас. Калядзічы).

У намінацыі «Лепшая сялянская (фермерская) гаспадарка» перамагла сялянская гаспа-

дарка «Версія» з вёскі Шчэпічы Клецкага раёна Мінскай вобласці.

Індывідуальны прадпрымальнік Сяргей Кучаравенка з Мінска стаў лепшым у сферы аказання паслуг.

У сферы аказання фізкультурна-аздараўленчых паслуг званне пераможцы атрымаў індывідуальны прадпрымальнік Дзмітрый Аляхновіч з вёскі Абяроўшчына Камянецкага раёна Брэсцкай вобласці.

ТДА «Віаполь» з Мінска прызнана лепшым у сферы турызму.

Камунальнае інфармацыйна-кансультацыйнае УП «Наваполацкі цэнтр прадпрымальніцтва і нерухомай маёмасці» названы пераможцам у намінацыі «Лепшы суб'ект інфраструктуры падтрымкі і развіцця прадпрымальніцтва».

Прыватнае транспартна-экспедыцыйнае УП «Інтэртрансэкспедыцыя» з Дзяржынска стала лепшым прадпрымальнікам-экспарцёрам.

У намінацыі «Лепшы прадпрымальнік — арганізатар новых рабочых месцаў» пераможцам названа СТАА «Контэ Спа» з Гродна.

Гэтым жа ўказам Дзмітрый Аляхновіч, які на працягу трох гадоў (2008—2010) быў пераможцам рэспубліканскага конкурсу «Лепшы прадпрымальнік года», узнагароджаны дыпламам «Ганаровы прадпрымальнік».

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Даплата фізасобамі пошлін на ўвозімыя аўтамабілі спатрэбіцца, калі яны растаможаны ў Беларусі з 1 студзеня 2010 года па 30 чэрвеня 2011-га

Аб гэтым паведамлі БЕЛТА ў прэс-службе Дзяржаўнага мытнага камітэта Беларусі.

У ДМК нагадалі, што ў пачатку ліпеня ў СМІ было паведамлена пра прадстаўніка Федэральнай мытнай службы Расійскай Федэрацыі аб неабходнасці даплаты розніцы ў мытных пошлінах пры ўвозе ў Расійскую Федэрацыю аўтамабіляў, увезеных у Беларусь і Казахстан да 1 ліпеня 2011 года. У заяве не было інфарма-

цыі аб тым, што такая даплата не патрэбна адносна аўтамабіляў, выпуск якіх быў ажыццёўлены ў адпаведнасці з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь або Рэспублікі Казахстан да 1 студзеня 2010 года.

Дзяржаўны мытны камітэт Беларусі звярнуўся ў Федэральную мытную службу Расійскай Федэрацыі з просьбай растлумачыць сваю пазіцыю ў частцы выканання раней заключанага ў рамках Мытнага саюза між-

дзяржаўнага пагаднення.

Федэральная мытная служба Расіі ў пісьме пацвердзіла выкананне ў поўнай меры мытнымі органамі Расійскай Федэрацыі палажэнняў пагаднення. Гэта азначае, што даплата мытных пошлін будзе патрабавацца толькі адносна ўвозімых у Расію аўтамабіляў, выпуск якіх у Беларусі быў ажыццёўлены фізічнымі асобамі з 1 студзеня 2010 года па 30 чэрвеня 2011 года ўключна.

Наіменаванне банка:

Закрытае акцыйнае грамадства «Белорусско-Швейцарский банк БелСвиссБанк»

БУХГАЛТЕРСКИЙ БАЛАНС на 1 июля 2011 г.

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	на 01 июля 2011 г.	на 01 июля 2010 г.
1	2	3	4	5	6
1	АКТИВЫ				
2	Денежные средства	1101		43 332,9	28 809,5
3	Драгоценные металлы и драгоценные камни	1102		61 595,6	26,0
4	Средства в Национальном банке	1103		89 602,2	17 327,8
5	Средства в банках	1104		170 086,2	102 681,6
6	Ценные бумаги	1105		6 504,5	25 707,4
7	Кредиты клиентам	1106		25 080,9	13 596,7
8	Производные финансовые активы	1107		0,0	1 990,1
9	Долгосрочные финансовые вложения	1108		15,0	15,0
10	Основные средства и нематериальные активы	1109		66 701,6	53 136,1
11	Имущество, предназначенное для продажи	1110		0,0	0,0
12	Прочие активы	1111		17 236,1	17 471,7
13	ИТОГО активы	11		480 155,0	260 761,9
14	ОБЯЗАТЕЛЬСТВА				
15	Средства Национального банка	1201		30 428,7	0,0
16	Средства банков	1202		20 769,5	46 775,4
17	Средства клиентов	1203		319 139,8	129 018,9
18	Ценные бумаги, выпущенные банком	1204		38,4	38,4
19	Производные финансовые обязательства	1205		2 688,9	61,4
20	Прочие обязательства	1206		9 543,4	802,3
21	ВСЕГО обязательства	120		382 608,7	176 696,4
22	КАПИТАЛ				
23	Уставный фонд	1211		58 396,3	58 396,3
24	Эмиссионный доход	1212		0,0	0,0
25	Резервный фонд	1213		3 516,9	3 516,9
26	Фонд переоценки статей баланса	1214		28 471,9	19 261,5
27	Накопленная прибыль	1215		7 161,2	2 890,8
28	ВСЕГО капитал	121		97 546,3	84 065,5
29	ИТОГО обязательства и капитал	12		480 155,0	260 761,9

ОТЧЕТ О ПРИБЫЛИ И УБЫТКАХ на 1 июля 2011 г.

(в миллионах белорусских рублей)

№ п/п	Наименование статьи	Символ	Пункт пояснительной записки	01.07.2011 г.	01.07.2010 г.
1	2	3	4	5	6
1	Процентные доходы	2011		4 525,0	3 020,6
2	Процентные расходы	2012		2 774,2	1 911,3
3	Чистые процентные доходы	201		1 750,8	1 109,3
4	Комиссионные доходы	2021		14 923,9	8 551,5
5	Комиссионные расходы	2022		5 051,2	907,9
6	Чистые комиссионные доходы	202		9 872,7	7 643,6
7	Чистый доход по операциям с драгоценными металлами и драгоценными камнями	203		24 722,8	1,4
8	Чистый доход по операциям с ценными бумагами	204		-299,5	28,3
9	Чистый доход по операциям с иностранной валютой	205		13 213,5	8 762,7
10	Чистый доход по операциям с производными финансовыми инструментами	206		-3 936,8	-576,2
11	Чистые отчисления в резервы	207		21 914,1	191,6
12	Прочие доходы	208		4 194,5	4 982,4
13	Операционные расходы	209		17 859,4	12 668,2
14	Прочие расходы	210		921,0	4 067,7
15	Прибыль (убыток) до налогообложения	211		8 823,5	5 024,0
16	Налог на прибыль	212		1 147,4	1 052,2
17	ПРИБЫЛЬ (УБЫТОК)	2		7 676,1	3 971,8

Руководитель

Казбанов В.А.

Главный бухгалтер

Трепашко И.И.

Лицензия Национального банка РБ на совершение банковских операций № 7 от 29.12.2008 г.

Фелікс Мацвеевіч РАДКЕВІЧ, пенсіянер з вёскі Харужанцы Лагойскага раёна, пляце новы кошкі напярэдадні копкі ранняй бульбы.

Ну і ну!

Кантрабандны... пlying

Самаробны пlying, які рухаўся ўначы па рацэ Вілія паблізу ад лініі дзяржаўнай мяжы на ўчастку паста Кемялішкі, прыцягнуў увагу смаргонскіх памежнікаў. Там аказалася ажно 35 тысяч пачкаў цыгарэт. Кантрабандны тавар ацэнены на суму каля 64 мільянаў рублёў.

Пратараніў

камерцыйны ларок

Кіроўца ў Мастах быў нецвярозым і, да таго ж, ніколі не атрымліваў пасведчання на права кіравання транспартнымі сродкамі. 30-гадовы мужчына патэлефанаваў жонцы з просьбай прыехаць да яго на працу і забраць дахаты. А ўжо дома жанчына не знайшла ні свайго мужа, ні ключоў ад аўтамабіля. Праз некаторы час стала вядома, што ў цэнтры горада ён не справіўся з кіраваннем. Добра яшчэ, што ніхто не пацярпеў, акрамя кіроўцы, які шпіталізаваны.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ISSN 1990 - 763X

АУКЦИОНЫ ПО ПРОДАЖЕ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТИ

WWW.RLT.BY

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению сельскохозяйственного производственного кооператива «Щомыслица» (продавец) проводит открытый аукцион по продаже одним лотом: здания коровника (инв. № 600/С-130724), об. пл. 1768,5 кв.м.; здания телятника (инв. № 600/С-130722), об. пл. 722,4 кв.м.; здания телятника (инв. № 600/С-130723), об. пл. 722,8 кв.м., расположенных по адресу: Минская обл., Минский р-н, Щомыслицкий с/с, район агр. гор. Щомыслица (9; 9/1; 9/2).

Начальная цена с НДС (снижена на 20%) – 3 200 000 000 бел. руб.

Площадь земельного участка – 1,3898 га.

Задаток в сумме 150 000 000 бел. руб. перечисляется на р/с № 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Банк», БИК 153001369, УНП 690324015, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Подробнее извещение опубликовано в газете «Звезда» от 01.06.2011.

Аукцион состоится 15.07.2011 в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по 14.07.2011 до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34; 500 47 12.

У БЕЛАРУСІ Ё П ПАЎГОДДЗІ АДНАЎЛЯЕЦЦА КРЭДЫТАВАННЕ БУДАЎНІЦТВА ЖЫЛЛЯ

Аб гэтым заявіў учора віцэ-прэм'ер Сяргей Румас, адказваючы на пытанні прадстаўнікоў працоўнага калектыву ААТ «МАЗ», перадае БЕЛТА.

«З другога паўгоддзя адкрываецца фінансаванне Беларускага банка па гарадах і Белаграпрамбанка — па сельскай мясцовасці, і крэдытаванне жылля будзе аднаўляцца», — адзначыў Сяргей Румас. Разам з тым ён падкрэсліў, што ў далейшым у Беларусі не будзе будаўніцтва сацыяльнае жылля ў тым аб'ёме, у якім будавалі раней.

ЛЮДЗІ СТАЛІ БОЛЬШ ЗВЯРТАЦЦА ДА ўЛАДЫ З ПЫТАННЯМІ ДЗЯРЖАўНАГА ўЗРОўНЮ

Аб гэтым заявіў журналістам першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Аляксандр Радзькоў. Ён правёў учора асабісты прыём грамадзян у Бялыніцкім райвыканкаме, перадае БЕЛТА.

Паводле слоў Аляксандра Радзькова, апошнім часам людзі сталі менш звяртацца з пытаннямі ўтрыманскага характару, а больш закранаць тэмы дзяржаўнага ўзроўню. У якасці прыкладу ён прывёў жыхара Бялыніч, што звярнуўся да яго ў час прыёму, якога хваліла пытанне ўдасканалення заканадаўства аб фарміраванні гаражных кааператываў. Пры гэтым грамадзянін прыйшоў з канкрэтнымі прапановамі, якія сапраўды заслугоўваюць увагі — на самай справе жыццё патрабуе змяненняў і дапаўненняў у пытаннях прыватнасці, кааперацыі забудовы гаражных масіваў.

«Самае важнае, што гэта закранае не толькі спадзяванні аднаго чалавека, а многіх людзей. Вядома, мы будзем разглядаць такія прапановы грамадзян, каб наша заканадаўства адпавядала сучасным патрабаванням», — запэўніў Аляксандр Радзькоў.

Дзяржава аказвае сур'ёзную дапамогу малазабяспечаным катэгорыям грамадзян

Аб гэтым паведаміў учора журналістам першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі Аляксандр Радзькоў у час наведвання рэабілітацыйнага цэнтру для інвалідаў па зроку ў Магілёве, перадае БЕЛТА.

«Толькі ў тым выпадку, калі дзяржаўная ўлада дзейнічае арганізавана і карыстаецца аўтарытэтам у насельніцтва, можна вырашаць любыя складаныя праблемы», — адзначыў Аляксандр Радзькоў. А калі кожны будзе думаць толькі аб сабе — краіну раскрасаць і расцягнуць. Беларусь жыве даўно па цывілізаваных законах, улада працуе сістэмна, адказна і прыстойна, і гэта працуе ў сённяшняй няпростай эканамічнай сітуацыі. Пры гэтым, нягледзячы на цяжасці, дзяржава прадаўжае аказваць сур'ёзную сацыяльную падтрымку малазабяспечаным катэгорыям грамадзян. У тым ліку вялікая ўвага ўдзяляецца пытанням рэабілітацыі інвалідаў. «У нас гэта прапісана на заканадаўчым узроўні. І мы адзіная краіна на тэрыторыі СНД, якая мае закон па навучанні дзяцей з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця. Іх суправаджаюць на жыццёвым шляху, дапамагаюць знайсці работу, лёгка інтэгравацца ў грамадства. Немалыя грошы таксама сёння ўкладваюцца ў населеныя пункты ў стварэнне безбар'ернага асяроддзя для інвалідаў. Гэта значыць, мы робім усё магчымае, каб гэта катэгорыя людзей жыла і працавала дастойна», — сказаў першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта.

ПАПЫЛІ!

За 45 хвілін у Гомелі выпала трэцяя частка ад месячнай нормы ападкаў. У выніку «трапічнага» ліўня аказаліся падтопленымі праезныя часткі вуліц у 10 месцах. На 40 хвілін вымушана прыпыніўся рух па васьмі гарадскіх маршрутах грамадскага транспарту. Для ліквідацыі наступстваў падтапленняў была задзейнічана тэхніка мясцовага камунальнага прадпрыемства.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Рыгор ВАСІЛЕВІЧ:

Выкарыстоўвалі законныя спосабы вырашэння праблем

ГАВОРКА ідзе пра ўдзельнікаў «маўклівых акцый», якія апошнім часам перыядычна ладзяцца ў Беларусі. Тое, што «маўклівыя акцыі» з'яўляюцца несанкцыянаванымі масавымі мерапрыемствамі, паводле слоў Генеральнага пракурора Беларусі Рыгора ВАСІЛЕВІЧА, «пацвярджаецца размяшчэннем праз інтэрнэт рознага роду «планаў» іх правядзення і прытрымліванне гэтых планаў іх удзельнікаў».

Рыгору Васілевічу хацелася б, каб «грамадзяне выкарыстоўвалі законныя спосабы вырашэння праблем, а арганізатары разумелі, што яны таксама нясуць адказнасць за свае правакацыйныя дзеянні».

— У Рэспубліцы Беларусь забяспечваецца права грамадзян на звароты ў органы дзяржаўнай улады і да службовых асоб, — нагадаў Рыгор Аляксеевіч. — Ёсць магчымасць і для грамадзян, якія маюць выхад у інтэрнэт, накіроўваць свае звароты ў дзяржаўныя структуры, — напрыклад, на сайт Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Мяркую, што пытанні эканамічнага характару могуць вырашацца не на разбуральнай, а на канструктыўнай аснове.

Паводле слоў Генеральнага пракурора, Закон «Аб масавых мерапрыемствах у Рэспубліцы Беларусь» вызначае парадак арганізацыі і правядзення вулічных шэсцяў і іншых масавых ме-

Міхаіл МЯСНІКОВІЧ.

«СІТУАЦЫЯ НА ВАЛЮТНЫМ РЫНКУ БЕЛАРУСІ ПАВІННА СТАБІЛІЗАВАЦЦА ў САМЫ КАРОТКІ ЧАС»

Аб гэтым заявіў учора журналістам прэм'ер-міністр Беларусі.

«У маі мы спрацавалі ўпершыню за многія гады з дадатным знешнегандлёвым сальда ў памеры \$120 млн па ўсіх відах дзейнасці — па таварах і паслугах, — сказаў кіраўнік урада. — Такім чынам, выраўноўваецца плацежны гандлёвы баланс, і гэта сведчыць аб тым, што, магчыма, у самы бліжэйшы час мы забяспечым стабілізацыю на валютным рынку краіны».

Кіраўнік урада адзначыў, што Беларусь вызначыла з расійскім бокам прынцыпы крэдытавання будаўніцтва АЭС. «Мы дамовіліся з Кудрынём, і гэта пытанне абмяркоўвалася з Пуціным аб прынцыпах крэдытавання самой станцыі, не толькі ядзернага вострава, а ў цэлым аб'екта, уключаючы інжынерную інфраструктуру, неабходную для работы станцыі», — растлумачыў ён. Пры гэтым прэм'ер-міністр дадаў, што Беларусь адмовілася ад крэдытавання аб'ектаў сацыяльнай інфраструктуры для АЭС. «Гэта будзем будаваць за свае грошы», — падкрэсліў ён.

Адказваючы на пытанне аб памеры расійскага крэдыту на будаўніцтва беларускай АЭС, Міхаіл Мясніковіч адзначыў, што гэта будзе не менш як \$6-7 млрд. «85 працэнтаў у нас ідзе па адпрацаванай схеме крэдытавання, з улікам таго, што мы не будзем прэтэндаваць на пазыкі пад сацыяльную інфраструктуру, — сказаў ён. — Мы дамовіліся, што крэдыт будзе прадастаўляцца і пад астатнія 15 працэнтаў за мінусных работ, якія ўжо выкананы беларускім бокам. Дакладны аб'ём крэдыту пакажа экспертыза».

Прэм'ер-міністр нагадаў, што беларуская АЭС будзе блізням Балтыйскай АЭС у Калінінградскай вобласці. Цяпер праект Балтыйскай АЭС праходзіць дзяржаўную экспертызу ў Расіі.

Кіраўнік урада выказаў упэўненасць, што запланаваныя земляныя работы на пляцоўцы для АЭС будуць ажыццяўляцца згодна з графікам. «Работы на пляцоўцы ўжо вядуцца, аднак гэта не той аб'ект, дзе трэба арганізоўваць сацыялістычныя спаборніцтвы (па часе. — **Заўвага БЕЛТА**)», — рэзюмаваў Міхаіл Мясніковіч.

Перспектывы супрацоўніцтва ў паліўна-энергетычным комплексе будуць абмеркаваны на сустрэчы кіраўнікоў урадаў Расіі, Беларусі і Казахстана 12 ліпеня ў Маскве. Будуць таксама актыўна абмяркоўвацца пытанні, звязаныя з удзелам расійскіх і казахстанскіх кампаній у прыватнасці ў Беларусі. Кіраўнікі ўрадаў трох краін разгледзяць таксама шляхі ўдасканалення механізму работы самага Мытнага саюза. Будуць абмеркаваны і іншыя пытанні, у тым ліку па ўступленні краін Мытнага саюза ў СГА. У рамках маючага адбыцця мерапрыемства акрамя сустрэчы кіраўнікоў урадаў Беларусі, Расіі і Казахстана адбудуцца перагаворы дзелавых колаў трох краін. «Гэта будзе не проста сустрэча прэм'ер-міністраў, а сваёасаблівы бізнэс-форум, на якім сустрэнуцца дзелавыя колы нашых краін», — рэзюмаваў Міхаіл Мясніковіч.

Прэм'ер-міністр Беларусі Міхаіл Мясніковіч даручыў пашырыць лінейку інавацыйнай прадук-

цыі холдынга «БелОМА». Такую задачу кіраўнік урада агучыў учора, наведваючы холдынг.

«Холдынг працуе даволі паспяхова, але хацелася, каб тут было больш інавацыйнай прадукцыі і прычым каб гэта абсталяванне і паслугі прадастаўляліся ў комплексе, — падкрэсліў прэм'ер-міністр. — Сёння галоўнае не проста знайсці заказчыка, але і прадаставіць яму поўны спектр паслуг, будуць гэта паслугі ваеннага або цывільнага прызначэння».

Прэм'ер-міністр таксама даручыў кіраўніцтву холдынга пашырыць вытворчасць медыцынскага абсталявання. Сёння аперацыйныя і дыягнастычныя кабінеты ў паліклініках абсталяваюцца ў многім за кошт імпарту. Аднак многае з імпартуемага абсталявання вырабляецца або можа вырабляцца ў Беларусі, у тым ліку ў БелОМА. «Прынцыповы падыход, які мною сфармуляваны, задача перад аб'яднаннем, — рабіць свае уласныя аперацыйныя, — адзначыў Міхаіл Мясніковіч. — Але гэта зусім не азначае, што мы будзем поўнаццо пераходзіць на імпартазамышчэнне. Зразумела, цэўная доля таго абсталявання, якога сёння ў нас у краіне няма і цяжка яго асвоіць або дорага гэта рабіць, будзе закупацца, але доля айчыннага абсталявання будзе павялічвацца».

Беларусь будзе імкнуцца да ўваходжання ў транснацыянальныя карпарацыі для пашырэння геаграфіі экспарту прадукцыі. Кіраўнік урада адзначыў неабходнасць фарміравання ў краіне буйных нацыянальных кампаній з наступнай іх інтэграцыяй у транснацыянальныя альянсы. «Сёння ўвесь свет глабалізуецца, увесь свет працуе над тым, каб аб'яднаць гандлёвыя, прамысловыя і інтэлектуальныя капітал у адзіную сістэму, — падкрэсліў прэм'ер-міністр. — Мне здаецца, што за гэтымі формамі будучае. Але гэта павінны быць не толькі нацыянальныя вытворцы, якія аб'ядноўваюць навуку, вытворчасці, сэрвіс. Неабходна суды актыўна прыцягваць замежныя кампаніі і выбудоўваць з імі транснацыянальныя карпарацыі».

Магчымасці фарміравання такіх структур Беларусь ужо абмяркоўвае з іншымі краінамі. «У час нядаўняй сустрэчы з прэм'ер-міністрам Украіны мы дамовіліся аб тым, што будзем гэтыя пытанні адпрацоўваць, у тым ліку па ваеннай тэматыцы, тэхналогіях дваінога прызначэння, — расказаў Міхаіл Мясніковіч. — Ужо ёсць пэўныя напраўкі і зачын у гэтым плане. Заўтра я буду з афіцыйным візітам у Азербайджане, і гэта будзе таксама прадметам нашых перагавораў на вышэйшым узроўні».

Прэм'ер-міністр таксама нагадаў аб планах Беларусі і Расіі па стварэнні холдынга на базе актываў МАЗа і КАМАЗа. «Ужо выбрана кампанія для правядзення міжнароднай ацэнкі актываў з кожнага боку», — праінфармаваў ён. Паводле слоў Міхаіла Мясніковіча, перспектывы стварэння такіх аб'яднанняў разглядаюцца і ў галіне металургіі, мікраэлектронікі. «Калі гэта Мытны саюз, Адзіная эканамічная прастора, то і вытворцы павінны не проста кааперавацца, а ствараць аб'яднаны прадпрыемстваў для вытворчасці новых тавараў», — рэзюмаваў кіраўнік урада.

АДАБРАў ГРОШЫ... РАСІЙСКІ БІЗНЭСМЕН

У міліцыю жыхар Віцебска паведаміў, што два незнаёмыцы адабралі 4,8 мільёна рублёў. Рабаўнікоў затрымалі. Адабралі грошы 31-гадовы намеснік дырэктара расійскай фірмы і 28-гадовы беспрацоўны жыхар Віцебска. Скрадзеныя грошы знайшлі.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Курсы замежных валют, устаноўленыя НБ РБ з 7.07.2011 г. (для б/н разлікаў)		Курсы замежных валют для безвалютных разлікаў Цэнтрбанка РФ	
▲ 1 долар ЗША.....	4 957,00	1 чэшская крона.....	293,11
▲ 1 еўра.....	7 129,16	1 польскі злоты.....	1799,50
1 латвійскі лат.....	10 035,43	▲ 1 расійскі рубель.....	177,73
1 літоўскі літ.....	2 073,54	украінская грыўня.....	620,26
		USD.....	27,8907
		10 UAH.....	34,9048
		1000 BYR.....	56,3904
		EUR.....	40,2435

Открытое акционерное общество «Радиотехника» проводит внеочередное общее собрание акционеров 15 июля 2011 года в 15.00 по адресу: Гродненская обл., г. Ошмяны, ул. Я. Колоса, 1. Повестка дня собрания:

1. О вхождении ОАО «Радиотехника» в состав участников холдинга «Автокомпоненты».

УНП 500227068

Абзац

▲ Да новага навучальнага года адкрыецца 9 новых школ на 4839 вучнёўскіх месцаў: па 2 — у Мінску, Гродзенскай, Гомельскай і Брэскай абласцях і 1 — у Магілёўскай, паведаміў на нарадзе ва ўрадзе краіны міністр адукацыі Сяргей Маскевіч.

▲ Чэмпіянат па зборы чарніц упершыню пройдзе ў Полацкім раёне 9 ліпеня. У самы разгар ягаднага сезону ў глухіх дрэўных лясах 16 каманд з Полацка і раёна паспаборнічаюць ва ўменні збіраць ягаду. Вынікі будуць падводзіць у некалькіх намінацыях. Журый ацэніць і аб'ём сабранай ягады, і яе чысціню.

▲ На чыгуначнай станцыі Залессе Смаргонскага раёна вечарам грузаваы цягнік збіў мясцовую жыхарку, пенсіянерку 1931 года нараджэння. Яна загінула на месцы здарэння. Удзень бабулю наведвалі сваякі. Яна адчувала сябе добра. Вечарам выйшла на станцыю. Машыніст грузаваго цягніка Кена — Маладзечна, убацьшышы пенсіянерку на пуды, пачаў сігналіць, уключыў экстраннае тармажэнне. На сігналы бабуля не рэагавала, пазбегнуць наезду не ўдалося.

Поўны абзац

▲ Паліцыя мексіканскага горада Чэтумаль затрымала дзяўчыну, якая арганізавала ўцёкі свайго сужыцеля з турмы. Хуан Рамірэс Тыхерыну ў 2007 годзе быў прыгавораны да 20 гадоў пазбавлення волі за незаконнае захоўванне зброі. Не вытрымаўшы доўгага расставання, 19-гадовая Марыя дэль Мар Архона падчас аднаго са спатканняў схавала каханага ў чамадан і паспрабавала пакінуць спецстанову разам з паклажай. Кур'ёзную спробу ўцёкаў удалося спыніць дзякуючы пільнасці назіральнікаў. Яны звярнулі ўвагу на незвычайную

форму чамадана і на тое, што дзяўчына відавочна хвалюецца. Калі чорны чамадан на колах адкрылі, там знайшлі мужчыну ў позе эмбрэіна. Марыну ўзялі пад арышт, на яе завялі справу аб спробе арганізацыі ўцёкаў.

Паводле паведамленняў карэспандэнтаў «Звязды» і інфармагенцтваў.

Здарэнне

ПАСЛЯ АВАРЫІ ФУРА «ўЛЯЦЕЛА» ў ВЕСТЫБЮЛЬ СТАНЦЫИ МЕТРО. ЁСЦЬ ЗАГІНУЛЫ І ПАЦЯРПЕЛЫ...

Жудаснае здарэнне адбылося ў Мінску 6 ліпеня ў 0.01. Менавіта ў гэты час відавочца патэлефанаваў у цэнтр апэратыўнага ўпраўлення Мінскага гарадскога ўпраўлення МНС: адбылося дарожна-транспартнае здарэнне на станцыі метро «Магілёўская» па Парыжанскім праспекце, 149 — фура ўрэзалася ў чатыры машыны...

Паводле інфармацыі Міністэрства па надзвычайных сітуацыях, чые першыя падраздзяленні выратавальнікаў былі на месцы здарэння праз тры хвіліны, адбылося наступнае. Грузавы аўтамабіль «МАЗ-54329» сутыкнуўся з чатырма легкавікамі: «Рэно Лагуна» (кіроўца якога не

пацярпеў), «Аўдзі А4» (вадзіцелю таксама пашчасціла), «БМВ-525» (кіроўца з папярэднім дыягназам — закрытая чэрапна-мазгавая траўма, спалучанымі траўмамі — дастаўлены ў 10-ю гарадскую клінічную бальніцу), «Рэно Логан» (вадзіцель загінуў на месцы дарожна-транспартнага здарэння).

Пасля сутыкнення з легкавымі аўтамабілямі «МАЗ» выехаў на прыпыначны пункт «Ст. м. Магілёўская», дзе збіў грамадзяніна 1953 года нараджэння, які сядзеў на лаўцы. Пацярпелы з папярэднім дыягназам — закрытая чэрапна-мазгавая траўма, пералом рэбраў, абедзвюх ног — шпіталізаваны ў гарадскую клінічную

бальніцу хуткай медыцынскай дапамогі. Грузавік затым з'ехаў на запрашалную пляцоўку другога вестыбюля станцыі метро «Магілёўская», дзе наехаў на дзяўчыну 1992 года нараджэння, студэнтку аднаго з ВНУ сталіцы. Яна якраз выходзіла з метро. Падраздзяленні МНС дасталі пацярпелую з пад колаў «МАЗа» з дапамогай гідраўлічнага інструмента. Папярэдні дыягназ: закрытая чэрапна-мазгавая траўма, рваная рана правага сцягна. Дзяўчыну даставілі ў гарадскую клінічную бальніцу хуткай дапамогі. На месцы здарэння выратавальнікамі праводзіліся работы па папярэджанні ўзгарання разлітага паліва.

Сяргей РАСОЛЬКА.

НЯДАЎНА ў вёсцы Горталь Івацэвіцкага раёна ладзілася вялікае свята — 450-годдзе з дня першага ўпамінання. Школьны двор, дзе адбывалася галоўная дзея, быў поўны людю. І гэта не дзіўна, бо Горталь і сёння не здае пазіцыі і з'яўляецца адной з самых буйных вёсак раёна, дзе ёсць усе камунальныя выгоды (у тым ліку прыродны газ і водаправод) і кіпіць жыццё. 1020 жыхароў, з якіх 550 — працаздольнага ўзросту і 247 — не дасягнуўшых паўналецця. І як зазначыў старшыня раённага Савета дэпутатаў Уладзімір Макар, які прыехаў павіншаваць вёску-юбілярку, адзіная вёска ў раёне, дзе пашыралі будынак дзіцячага садка.

Забягаючы наперад, скажу, што свята атрыманася на ўсе сто. І не толькі таму, што гэтая вёска і мая светлая калыска, але і па ўражаннях аднавяскоўцаў, якіх пазбірала родная вёска з розных канцоў краіны і блізкага замежжа. Шчырыя ўсмешкі моладзі, поўны двор дзятвы з паветранымі шарыкамі, салодкай ватай і папкорнам, шашлык і галасістыя п'явунні і музыкі з Соміна, Коланска, Дабромысля, Целяханаў і іншых куткоў раёна, якіх прывезла на свята ўраджэнка вёскі Ірына Дука, зрабілі атмасферу свята шчырай і незабыўнай. Хлебам-саллю і кветкамі віталі шаноўных гасцей, шматлікія падарункі былі ўручаны віноўнікам свята.

Віншавалі самага маленькага жыхара — месячнага Сяргея Фядковіча, а таксама жыхароў паважанага ўзросту Афанасія Мяліка і Марыю Сліж. Узгадваліся сем'і ветэранаў Вялікай Айчыннай, бо, на жаль, усе ветэраны ўжо склалі свае галовы на могілках, вязні Айчыннай, афганцы... Гучалі словы ўдзячнасці вясковым актывістам-жанчынам і актывістам-мужчынам Паўлу Багдановічу і Сяргею Струнеўскаму, тым, хто застаўся жыць у вёсцы і праслаўляе яе працоўнымі поспехамі. Ушаноўвалі на свяце залатых і сярэбраных юбіляраў. А залатымі аказаліся сёлета дзве сям'і — гэта Вольга і Геннадзь Кот, Аляксеі і Марыя Мялік. Дырэктар мясцовай школы

Віншаванне «Гарталянікі».

Аляксандр Басалай уручаў падзякі бацькам лепшых вучняў, а начальнік аддзела культуры райвыканкама Любоў Фосцікава — дыпломы народным умельцам і артыстам; старшыня раённага Савета дэпутатаў Уладзімір Макар — памятных падарункі (кнігі «Івацэвіцкі раён») і віншавальны адрас ад кіраўніцтва СВК, школы, дзіцячага садка і бібліятэкі... Віншаванні выказала старшыня Целяханскага пассавета Галіна Маліччык і ўручыла віншавальны адрас ад дэпутата акругі Аляксандра Гука.

Лепшым было прызнана падвор'е Сяргея і Валянціны Струнеўскіх, а таксама Таццяны і Аляксея Віктаровічаў.

Шмат спартыўных спаборніцтваў адбылося ў гэты дзень.

А яшчэ на свяце гаварылі, што ў вёсцы зарэгістраваны праваслаўны прыход Святога вялікамучаніка Панцелямона і збіраюцца грошы на будаўніцтва царквы ў яго гонар. І старшыня СВК «Горталь» Вячаслаў Могель не ў баку ад спраў і падзей вёскі. І на гэтым свяце льючы долю расходаў

на яго падрыхтоўку ўзяў на сябе кааператыў.

Шматдзетных (а іх у Горталі асабліва многа — 34 сям'і, з іх 7 сем'яў, у якіх выходзіць чацвёра і больш дзяцей) він-

шавалі кіраўнікі працоўных калектываў, дзе працуюць бацькі дзяцей. А яшчэ Горталь ганарыцца маці-гераніямі. Іх, выгадаваўшых 10 і больш дзяцей, тры жанчыны — Таісія Саўчук, Соф'я Анікей, Кацярына Бінкоўская. Ушаноўвалі і Марыю

Дзідзько, якая нарадзіла і двойню, і тройню — усяго сям'еро дзяцей. Не памылюся, калі скажу, што вёсцы Горталь асабліва шанцуе на старастаў. А сённяшня стараста вёскі Валянціна Якімовіч — залаты фонд вёскі. Не ўважыць гэтага чалавека, не адгукнуцца на яе просьбу лічыцца ў вёсцы самай апошняй справай. Яе проста нельга не паслухаць. Шчырая, адкрытая, энергічная, яна надзейны памочнік старшыні СВК «Горталь». Дарэчы старшыня Вячаслаў Могель нездарма ўручыў ёй асабісты падарунак, бо арганізаваў людзей на добрую справу Валянціна Аляксееўна першы чалавек у вёсцы. Дзякуючы ёй на свяце ніхто з тых, хто заслугуе павагі, не быў забыты. Дагледжаны вясковыя могілкі, вырашчана балючыя пытанні людзей,

прыза. І пашанцавала, на дзіва, паважанаму чалавеку вёскі — былой старасце Марыі Верыч, якая разгубілася ад нечаканай удачы: на яе прызавым талончыку было напісана: цяля 50-60 кілаграмаў. Пашанцавала, на мой погляд, многім — і тым, хто выйграў рулон сена ці саломы, паўсотні кілаграмаў морквы, збожжа ці капусты, і тым, хто стаў уладальнікам месячнага абанемента на дыскатэкі, ці набору касметыкі. На тое яна і бясспройгрышная, такая латарэя, ды яшчэ і юбілейная.

Асобна варта сказаць пра таленавітых людзей вёскі. Выдзеліць з іх лепшых вельмі складана. А ўвогуле талентамі не абдзелены людзі не ў кожнай хаце. Хату без вышывак амаль не знойдзеш у вёсцы. А на выставе «гарэлі» работы вясковых майстравых Надзеі Дзясцярык, Ларысы Мялік, Святланы Саўчук, Святланы Фядковіч, Таісіі Дзясцярык, Антаніны Мялік, класа мастацкай вышывкі Гортальскай школы народнай творчасці. Дарэчы, народныя традыцыі працягаюць жыць і на занятках класа народнай творчасці Гортальскай СШ «Гліняная цацка», чые работы радалі вока на выставе. Непадарна былі работы з бісеру Тамары Галавач, карціны Вольгі Крэнь, вязаныя кручком рэчы, у ліку якіх ажурныя пальчаткі Людмілы Мялік, а таксама драўляныя вырабы Васіля Гапоніка. Мядовыя прысмакі выстаўляў Іван Багдановіч.

Аматары народнай песні аб'яднаны клубам «Ліра», бурнымі апладысмантамі заўсёды сустракаюць аднавяскоўцы выступленні фальклорнага калектыву «Гарталянка» і дзіцячага фальклорнага калектыву «Гарталяначка». Вялі праграму на роднай сакавітай мове Галіна Леановіч і Дзмітрый Куцко.

Валянціна БОБРЫК.
Фота Валерыя МІСКЕВІЧА.

Каравай старасце вёскі Валянціне Якімовіч.

Гаспадары лепшага падворка сям'я Віктаровічаў.

СЯРГЕЯ Худзьева ў вёсцы Галынка Зэльвенскага раёна лічаць сапраўдным народным умельцам, так бы мовіць, ганчаром ад Бога. Ён адзіны на Гродзеншчыне майстар па чорнадымленай кераміцы. За сваё майстэрства і аднаўленне старажытнага рамства майстар з Галынкі шмат разоў узнагароджваўся дыпламамі і медалямі на розных выставах і фестывалях Беларусі.

Сяргей Худзьеў — настаўнік працоўнага навучання і чарчэння ў вясковых школах суседняга Слонімскага раёна. Таму заспець яго дома можна толькі ў выхадныя дні. Але і ў выхадныя ён не сядзіць без справы, а працуе з глінай. За працай заспеў дома Сяргея Худзьева і я.

— **Спадар Сяргей, хто навучыў вас майстэрству чорнадымленай керамікі?**

— Ніхто. Сам навучыўся, бо вельмі хацелася навучыцца такому майстэрству, якім у нас мала хто займаецца. І спыніўся я менавіта на чорнадымленай кераміцы, якую некалі вельмі актыўна займаліся народныя майстры з Ружан, Пружан. Гэта кераміка ў свой час мела вялікі поспех у Польшчы. І я самастойна пачаў вывучаць усе друкаваныя матэрыялы, запісваць старых людзей, якія займаліся ганчарствам, збіраў іншыя звесткі, звязаныя з керамікай. І прыйшоў да высновы, што вырабляць гліняны посуд — гэта не так і складана, галоўнае — умець рабіць абпал. Я зрабіў спецыяльную печ для абпальвання. Потым пабудоваў яшчэ адну печ. Не ўсё атрымлівалася спачатку, было шмат браку. Але цяпер навучыўся гліняныя вырабы абпальваць цудоўна, амаль без браку. Перажыўшы апальванне ў агні, посуд накіроўваецца альбо ў спецыяльны адвар (і тады атрымліваецца прыгожы ўзор) альбо ў дым, калі печ пасля апальвання замазваецца глінай, каб паветра не праходзіла, і амаль суткі вырабы «даходзяць» — у выніку чаго і атрымліваецца чорнадымленая кераміка.

— **Для гэтага патрэбна і добрая гліна...**

— Так. Гліна павінна быць даволі тлустай, як масла. Там, дзе былі старыя цагляныя заводы, гліняныя кар'еры — там добрая гліна, там я яе і бяру. Бывае, што гліну прыходзіцца купляць у іншых рэгіёнах Беларусі.

— **З гліны вы вырабляеце толькі посуд?**

— У апошні час спрабую вырабляць і гліняныя цацкі. Дарэчы, гліняныя фігуркі ляпілі яшчэ ў першабытныя часы. Ар-

Майстар чорнадымленай керамікі, які піша вершы і спявае песні

хеологі знаходзяць у старадаўніх курганах фігуркі коней, сабак і іншых свойскіх жывёлін, а таксама бразготкі ў выглядзе пустога шарыка з каменчыкам усярэдзіне. Страснеш — бразгаціць. На думку вучоных, свістулькі і бразготкі ўжываліся нашымі далёкімі продкамі не толькі як забаўкі: лічылася, што яны ахоўвалі ад «нячыстай сілы». Свіст нібыта адганяў злых духаў, ахоўваў ад іх дзяцей.

— **А ці купляюць сёння людзі гліняныя вырабы?**

— Купляюць, і даволі ахвотна. Купляюць найперш як упрыгожанне на лецішчы, у пакоі, дзе стаяць каміны.

— **Спадар Сяргей, раскажыце трохі пра сябе.**

— Нарадзіўся я на Зэльвеншчыне ў вёсцы Пруд. Скончыў Брэсцкі політэхнічны інстытут. Працаваў прарабам, інжынерам, настаўнікам, дырэктарам Зэльвенскага раённага Дома рамстваў у вёсцы Галынка, дзе цяпер жыву. Зараз працую простым настаўнікам на Слонішчыне, езджу туды на машыне. Акрамя ўрокаў, вяду ў школах, дзе я працую, ганчарныя гурткі, а таксама гурткі выпілоўвання і выпальвання.

— **Ці з ахвотай наведваюць вашы гурткі дзеці?**

— Яшчэ ніводзін бацька ці маці не сказаў, што вучу іх дзяцей абы-чаму. Ходзяць у гурткі дзеткі з самых розных сем'яў: і з паспяховых, і з праблемных. Хочацца, каб нашы дзеткі адчувалі прыгожае, вучыліся на добрых прыкладах і самі рабілі добра. Край наш на таленты вельмі багаты, шмат творчых людзей выйшла з Зэльвеншчыны, Слонішчыны, Дзятлаўшчыны. Дык мо калі і нашы гурткоўцы пра сябе скажуць — тым больш што сярод іх нямала творчых здольных асоб. І калі з іх хоць адзін юнак ці дзяўчына захопіцца керамікай у жыцці, то я буду вельмі рады і задаволены.

— **Магчыма, і ў Вас былі продкі, здольныя да мастацтва?**

— Вельмі здольным быў мой дзед па маці Іскра Пётр Ульянавіч. Я яго добра па-

мятаю. Ён быў мясцовым будаўніком. Садзікаў раней у вёсцы не было, таму я часам з дзедкам хадзіў у сталярку і глядзеў, што ён робіць. Дзед быў майстар на ўсе рукі. Ён рабіў вазы, розныя з дрэва цацкі дзецям, вучыў і мяне сталярнічаць. А бацька мой пісаў вершы, добра спяваў і іграў.

— **Ведаю, што і вы, акрамя ганчарства, займаецеся і паэзіяй, добра іграеце на гітары, часам выступаеце як бард. Ды й чытаўшы вашы вершы ў мясцовым друку, у калектывных зборніках, у «Ліме». Памятаю нават асобныя строфы, напісаныя проста са смакам:**

«...У хаце цёпла, дрэмле котка,
І водар яблыкаў сухіх.
Ад смяльнячкоў жывіцай цягне,
Сасновым борам, чабарком.
На жогагу каўбаска вяне
З каландрай, з кменам, з часначком!
А на стале ў дзяжы пад коўдрай
Пірог падходзіць дражджавы.
Цялятку маці варыць пойла,
Насенняў сыпле ільняных...
У печы з салам млее бабка,
Капуста з бульбай у чыгуне,
Шкварчыць з цыбулькаў аладка,
А пах такі, аж слюнькі прэ...»

— **Цудоўныя радкі. Магчыма, вершаў у вас набірала ўжо на добрую кніжку і пара выдаць іх асобным выданнем?**

— У мяне іншая задумка ёсць. Я хачу напісаць і выдаць кніжку пра гліну, пра кераміку. Гэта будзе не навуковая ці даследчая кніжка. Даследчыкаў керамікі ў Беларусі шмат. Найбольш вядомы і вопытны даследчык керамікі — наш сябар Яўген Сахута. А гэта будзе кніжка пра тое, як я асабіста працую з глінай. У гэтую кніжку плану ўключыць і свае вершы. І гэта павінна атрымацца такая керамічная-паэтычная кніжка. У ёй я і кераміку не пакрыўджу, і для паэзіі месца знойдзецца.

Сяргей ЧЫГРЫН. Фота аўтара.

АУКЦИОНЫ ПО ПРОДАЖЕ КОММЕРЧЕСКОЙ НЕДВИЖИМОСТИ

WWW.RLT.BY

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ АУКЦИОНА

Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации» (организатор аукциона) по поручению ОАО «Борисовский завод «Автогидроусилитель» (продавец)

проводит повторный открытый аукцион по продаже одним лотом коровника, об. пл. 1870,2 кв.м; здания напольного склада, об. пл. 65,9 кв.м, расположенных по адресу: **Минская обл., Борисовский р-н, Бродовский с/с, д. Плитченка.**

Начальная цена с НДС (снижена на 80%) – **45 740 828 бел. руб.**

Площадь земельного участка – **7,6364 га.**

Задаток в сумме **20 000 000 бел. руб.** перечисляется на р/с 3012108260016 в ЦБУ № 701 ОАО «БПС-Банк», БИК 153001369, г. Минск, УНП 690324015, Государственное предприятие «Минский областной центр инвестиций и приватизации».

Подробное извещение о проведении аукциона опубликовано в газете «Звезда» от 30.03.2011. Предыдущее извещение опубликовано в газете «Звезда» от 15.06.2011.

Аукцион состоится **21.07.2011** в 12.00 по адресу: г. Минск, ул. Чкалова, 5, каб. 324. Заявления на участие и необходимые документы принимаются по **20.07.2011** до 17.00 по указанному адресу.

Тел.: (8017) 224 61 34; 500 47 12.

ДЗЯРЖАВА КАМПЕНСУЕ СЕЛЬГАСПРАДПРЫЕМСТВАМ БЕЛАРУСІ ЧАСТКУ ПРАЦЭНТАЎ ПА КРЭДЫТАХ НА ЗАКУПКУ ПРАДУКЦЫІ РАСЛІНАВОДСТВА

Гэта прадугледжана ўказам № 306 «Аб некаторых пытаннях закупкі прадукцыі раслінаводства ўраджаю 2011 года, іншай прадукцыі і разлікаў за яе», які кіраўнік дзяржавы падпісаў 2 ліпеня.

Дакументам прадугледжваецца кампенсацыя арганізацыям (раённыя спажывецкія таварыствы, арганізацыі хлебапрадуктаў, ільнозаводы, рыбгасы, лікёра-гарэлачныя заводы, цукровыя, кансервавыя, агароднінасушыльныя і іншыя прадпрыемствы), якія ажыццяўляюць закупку прадукцыі раслінаводства ўраджаю 2011 года і іншай прадукцыі, часткі працэнтаў за карыстанне крэдытамі ў агульнай суме Br2,8 трлн. Крэдыты выдаюцца на тэрмін да аднаго года пад гарантыю ўрада і мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў.

На выплату авансаў і канчатковыя разлікі па пастаўках прадукцыі ў лік дзяржаўных патрэб выдзяляецца Br1,96 трлн крэдытных сродкаў. У гэтым годзе будзе закуплена 1025 тыс. тон харчовага збожжа, 475 тыс. тон алейнага сям'я рапсу, 3640 тыс. тон цукровых буракоў, 212 тыс. тон піваварнага ячменю, 170 тыс. тон збожжа на спірт і 106 тыс. тон ільнотрасты.

Крэдыты ў суме Br0,84 трлн выдзяляюцца для разлікаў за прадукцыю раслінаводства, якая пастаўляецца звыш дзяржаўнага заказу, для закупкі збожжа, ільновалакна, ільнотрасты, алейнага сям'я рапсу, цукровых буракоў, ячменю піваварнага, бялковай сыравіны (у тым ліку той, што закупляецца за мяжой), камбікорму для арганізацыі, якія гадуюць рыбу, зернебабовых і крупяных культур, кукурузы, гароху, проса, грэчкі, бульбы, пладоў, агародніны, соку бярозавага, ягад і грыбоў (у тым ліку дзікарослых), а таксама для аплаты транспартных расходаў па дастаўцы.

На закупку прадукцыі ў фізічных асоб, якія не ажыццяўляюць прадпрыемальніцкую дзейнасць, прадугледжваецца выкарыстанне наяўных грашовых сродкаў арганізацыямі Белкаапсаюза.

Ва ўказе вызначваюцца парадак кампенсацыі і выплаты часткі працэнтаў арганізацыямі па атрыманых крэдытах, умовы прадастаўлення гарантыі ўрада, мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў.

Такая мэтавая фінансавая падтрымка дзяржавай аднаразовых закупак харчовай і фуражнай сыравіны, іншай сельскагаспадарчай сыравіны, іншай прадукцыі стварае ўмовы для забеспячэння харчовай бяспекі краіны і ўстойлівай работы прадпрыемстваў рэспублікі.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

ВЫГАДНЫЯ ЎМОВЫ ДЛЯ АЖЫЦЦЯЎЛЕННЯ КУЛЬТУРНАЙ ДЗЕЙНАСЦІ СТВАРАЮЦА У БЕЛАРУСІ

Пра гэта паведаміла БЕЛТА прэс-сакратар Міністэрства культуры Ганна Смольская.

Указ № 145 «Аб некаторых пытаннях падаткаабкладання ў сферы культуры і інфармацыі» ад 14 красавіка 2011 года, які ўступіў у сілу 1 ліпеня, дасць магчымасць прыцягнуць дадатковыя крыніцы фінансавання ў сферу культуры, стварыць унікальныя і надзвычайныя выгадныя ўмовы для ажыццяўлення культурнай дзейнасці суб'ектамі гаспадарання незалежна ад формы ўласнасці, сфарміраваць прававую базу, якая стымулюе развіццё дабрачыннай дзейнасці і механізмаў дзяржаўна-прыватнага партнёрства.

Прадугледжваецца таксама распаўсюджванне на юрыдычных асоб незалежна ад формы ўласнасці ўжо існуючых для дзяржаўна-арганізацыі культуры падатковых ільгот, прадастаўленне дадатковых падатковых ільгот у сферы культуры. Гэта датычыцца падаткаў на дабаўленую вартасць, на прыбытак, на нерухомую маёмасць і зямельнага падатку.

У прыватнасці, вызвалены ад ПДВ абаротаў па рэалізацыі маёмасных правоў на аб'екты аўтарскага права і сумежных правоў, культурных каштоўнасцяў, работ па вытворчасці, тыражаванні, рэстаўрацыі фільмаў, дапаможных работ, якія выконваюцца на тэхналагічнай аснове кінематаграфіі пры вытворчасці фільмаў (напрыклад, дубіраванне, мантаж, рэдагаванне фільмаў), работ па вырабе камп'ютарнай графікі, дэкарацыі, рэквізіту, бутафорыі, касцюмаў, шэрагу іншых работ у сферы культуры зробіць больш таннымі гэтыя работы, больш прывабнымі і прыцягне ў культуру новых вытворцаў і замежных партнёраў, а таксама дасць магчымасць папоўніць фонды бібліятэк і музеяў, зрабіць культурныя мерапрыемствы, фільмы больш відовішчымі, што прывядзе да росту колькасці наведвальнікаў (гледачоў).

Як адзначыла Ганна Смольская, важнай нормай указа з'яўляецца вызваленне прыбытку арганізацыі культуры незалежна ад формы ўласнасці, у тым ліку арганізацыі кінематаграфіі, ад падаткаабкладання падаткам на прыбытак з накіраваннем вызваленых сум на рамонт, набыццё асноўных сродкаў і маёмасных правоў на аб'екты аўтарскага і сумежных правоў.

Таксама павялічаны памер вызваляемага ад падатку прыбытку (да 10 працэнтаў ад валавога прыбытку), які перадаецца ў арганізацыі культуры і іншыя арганізацыі на вызначаныя ўказам мэты.

Ільготы прадугледжаны для арганізацыі культуры і па падатку на нерухомую маёмасць, зямельным падатку па будынках і збудаваннях, якія знаходзяцца ў іх уласнасці або здадзены ў арэнду.

18 июля 2011 г. в 16.30 состоится внеочередное общее собрание акционеров ОАО «Чернавчицкий завод ЖБИ».

Повестка дня:

- О приобретении обществом акций собственного выпуска на баланс общества.

Собрание будет проходить по адресу: г. Брестский р-н, д. Чернавчицы, ул. Трудовая, 1Г.

Начало регистрации участников собрания: 16.00. УНП 200034706

В газете «Звязда» № 103 (26967) от 4 июня 2011 года в проектной декларации СНПООО «Арэса-Сервис» абзац 26, строку 3 следует читать:

«однокомнатные, двухкомнатные, трехкомнатные и четырехкомнатные квартиры в жилых домах №№ 2, 7, 8, 16 – общей площадью 2 000 м².»

Імпартазамяшчэнне, прыватызацыя і натуральны сок

Камітэт дзяржкантролю правярыў работу Ляхавіцкага і Пружанскага кансервавых заводаў

Хоць у цэлым работа ААТ «Ляхавіцкі кансервавы завод» па імпартазамяшчэнні ацэньваецца станоўча, адзначаецца, што ў апошнія гады прадпрыемства выпускае толькі ўзноўленыя сокі, за выключэннем бярозавага. Паводле інфармацыі начальніка ўпраўлення кантролю за работай аграпрамысловага, лесагаспадарчага і прыродаахоўнага комплексу Брэсцкага абласнога камітэта Дзяржкантролю Мікалая Расіна, пры вытворчасці ўзноўленых сокаў выкарыстоўваюцца імпартныя канцэнтраты. З 2009 года не выпускаецца таксама яблычны сок прамога адціскання.

Сапраўды, мы і азірнуцца не паспелі, як паліцыя магазінаў напоўніліся рознымі напоямі з самых экзатычных фруктаў: ананасаў, манга, грэйпфруту, — у сучасных тэтрапаках з яркімі размалёўкамі. А што гэтыя напоі маюць мала агульнага з натуральным сокам — справа дзясятая. Рэклама сваю справу робіць спраўна, а спажывец «клюе» на маляўнічую ўпакоўку, на падабенства з запаветным замежным. Заводу ж, каб заставацца ў фармаце рынку, трэба чуйна рэагаваць на жаданні спажывецтва. Калі глянуць на некаторыя вынікі работы Ляхавіцкага кансервавага завода за мінулы год, гэта адразу бачна. Сок з айчынных яблыкаў прадпрыемства ўсё ж выпускала, толькі ў яго дабаўлялі каля 10% соку з канцэнтрату. Канчатковы прадукт называецца «сок яблычны з мякаццю і цукрам». Яго зрабілі за мінулы год 153 тысячы ўмоўных адзінак (у нашым выпадку за адзінку ўзяты трохлітровы слоік). А вось нектараў ананасавых, апельсынавых, мультыфруктовых ды соку таматнага ўзноўленага за гэты час выпушчана 2890 тысяч умоўных адзінак.

Да ліку недахопаў работы вышэйназванага прадпрыемства супрацоўнікі дзяржкантролю аднеслі і нізкую рэнтабельнасць экспарту прадукцыі. Як высветлілася, рэнтабельнымі аказаліся толькі адгрукі замежным партнёрам шчаўя. Астатняя прадукцыя адгружаецца па цене, ніжэйшай за сабекошт. «Асноўная вытворчасць вядзецца з выкарыстаннем абсталявання 1980—1990 гадоў», — гаворыцца ў выніковай інфармацыі праверкі.

Але, разам з тым, варта адзначыць, што Ляхавіцкі завод сёння — адно з

Найлепшых дзяржаўных прадпрыемстваў сваёй галіны ў вобласці. Сярэдняя зарплата за мінулы год склала 1 300 000 рублёў. Паводле слоў дырэктара завода Леаніда Лейчанкі, у завода ёсць свая гаспадарка, дзе паспяхова вырошчваецца сельгаспрадукцыя.

— Вядома, — разважае дырэктар, — абсталяванне патрэбна паступова мяняць. Але важным выглядае і тое, як выкарыстоўваецца наяўнае. На сваіх асноўных фондах коштам 8 мільярдаў рублёў мы робім прадукцыі на 30 мільярдаў. А ў суседнім абласным цэнтры на новай лініі коштам у 47 мільярдаў калегі змаглі выпусціць толькі на 15 мільярдаў, у раённым цэнтры другой вобласці на сучаснай лініі, за якую заплацілі 70 мільярдаў рублёў, удалося зрабіць тавару на 24 мільярды. Супастаўляючы гэтыя лічбы, трэба думаць, як эфектыўна выкарыстаць сродкі, а не толькі як хутка старое памяняць на новае.

Даводзіцца пагадзіцца з дырэктарам, калі прыгадаць, што нашы аграры пасля палогоўнага захаплення будаўніцтвам новых фермаў прыйшлі да неабходнасці рэканструкцыі і раментаваць тыя, што былі.

Пружанскі кансервавы завод цікавы найперш тым, што ў 2008 годзе выйшаў са складу КУП «Брэстплодаагароднінапрам» і стаў, па сутнасці, прыватным прадпрыемствам, бо кантрольны пакет акцыяў выкупіла мінскае ЗАТ «Аварыйны сэрвіс для аўтаамагараў». За два апошнія гады аб'ёмы вытворчасці прадпрыемства, на якім заняты 112 чалавек, значна выраслі.

Сокі з канцэнтрату ізраільскай вытворчасці «Сем цудаў» паспяхова заваёва-

юць сімпатыі спажывецтва. Варта зазначыць, што прадпрыемства выпускае і натуральныя сокі (бярозавы, два віды яблычнага), а таксама вырабляе вітамінныя напоі з шыпшыны, брусніцы, журавін. Адчувальна экспертная разваротлівасць маркетынгавай службы завода. Напрыклад, плады шыпшыны пружанцы купляюць у Малдове, туды ж умудрыліся прадаваць канчатковы прадукт — шыпшынавы напоі.

Спецыялісты Камітэта дзяржкантролю падчас праверкі канстатавалі, што вытворчасць кансерваванага агуркоў з мясцовай сыравіны ў 2010 годзе павялічылася са 155 тысяч умоўных адзінак да 327, таматаў марынаваных адпаведна да 147 да 167, кансерваў з утрыманнем грыбоў — больш чым удвая. Прадпрыемства паспяхова асвоіла вытворчасць кетчупу, а таксама рознай іншай імпартазамяшчальнай прадукцыі — варэнняў, напаяўнікаў для ёгуртаў. Экспартныя пастаўкі завода летась былі прыбытковымі.

Паводле слоў дырэктара Пружанскага кансервавага завода Дзмітрыя Красевіча, уся прадукцыя прадпрыемства фасуецца ў сучасную тару, найперш, тэтрапак. Пераабсталяваць вытворчасць пад тэтрапак дапамог уласнік — вышэйназванае закрытае акцыянернае таварыства. Яно, дарэчы, купляе за сваю валюту канцэнтраты, таматную пасту, іншую сыравіну, даючы тым самым заводу растэрміноўку па плацяжках.

Завод выпускае тую прадукцыю, якая карыстаецца попытам у спажывецтва. Сёлета, напрыклад, ужо перапрацавалі 800 тон бярозавага соку. На складах яго практычна не засталося. Па ўсім бачна: прадпрыемства новай формы ўласнасці ў Пружанах дынамічна развіваецца. Калі ж тры дагоняць па ўзроўні зарплат ляхавіцкіх калег (летась пружанскія працаўнікі атрымалі ў сярэднім за месяц па 860 тысяч рублёў), сюды можна будзе смела вазіць любыя дэлегацыі, каб вывучаць гэты досвед.

Святлана ЯСКЕВІЧ.

ЦІ ЧУЮЦЬ КАМУНАЛЬНІКІ ЖЫХАРОЎ?

Пракуратура Першамайскага раёна г. Віцебска знайшла нямаю «памылак» у працы камунальнікаў са зваротамі грамадзян. Некаторыя прыклады не могуць не здзіўляць.

Вось, напрыклад, жыхар вуліцы Моладзевай яшчэ ў жніўні мінулага года паведаміў, што падтапіла падыход да дома. І толькі ў лістападзе ён атрымаў адказ, у якім паведамлялася аб планах па адводзе дажджавых вод у вясенне-летні перыяд 2011 года. Але ж пра кантроль за рэалізацыяй задуманага грамадзяніну не паведамілі.

Жыхарка дома па вуліцы Кастрычніцкай паскардзілася на неабходнасць рамонт даху і ўцяплення фасадаў. Дом уключылі ў так званы «тытульны спіс капрамонтаў», ды пра тое, што яе зварот бяруць на кантроль, камунальнікі напісалі ў лісце «забыліся».

Дарэчы, як высветлілі пракуроры, парушаліся тэрміны ўзятыя на кантроль зваротаў. Тэрміны выканання работ пе-

раносяцца з-за дрэннага надвор'я ці праблем з фінансаваннем.

Пры гэтым спасылкі на адсутнасць фінансавання дакументальна не пацвярджаюцца. Яшчэ летась у лістападзе жыхары дома па вуліцы Воінаў-інтэрнацыяналістаў папрасілі камунальнікаў зашкліць вокны у пад'ездзе. Час ідзе, а шкла ўсё няма.

Жыхарка дома па вуліцы Чкалава паведаміла ў камунальную структуру пра тое, што ў доме, дзе яна жыве, васьмь уж 36 гадоў не фарбуюць знешнія пералётныя лесвічных клетак. Абяцалі пафарбаваць яшчэ ў 2009-м...

А жыхары дома па вуліцы Максіма Горкага на працягу двух гадоў чакалі, пакуль адрамантуюць лесвічныя клеткі.

У некаторых выпадках камунальная арганізацыя нават прасіла прабачэння перад заяўнікамі, але ж вінаватыя адказныя асобы пры гэтым не прыцягваліся да адказнасці. У прыватнасці, ніхто не пакараны за невыкананне работ па рамонтце стыхаў сценавых панеляў дома ў пасёлку Кастрычніцкі.

Тры разы залівала кватэру адной грамадзянкі з-за неабходнасці рамонт даху. Ажно два гады чакала рамонт аварыйнага балкона іншая дама. А камунальнікі ўсё спасылаліся на дрэннае надвор'е.

Жыхары дома па вуліцы Чкалава, на звароты якіх камунальнікі не рэагавалі, нават звярнуліся з пільмовым зваротам да старшыні віцебскага аблвыканкама. Калі пракуроры выехалі на месца, убачылі жудасную карціну: праводка тарчыць са столі, смеццеравод эксплуатаваць ужо нельга.

Як паведаміла «Звяздзе» Вікторыя ЛЫСКОВА, старшы памочнік пракурора Першамайскага раёна Віцебска, летась, у параўнанні з 2009 годам, колькасць пісьмовых зваротаў грамадзян павялічылася на некалькі сотняў. Пры гэтым да дысцыплінарнай адказнасці прыцягнуты адказныя асобы менш.

Дзіўна, але факт: ніводнага пасяджэння аб стане работы па зваротам грамадзян не правялі. Высветлілася, што нармальны кантроль за зваротамі грамадзян адсутнічае.

Паводле слоў старшага памочніка пракурора, адпаведнае прадстаўленне раённай пракураторы было разгледжана ў жыллёва-рамонтным эксплуатацыйным трэсце Першамайскага раёна Віцебска. Да дысцыплінарнай адказнасці былі прыцягнуты сем работнікаў, якім аб'явілі вымовы.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

РПУП «Мозырскі СДСК-1»

проводит аукцион по продаже недвижимого имущества в процессе ликвидации. Имущество находится по адресу: Гомельская область, г. Мозырь

№ лота	Наименование объекта	Тип объекта	Общая площадь, м²	Оценочная стоимость (руб.)	Стартовая цена (руб.)	Сумма залога (руб.)
1	Главный производственный корпус	Здание одноэтажное, панельное	11988	3 024 205 000	3 024 205 000	155 000 000
2	Бетоносмесительный цех	Здание восьмизэтажное, панельное	1206	444 024 000	444 024 000	35 000 000
3	Административно-бытовой корпус	Здание трехэтажное, кирпичное с одноэтажной пристройкой	2267	523 581 000	523 581 000	37 000 000
4	Двухэтажное здание (бытовка)	Здание двухэтажное, панельное	471	140 787 000	140 787 000	11 000 000
5	Склад готовой продукции (открытый полигон)	Открытый полигон для хранения ж/б изделий	10080	1 265 129 000	1 265 129 000	75 000 000
6	Склад цемента	Здание одноэтажное, кирпичное, 4 ж/б емкости	215	486 855 000	486 855 000	36 000 000
7	Склад инертных материалов	Бетон, кирпич, шифер	1545	420 799 000	420 799 000	31 000 000
8	Пункт приема инертных материалов	Здание двухэтажное, кирпичное	131	35 506 000	35 506 000	3 000 000

Продавец: РПУП «Мозырскі СДСК-1». Организатор аукциона: управляющий.

Победителем аукциона признается участник, предложивший наивысшую цену за объект.

Срок подписания договора купли продажи объекта торгов в течение 10 дней после дня проведения торгов.

В случае признания торгов не состоявшимися в связи с подачей заявления одним участником, предмет торгов может быть продан участнику по начальной цене, увеличенной на пять процентов.

Форма, порядок оплаты: безналичный платеж на р/с № 3012265610018 ЗАО «Банк ВТБ (Беларусь)» г. Минск, Региональная дирекция № 100 г. Мозырь, БИК153001108, получатель РПУП «Мозырскі СДСК-1», УНП 400088810.

Сумма залога вносится на р/с № 3012265610018 ЗАО «Банк

ВТБ (Беларусь)» г. Минск, Региональная дирекция № 100 г. Мозырь, БИК 153001108, получатель РПУП «Мозырскі СДСК-1», УНП 400088810.

Документы, предоставляемые для участия в аукционе: заявление на участие, копии платежных документов, подтверждающих внесение залога, копию устава, доверенность представителю юридического лица, копию свидетельства о государственной регистрации индивидуального предпринимателя, паспорт физического лицу.

Заявки принимаются до 12.00 25 июля 2011 года по адресу: 247760, г. Мозырь, РПУП «Мозырскі СДСК-1».

Аукцион состоится 26 июля 2011 года в 14.00 по адресу: г. Мозырь, РПУП «Мозырскі СДСК-1».

Справки по телефонам: 8 0236 33 64 38, 8 029 663 84 96.

ПРАВЕРАНЫ ЁСЕ РАБОТЫ ЎДЗЕЛЬНІКАЎ ЦТ...

...па чатырох замежных мовах —
2 стабальныя вынікі

Як стала вядома журналісту «Звязды», учора ўсе сертыфікаты цэнтралізаванага тэсціравання былі перададзены ў пункты правядзення ЦТ. Таму ў бліжэйшыя дні ўдзельнікі ЦТ могуць выпраўляцца ў пункты тэсціравання па свае сертыфікаты...

Арганізатары цэнтралізаванага тэсціравання папярэдзілі, што сертыфікаты будуць выдавацца абітурыентам пры прад'яўленні дакумента, які сведчыць іх асобу, і пропуску з адзнакай «Тэсціраванне прайшоў». Ні бацькам, ні сваякам абітурыента сертыфікаты выдавацца не будуць, нават калі тыя прад'явяць у пункт тэсціравання дакументы ўдзельніка тэставых выпрабаванняў. Згодна з Палажэннем аб правядзенні ЦТ, абітурыент атрымлівае сертыфікат асабіста пад подпіс у ведамасці выдачы сертыфікатаў цэнтралізаванага тэсціравання. Затым пропуск у яго адбіраецца. У выпадку страты пропуску абітурыент падае заяву аб выдачы яму сертыфіката без прад'яўлення пропуску. У выпадку замены дакумента, які сведчыць асобу абітурыента, у перыяд паміж датай рэгістрацыі ў якасці абітурыента і датай выдачы сертыфіката ці падачы дакументаў у прыёмную камісію навучальнай установы, сертыфікат афармляецца ў адпаведнасці са звесткамі новага дакумента, які сведчыць асобу. А ў выпадку страты сертыфіката ці калі знешні выгляд сертыфіката быў сапсаваны, Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў афіцыйна перадае сертыфікат са скаргай наконт агрэсіўных паводзін гэтага грамадзяніна, які не даваў спакойнага жыцця суседзям.

На нечаканы візіт міліцыянераў нецвярозы гаспадар адразаваў вельмі агрэсіўна. Ён нецэнзурна вылаяўся і кінуўся да ўчастковага з нажом у руцэ, пагражаючы забіць. Участковы вымушаны быў дастаць табельную зброю. Да стральбы справа не дайшла. Але ж гаспадар «не здаваўся». Участковы разам з калегам прымянілі прыёмы самаабароны і газ... Толькі пасля гэтага змаглі адабраць нож.

Як паведаміў карэспандэнт «Звязды» пракурор Віцебскага раёна Вячаслаў Скрыцкі, суд прызнаў беспрацоўнага хулігана вінаватым у пагрозе прымянення насілля ў адносінах да супрацоўніка органаў унутраных спраў у мэтах перашкоды яго законнай дзейнасці і прыгаварыў да двух гадоў абмежавання волі з накіраваннем у папраўчую ўстанову адкрытага тыпу.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Чорны метал для крохкай жанчыны

Дзве жыхаркі гарадскога пасёлка Уваравічы Буда-Кашалёўскага раёна, 54-гадовая пенсіянерка і 25-гадовая беспрацоўная, выставілі шыбу і залезлі ў суседскі дом, які выкарыстоўваецца пад дачу. З памяшкання жанчыны выцягнулі... чыгунную панэль печы. А вось зусім маладыя жыхары Ельска з мясцовай малочнаварнай фермы выкралі дарослага быка. У абодвух выпадках «здабыча» была вернута на месца.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

га года, а затым знішчаюцца. Электронныя ж выявы запоўненых абітурыентамі бланкаў адказаў захоўваюцца ў Інстытуце кантролю ведаў на працягу 75 гадоў.

Напярэдадні сталі вядомыя вынікі апошніх тэставых выпрабаванняў па замежных мовах і геаграфіі. Сярэдні бал ўдзельнікаў тэсціравання па англійскай мове склаў у гэтым годзе 29,97 бала. 100 балаў здолеў набраць толькі адзін абітурыент, і ў 11 чалавек — нулявыя вынікі. Нагадаем, што тэсціраванне па замежнай мове прайшло 28 тысяч 614 чалавек.

Вынікі ЦТ па нямецкай мове выглядаюць наступным чынам: адзін нулявы і ніводнага стабальнага. Лепшы вынік — 97 тэставых балаў. Сярэдні бал — 27,62. Тэст-экзамен прайшоў 5 362 абітурыенты.

Па французскай мове: адзін стабальны вынік і 2 нулявыя. Сярэдні бал 31,45. Тэст-экзамен прайшоў 1378 абітурыентаў.

Па іспанскай мове ні нулявых, ні абсалютных вынікаў няма, а сярэдні бал 33,58. Іспанскую мову здавалі прыступленні 327 чалавек. Лепшы вынік — 98 тэставых балаў.

Паказальна тое, што вынікі цэнтралізаванага тэсціравання па ўсіх чатырох замежных мовах абсалютна карэлююць паміж сабой. Такім чынам, незалежна ад таго, якую мову здаваў абітурыент, пры наступленні ўсе будуць у аднолькавых умовах. Высокія вынікі (ад 46 да 100 балаў) — у 17 працэнтаў удзельнікаў тэст-экзамену па

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ПАРАДАК ЗАМЕНЫ СЕРТЫФІКАТА:
Для замены сертыфікатаў у Рэспубліканскі інстытут кантролю ведаў неабходна прад'явіць наступныя дакументы:
ПРЫ СТРАЦЕ СЕРТЫФІКАТА:

1. Дакумент з любой рэдакцыі газеты, які пацвярджае размешчанае там паведамленне аб несапраўднасці сертыфіката на імя і прадмет заяўніка;
2. Ксеракопію пашпарта;
3. Заяву на імя дырэктара РІКВ.

ПРЫ ЗАМЕНЕ ПАШПАРТА (ВІДУ НА ЖЫХАРСТВА):

1. Даведку з органаў унутраных спраў аб замене пашпарта (віду на жыхарства);
2. Ксеракопію новага пашпарта;
3. Сертыфікат, які падлягае замене;
4. Заяву на імя дырэктара РІКВ.

ПРЫ ДАПУШЧАНЫХ У СЕРТЫФІКАЦЕ ПАМЫЛКАХ:

1. Ксеракопію пашпарта;
2. Сертыфікат, які падлягае замене;
3. Заяву на імя дырэктара РІКВ.

англійскай, нямецкай, французскай і іспанскай мовах, сярэднія вынікі (ад 20 да 45 балаў) — у 53 працэнтаў і нізкія вынікі (ад 19 балаў і ніжэй) у 30 працэнтаў тых, хто здаваў на ЦТ замежную мову. Такім чынам, яны могуць пралічваць ужо свае шанцы на наступленне.

Сярэдні бал ўдзельнікаў тэсціравання па геаграфіі — 38,5. На гэтай дысцыпліне няма ні абсалютных, ні нулявых вынікаў. А лепшы вынік — 97 балаў.

У рэзервовы дзень удзел у цэнтралізаваным тэсціраван-

ні ўзялі 1224 чалавекі, хоць зарэгістраваўся на яго 1321 чалавек. Такім чынам, зноў прапусцілі тэст-экзамен 97 чалавек або 7,3 працэнта ад прайшоўшых рэгістрацыю. І гэта пры тым, што сваё права ўдзельнічаць у ЦТ у рэзервовы дзень абітурыентам даводзілася пацвярджаць з дакументамі ў руках. Самай частай прычынай няяўкі на цэнтралізаванае тэсціраванне ў вызначаны графікам дзень з'яўляецца, вядома, хвароба.

Надзея НІКАЛАЕВА.

СВАБОДНЫХ КВАТЭР НА «БАЗАРЫ» МАЛА

Тых іншагародніх, хто хоча прыехаць у фестывальны Віцебск і не мае тут знаёмых, можна расчараваць: усе атэлі на «базары» прымаюць выключна гэсцей фестывалю. Больш за тое, аказваецца, самі кіраўнікі атэляў не могуць свабодна «распараджацца» нумарамі, бо яны «замацаваны» за дырэкцыяй «базара».

А калі паспрабаваць зняць прыватную кватэру, дом на некалькі фестывальных дзён?

Прыкладна гадзіну выходзіў на сувязь з індывідуальнымі прадпрымальнікамі, якія займаюць такім бізнесам. У большасці літаральна «разрываўся» тэлефон ад званкоў.

«Не, у гэтыя дні месцаў у нас ніколі няма», — сказала адна з прадпрымальніц.

«А колькі прыезджых? Якая кватэра неабходна? У цэнтры або не?» — пытаў мяне іншы «ранцёж». — «Можна. 300 тысяч рублёў у суткі. З кожнага!».

Во як. І гэта пры тым, што ў віцебскім атэлі

«сярэдняга класа» можна правесці суткі за суму прыкладна ў тры разы меншую.

Яшчэ адна прадпрымальніца прасіла за начлег па 200 тысяч рублёў з носа: «кватэра добрая, двухпакаёвая, і ў кожным пакоі ёсць тэлевізар».

Чарговая прадпрымальніца папрасіла патэлефанаваць бліжэй да прыезду гэсцей: можа, з'явіцца свабодныя «ложкі».

Яшчэ адзін чамусьці просіць па-рознаму за пражыванне ў кватэры ў залежнасці ад грамадзянскага прыезджых. Нашы плацяць у два разы менш.

Што здзівіла, не ўсе гаспадары пры здачы ў арэнду кватэры выдаюць неабходныя камандзіраваны чэкі. Адзін гэта растлумачыў тым, што бухгалтар, якая на яго працуе, «паехала на мора». Другі — тым, што рэдка просяць чэкі, таму і не займаецца лішняй папяровай працай.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Кватэрнае пытанне

МАЛАДАЯ СЯМ'Я — ГЭТА...

Я з сынам жыву ў інтэрнаце, з 1995 года стаю ў чарзе на паляпшэнне жыллёвых умоў, будую двухпакаёвую кватэру з выкарыстаннем ільготнага крэдыту. Але грошай не хапае, таму я звярнулася ў выканкам з просьбай выдзеліць яшчэ і бязвыплатную субсідыю (як маладой сям'яй, бо на кватэрны ўлік я была прынята ва ўзросце 30 гадоў, будучы разведзенай). Мне адмовілі. Ці можна лічыць правамерным такое рашэнне?

З. БАРАНАВА, г. Мінск.

У адпаведнасці з падпунктам 1.11 Указа Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 14 красавіка 2000 года № 185 «Аб выдзяленні грамадзянам ільготных крэдытаў на будаўніцтва (рэканструкцыю) або набыццё жылых памяшканняў», маладая сем'я, а таксама маладыя грамадзяне з ліку адзіночкі маці, разведзеных (аўдавеўшых) мужа ці жонкі, якія выхоўваюць непаўналетніх дзяцей, маюць права на сумеснае выкарыстанне льготнага крэдыту і аднаразовай субсідыі на будаўніцтва (рэканструкцыю) або набыццё жылых памяшканняў.

Разам з тым, неабходна адзначыць, што паняцці «ма-

НЕС з'явілася ў Беларусі

Учора ЗАТ «НЕС Нява Камунікацыйныя Сістэмы» адкрыла прадстаўніцтва ў Беларусі.

Выканаўчы дырэктар па глабальных продажах і віцэ-прэзідэнт NES Corporation Ташьюкі МІНЕНА заявіў падчас урачыстага адкрыцця: «Наша кампанія з'яўляецца лідарам на рынку распрацовак інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій у свеце. На працягу больш як трыццаці гадоў кампанія NES прасоўвае свае перадавыя сеткавыя рашэнні. Сёння кампанія імкнецца пашырыць прапановы, прадстаўляючы новыя рашэнні ў сферы інфармацыйных тэхналогій — у прыватнасці, воблачныя вылічэнні і грамадская бяспека». Прадстаўнік NES Corporation удакладніў, што ў Беларусі такую паслугу, як воблачныя вылічэнні, збіраюцца запусціць у супрацоўніцтве з кампаніяй «МТС». Ташьюкі Мінена ўпоўнены, што гэта дапаможа дзяржаўным і камерцыйным структурам, а таксама ўраду і іншым установам карыстацца гнуткай сістэмай інфармацыйна-тэхналагічных паслуг.

Дарэчы, Беларусь кампанія NES разглядае як выпрабавальную пляцоўку для новых ідэй: «Гэтая паслуга, якую мы пачынаем даваць, з'яўляецца для нас і ў свеце новай. Мы хочам паглядзець, як гэта будзе працаваць у Беларусі. І, калі ўсё пойдзе добра, то пачнем развіваць гэты бізнэс і ў іншых краінах СНД».

Міністр сувязі і інфарматызацыі Беларусі Мікалай ПАНЦЯЛЕЙ заклінаў, што міністэрства будзе ўсебакова падтрымліваць супрацоўніцтва з NES Corporation: «Гэта толькі першы крок. Прадстаўніцтва адкрываецца на кароткі перыяд, а далей нам трэба думаць аб больш глыбокай інтэграцыі. Я думаю, што мы выйдзем у самы бліжэйшы час на тое, што ў нас з'явіцца замежная кампанія NES або наша сумеснае прадпрыемства. Гэта дазволіць нам больш прадметна працаваць на рынку і перайсці ад узаемаадносін «гандляр-пакупнік» да адносінаў партнёраў». Гэтую ідэю падтрымаў **Райманд АРМЭС, генеральны дырэктар ЗАТ «НЕС Нява Камунікацыйныя Сістэмы»:** «Мы вельмі хочам у найбліжэйшы час стварыць на аснове гэтага прадстаўніцтва пэўную камерцыйную структуру. Пакуль не ведаем, як гэта будзе выглядаць, але гэта наша мэта. Праз гэтую структуру і будуць ісці інвестыцыі ў Беларусь».

Таксама Мікалай Панцялей нагадаў, што перад Беларуссю стаіць задача, якая акрэслена на ўзроўні ўрада: за пяць гадоў увайсці ў лік краін з самым высокім узроўнем развіцця сферы ІКТ. «Інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі павінны стаць рэальным інструментам у руках кожнага жыхара нашай краіны, каб яны былі дастагальнымі як фізічна, так і па кошце», — сказаў міністр.

Пасол Японіі ў Беларусі Мацудзакі КІЭСІ выказаў спадзяванні, што з'яўленне ў нашай краіне такой вялікай японскай кампаніі паспрыяе развіццю эканамічнага супрацоўніцтва і добрых стасункаў паміж беларускім і японскім народамі. Хутчэй за ўсё, так і будзе, бо японцы ставяцца да беларусаў з вялікай павагай, аб чым гаворыць нават тое, што прэс-рэлізы для журналістаў былі надрукаваны па-беларуску. Генеральны дырэктар «МТС» Уладзімір Карповіч падкрэсліў, што рэалізацыя праектаў пачнецца ўжо 15 ліпеня.

Уладзіслаў КУЛЕЦКІ.

Рабіў рамонт і абрабаваў гаспадыню!

Жыхарка Віцебска паведаміла ў міліцыю пра тое, што з яе кватэры скралі 200 долараў, 100 тысяч рублёў і лічбавы фотаапарат. Ва ўчынненні крадзяжу падазраюць 21-гадовага хлопца, мясцовага жыхара, які рабіў у яе кватэры рамонт. Дарэчы, афіцыйна ён не працуе. Заведзена крымінальная справа.

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

Каноплям літасці не будзе

У Буда-Кашалёўскім раёне міліцыянеры выявілі і знішчылі дзікарослыя каноплі на плошчы больш за 1 га. А ў Жлобіне ў двары аднаго з жыхароў расло 140 кустоў марыхуаны.

Гаспадар не змог растлумачыць, для чаго вырошчваліся каноплі. Пасевы гэтай расліны былі знойдзены таксама ў вёсках Жырхайка і Кругавец. Усяго з пачатку правядзення спецыяльнай праграмы «Мак» на тэрыторыі Гомельскага раёна выяўлена больш за 150 месцаў з раслінамі, якія ўтрымліваюць наркатычныя рэчывы. Вага знішчанай наркасыраваны перавышае 9 тон. Мерапрыемствы працягнуцца да 31 жніўня.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

Вабіць карась, але падманвае

Вадаём «Усвйж-Бук» у Талачынскім раёне літаральна прыцягвае браканьераў. Нядаўна мы напісалі пра затрыманне там інспектарамі двух індывідуальных прадпрымальнікаў за лоўлю карасёў сеткамі, а цяпер новае здарэнне...

На гэты раз ужо ў «сеткі» работнікаў Аршанскай міжрайінспекцыі трапілі тры непрацоўчыя грамадзяніны. Яны браканьерылі з дапамогай тых жа забароненых прыладаў лоўлі. Сеткі парушальнікі таксама паспелі ўтапіць. Канфіскавана 226 асобінаў розных відаў рыбы, сярод якіх было 219 залатых карасёў. Шкода ацэнена ў больш чым 15,3 мільёна рублёў (439 базавых велічынь).

Сяргей РАСОЛЬКА.

ФОНД «МІНСКОБЛГОСИМУЩЕСТВО» вносіт зменненне в извещении о проведении 8 августа 2011 г. в 11.00 аукциона

по продаже неиспользуемого имущества, находящегося в республиканской собственности, с установлением начальной цены продажи, равной одной базовой величине, опубликованное в газете «Звязда» за 6 июля 2011 г. № 125: **Начальная цена продажи неиспользуемого имущества: две базовые величины, установленные законодательством на день проведения аукциона.**

**Карэспандэнт «Звядзі»
Ілья ЛАПАТО вырашыў на сабе
адчуць цяжар акцёрскай славы
і запоўніў анкету статыста
ў масоўку на «Беларусьфільме»**

або Асаблівасці нацыянальнай масоўкі

На «Беларусьфільм» я забег пасля працы яшчэ зімой. Абрануў свой лепшы касцюм і «парадныя» акулеры. Каб трапіць у базу статыстаў «Беларусьфільма», трэба ўсяго толькі...запоўніць анкету і прынесці здымак.

- Я ў кабінет 62.
- Першы раз?
- Угу, — ківаю галавой.
- Запішыцеся ў лісток, — тыкае пальцам на аркуш паперы жанчына.
- Укажыце прозвішча і ініцыялы.
- Смугленна ўлісваю сябе дваццаць сёмым па ліку.
- Тлумачу, як ісці, — бярэ на сябе ролю гідэ вахцёрка.
- Прама, затым направа, пасля — як вось цяпер — да канца калідора, да акон. Апошнія дзверы.

Іду. Выканаўшы ўсе апісанія добрай вахцёркай маневры, нарэшце заўважаю патрэбныя мне дзверы. А там чарга. А што я сабе думаю: трапіць у кіно — не вагоны разгружаць, ахвотных шмат.

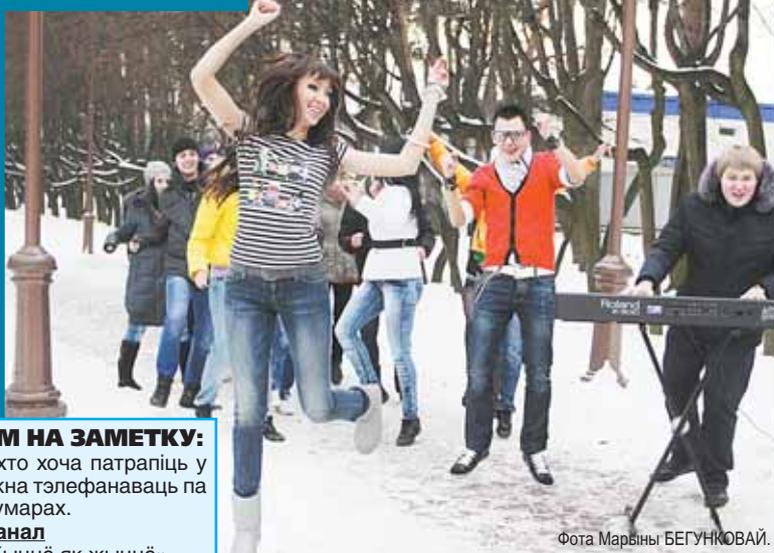
Разгаварыліся з дзяўчынай Насціяй. Яна, як і я, прыйшла рабіць фота для базы статыстаў, вучыцца ў БДПУ імя М. Танка. Як прызначыліся дзяўчо, такі-сякі вопыт у яе ўжо ёсць. І не абы-што — роля наркаманкі ў эпізодзе расійскага серыяла і роля сялянкі ў стужцы «1612».

«Галоўнае — чамадан на калёсіках»
«Рост, памер адзення, памер абутку, ці ёсць чамадан на калёсіках?». Апошні пункт у анкетаванні перад фотасесіяй здзіўляе асабліва. Няўжо калі такога чамадана ў мяне няма, то плакалі ўсе мае ролі наркаманаў і сялян!

— Насця, ці будзе ў вас магчымасць даслаць здымак, дзе вы ў вечаровай сукенцы? — пытаюць у маёй папярэдніцы, пакуль я поркаюся з анкетай.

— Так, безумоўна. Я ўсё зраблю! — радасна лапочна дзяўчына.

У мяне пра здымкі ў сукенцы, дзякуй богу, не пыталі (я і не знайшоў бы). Пыталі пра касцюм.

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ.

ЦІКАЎНЫМ НА ЗАМЕТКУ:

Для тых, хто хоча патрапіць у масоўку, можна тэлефанаваць па наступных нумарах.

- Першы канал**
Ток-шоу «Жыццё як жыццё» — 8 (017) 389-61-82
- Тэлеканал АНТ**
«Давай пажэнімся» — 8 (017) 334-33-76

— Толькі не ў клетку, калі ласка. І не чорны. Чорны — увогуле не колер для кіно. Бярэце што-небудзь манатоннае. Ага, і, калі вам патэлефануюць, майце на ўвазе: звычайна здымка масоўкі — 12 гадзін.

— А што, рост так важны?
— У кіно — вельмі. Там жа з вамі працуюць касцюмеры, таму калі гэта, скажам, ваенны фільм, то форма робіцца звычайна для высокіх хлопцаў. Але часта запрашаюць у кліпы і здымкі перадач. Але ў кіно — часцей, можаце нам паверыць.

Зрабілі два здымкі: у акулерах і без. З гэтага дня — у базе па масоўцы. Далі тэлефон: маўляў, звяніце штодня і пытайце пра вакансіі. Штосьці ёсць заўсёды. Але калі будучы званіць вам — кажыце адрозні: так ці не.

Зімой у майцы — усміхацца!..

Пакуль, вяртаючыся з «Беларусьфільма» я нарочуваў сябе, уяўляючы, як буду іграць якога-небудзь партызана, у Батанічным садзе спявачка Ніна Багданава здымала чарговы

кліп. Напрасіўшыся ў госці, я з жахам пабачыў, што статысты, якіх было чалавек дзесяць, па загадзе рэжысёра павінны скакаць у кадры ў майках. А на дварэ было -12.

— У нас ёсць адмысловая служба па масоўцы, працуе выдатна, — дзеліцца Ніна Багданава. — Глядзіш, бывае, перадачы на іншых каналах і разумееш: дык гэта ж народ з нашай масоўкі. Вельмі дружныя і класныя хлопцы і дзяўчаты. З некаторымі кантактуем вельмі шчыльна: яны выкладваюць фотаздымкі ў сацыяльных сетках. Катэгорыя рознаўзростава. Праца масоўкі цяжкая: здымкі дзвюх праграм «Зорнага рынга», які я вяду, займаюць час з 9 ранку да 12 ночы — з перапынкамі па 19, 15, 20 хвілін. Гучная музыка, і ўвесь час на нагах. Навічкова відаць адрозні: дзяўчаты на абцасах, у нязручных адзенні. Людзі бывалыя бяруць з сабою пераабутца і ўсё астатняе. У павільёнах, як правіла, вельмі холадна. Я масоўку паважаю.

Тлумачачы канцэпцыю кліпа — навошта прымушаць людзей скакаць распранутымі на морозе, спявачка заўважае: частку кліпа на трэк «Летні біт» мы здымалі і летам. Тады было +37 — тры гадзіны спускаліся ў ваўкавыскія кар’еры, нават грымёр

у трусах працаваў. Проста такая задумка кліпа. Нібыта зіма, а пасля ад музыкі — раптам лета...

Для студэнтаў і пенсіянераў

Як прызналася адна са статыстак — удзельніца кліпа Ніны Багданавай Людміла, для яе масоўка — гэта перш за ўсё «магчымасць кантактаваць з вядомымі артыстамі». Людміла лічыць, што ганарары статыстаў — «нядрэнная падпрацоўка».

— У сярэднім масоўка атрымлівае ад 30 да 50 тысяч у дзень, — распавядае дзяўчына. — Але для студэнтаў і пенсіянераў — гэта нядрэнная падпрацоўка, яны атрымліваюць выдатнае візуальнае і аўдыязадавальненне.

Распавядаючы сваю гісторыю, Людміла адзначыла, што ў статысты трапіла «з вуліцы».

— У масоўку я трапіла выпадкова. Адна знаёмая прапанавала неяк прыехаць патанчыць у сваё задавальненне. Я не ведала, куды еду, да каго еду, але згадзілася. І прыехала... да Ніны Багданавай. Так і пачалося маё «акцёрскае жыццё». Ужо раз сёмы я выступаю ў такой ролі. Сама я вучуся на харэографа ў Інстытуце культуры, таму танцы — мой канек.

«Выпадковыя людзі ўвогуле могуць трапіць у масоўку»

— Лёгка. Абсалютна звычайны мінак можа патрапіць у кліп. Ён будзе ісці, усміхнецца — і яму скажучы: далучайся. Як сёння, напрыклад, мужчына тут нейкі трапіў — выдатна «запальваў» побач з намі. Яго заўважылі і нават далі ролю ў эпізодзе. У мяне шмат знаёмых падпрацоўваюць у масоўцы. Як для харэографа — вялікі вопыт. Нас шмат, нам весела, мы шчаслівыя.

Для тых, хто хоча «ў цэлік»

Як высветлілася, стаць статыстам не так і цяжка. Штодзень для ўдзелу ў кліпах, ток-шоу, перадачах на ТБ, а таксама ў фільмах патрабуецца масоўка. Якія крытэрыі адбору і што трэба ведаць чалавеку, які хоча «ў цэлік»?

Як патлумачыла «Звядзе» шэф-рэдактар ток-шоу «Жыццё як жыццё» Кацярына НЯВІНСКАЯ, самы просты спосаб трапіць у масоўку — гэта пазваніць і запісацца. Прыходзяць, у асноўным, мінчане. Доля мужчын у студыі — трыццаць адсоткаў.

Прычым, паводле слоў шэф-рэдактара, 15-20 адсоткаў — гэта людзі, якія ўдзельнічаюць у здымках пастаянна.

— У асноўным, гэта, вядома, пенсіянеры. Яны ажно прыкіпелі да нашай перадачы. Але масоўка ў нас бясплатная. За ўдзел мы не плацім. Звычайна здымаем па два выпускі зараз, прычым, здымкі аднаго ток-шоу доўжацца каля дзвюх гадзін. Але масоўка мяняецца. Увогуле ў нас ёсць спецыяльная група, якая займаецца масоўкай. Да 50 адсоткаў публікі — студэнты ВНУ. Накірунак іх спецыяльнасці зазвычай залежыць ад тэмы перадачы.

Прычым падбору статыстаў у рэгіёнах трохі адрозніваецца ад сталічнага. Паводле слоў аўтара і вядучага ток-шоу «Перакрыжаванне» Гомельскага ГЛАСЕНОГА тэлебачання Аляксандра АБВЕЙКІ, масоўку варта набіраць прадумана.

— Звычайна каналы проста збіраюць людзей, каб запоўніць месца ў зале. Мы вырашылі пайсці па іншым шляху — масоўку набіраем такім чынам, каб у іх ліку не было лішніх людзей. Паколькі наша перадача арыентавана перш за ўсё на мясцовага глядача, на кожны запіс мы выбіраем па 2-3 раёны вобласці і запрашаем людзей адтуль. Абавязкова ў складзе адмысловай дэлегацыі ёсць журналіст з «раёнкі», які можа пасля апісаць у сваёй газеце, як праходзілі здымкі і зацікавіць іншых жыхароў глыбінкі паглядзець наша ток-шоу. Глядзец перадачу, калі ведаеш, што там удзельнічае твой знаёмы, яшчэ цікавей...

Пра тое, як карэспандэнт «Звядзі» дачакаўся званка з «Беларусьфільма», як вымушаны быў аддаць свой пашпарт невядомым людзям і як праходзілі яго першыя ў жыцці здымкі пад дажджом, чытайце ў бліжэйшых нумарах газеты.

Ілья ЛАПАТО.

ВЯСКОВАЯ НАВУКА. «ХАЙ ТОЙ МАКАРОН СТОІЦЬ 10 ТЫСЯЧ. ДЫК ВОЗЬМЕШ ТОГА МАКАРОНУ І ДОБРА...»

Журналіст «Звядзі» пابلукаў па вёсцы Маршчынавічы Лунінецкага раёна, дзе да 1939 года праходзіла мяжа Польшчы і БССР. Тут перажылі і панскую ўладу, і нямецкую, і камуністычную. Як жывецца пажылым жыхарам Маршчынавічаў у наш няпросты час? Бабулі распавялі пра свой сэнс існавання і стаўленне да сённяшняй эканамічнай сітуацыі.

Спачатку было такое ўражанне, што я трапіў у паселішча-прывід. Старыя калгасныя пабудовы з цэгля і бярвення — пустыя, плот са шыкетаў маляўніча пахіліўся набок. Побач са скрыжаваннем асфальтавай і грунтовай дарог ганарліва раскінуўся дуб. У нашы дні жыхароў у Маршчынавічах амаль не відаць, сабакі амаль не брэшучы, пеўні амаль не крычаць. У некалі вялікай вёсцы сёння жыве толькі два дзясяткі чалавек.

Маршчынавічы адносна маладыя. З 1921 года вёска зрабілася фарпостам польскай мяжы. Здарылася гэта пасля таго, як палякі і савецкія камуністы падпісалі так званую Рыжскую дамову — падзялілі між сабой сённяшняе заходнебеларускае і ўкраінскае землі.

ад часу драўляных хацін. На адной з іх заўважаю шылдачку «У гэтым доме жыве заслужаная калгасніца калгаса «Дружба» Янкоўская...»
— Гэта баба ўжо не жыве, а тая — усе знае. Он там втара хата, — заўважыла-такі мяне жыхарка Маршчынавічаў бабуля Кацярына (70 гадоў). Яна вядзе нас у хату бабці Лёдзі Асінскай, якая паспела пажыць за польскім часам і ў дзень майго візіту адзначала 81-ы

дзень народзінаў. Па дарозе да імянінцы бабуля Кацярына распавядае пра тое, як ёй жылося некалі і як зараз:
— А то было грэчку та прасо расцелем, на яго пападаў пясок, а бацька крычыць: «Што ж ты загубіла столькі прасо!» А цяпер загубіла, не загубіла ды ніхай жэ ж. А тады ты ж пяць дзяцей было, трэба есці даваць. Вой! А цяпер усё есць, абы дзеньгі былі. Хай той макарон 10 тысяч стоіць.

дзень народзінаў. Па дарозе да імянінцы бабуля Кацярына распавядае пра тое, як ёй жылося некалі і як зараз:
— А то было грэчку та прасо расцелем, на яго пападаў пясок, а бацька крычыць: «Што ж ты загубіла столькі прасо!» А цяпер загубіла, не загубіла ды ніхай жэ ж. А тады ты ж пяць дзяцей было, трэба есці даваць. Вой! А цяпер усё есць, абы дзеньгі былі. Хай той макарон 10 тысяч стоіць.

Дык возьмеш тога макарону і добра...

Заходзім на двор да бабці Лёдзі, яна сядзіць на ганку і гутарыць з сячэ адной суседкай — Гэляй, куды маладзейшай. Бабулі папярэджаюць, што называць іх магчыма і на «рускі» манер — Яленай і Леакадзіяй, як каму больш падабаецца. Вітаюся і далучаюся да гутаркі, распытваю пра мінуўшчыну Маршчынавічаў.

— А што, ты ня знаеш, што граніца праходзіла чэрэз Случ? Да самай Прыляці? — падмае голас бабця Лёдзя, узгадваючы сваё польскае дзяцінства. — Свага гаспадарка была, таму што я помню. Мама і папа каровы дзяржалі. Вой ды работалі! Малако прадавалі як былі лішкі...

Бабуля вядзе гаману, як сапраўдны дыпламат: і не нахвальвае асабліва былыя часы, і ўлады мінулыя моцна не ганіць. Такая дыпламатыя не зусім даспадобы бабці Гэлі, Лёдзінай суседцы, таму яна перахоплівае эстафету:

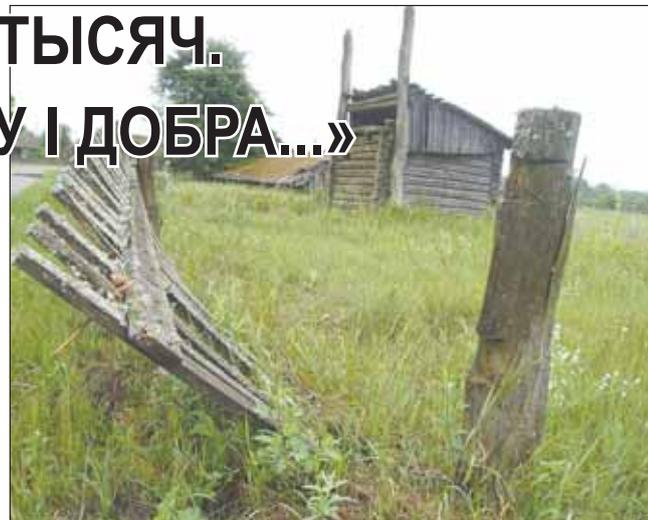
— А як прыйшлі камуністы, мая свякруха гаварыла, усё пазабіралі. Якая там жыць!

— Столькі ж ужэ не нада! Коні здавалі, вазы здавалі, каровы, каб была ферма, — заступаецца за камуністаў бабця Лёдзя. — Нам хлебаўшэцкіх назначалі! Тры мяшкі, чатыры, штоб пасеяць было...

Са слоў бабулек разумею, што і пры панах, і пры камуністах жылося жыхарам Маршчынавічаў несалодка. А пры фашыстах у Другую сусветную вайну дык і увогуле мясцовых людзей ледзь не спалілі, як жыхароў Хатыні.

— Хацелі вёску з людзьмі зжэч. Ачапілі, усе ў белым. А мой дзядзя родны, Стэфан Жураўскі, умеў па-нямецку гаварыць, — працягвае бабця Гэля. — Быў учыцель нямецкага языка. Ён выйшаў да немцаў і нешта сказаў. І тады яны нечым выстрэлілі ўверх, і стаў цэл разрывацца. Сказалі людзям браць з сабой усё, што можна, і ў цячэні сутак сыходзіць. А пасля вайны ўсім палякам з Маршчынавічаў казалі, каб, што хоча, выязджалі ў Польшчу. Некаторыя паехалі, на ўсё гатовае, а мы тут... Праўда, і нам лес давалі задарам...

Калі наша гутарка дайшла да сучаснасці, бабуля Лёдзя не тое што загаварыла, яна

нечакана заспявала вершамі, народнай творчасцю:

— Жаль толькі жыць у эту пору прэкрасную уж не прыдзецца мне...

Сказалі почку ўдалаці, а я не ўдала её, то мая ўжэ жыць... Дык очэнь жэлею, бо этак жыць хараша...

На выездзе з вёскі перад журналістам спынаецца аўтамабіль. Кіроўца распытвае пра апошнія навіны і пытаецца: «Хто такі?»

Кажу, як ёсць.

— А! Толькі пішаце, як жыць добра. Хваліцеся бесперастанку, — адмахваючы рукой кіроўца, хруснуў першай перадачай службовага мікрааўтобуса ды паехаў з вёскі.

Такое рознае ўяўленне пра сучаснасць у прадстаўнікоў розных эпох, розных узростаў.

Бабця Лёдзя (справа) і Гэля распавядаюць гісторыю сваіх Маршчынавічаў, дзе з 1921 года змяніліся ўжо чатыры ўлады.

Дом, у якім жыла «заслужаная калгасніца калгаса «Дружба».

вчы заўжды была кантрастнай. І ў розныя часы (пры панах, пры фашыстах, пры гвалтоўнай савецкай калектывізацыі, сёння) тут дзьмулі розныя вятры.

За некалькі соцень метраў ад Маршчынавічаў цячэ Случ, з яе пойменнымі дубравамі. З 1921 да 1939 года па лініі ракі праходзіла польска-савецкая мяжа, якая раптоўна падзяліла не тое што дзяржавы, а нават сем’і. І парадкі былі такія, што нават пазіраць на суседні бераг забаранялася.

Ужо колькі эпох перажыла Случ, а ўсё так, як і заўжды, яна цячэ і цешыць вока сваёй маляўнічасцю. І падумалася, што няхай бы і між беларусамі нарэшце здарылася згода, і каб ніхто чужы тут не гаспадарыў і не запужваў мясцовых людзей сваімі парадкамі. І беларус зрабіўся-такі на сваёй зямлі зможным гаспадаром, як гэта было некалі, задоўга да ўтварэння Маршчынавічаў.

Яўген ВАЛОШЫН.
Лунінецкі раён.

«ВАЖНА НЕ АД ЧАГО, А КАЛІ»

У БЕЛАРУСІ, як і ва ўсім свеце, на працягу апошніх пятнаццаці гадоў адзначаецца рост хвароб сістэмы кровазвароту. Апошнія традыцыйна займаюць першае месца ў структуры смяротнасці, інваліднасці і працоўных страт. Тым не менш, паводле слоў дырэктара Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтара «Кардыялогія» Аляксандра МРОЧАКА, дэмаграфічныя паказчыкі па сардэчна-сасудзістых захворваннях у апошні час пачалі выглядаць крыху лепш.

— Ва ўсякім выпадку ў структуры смяротнасці колькасць смерцяў ад сардэчна-сасудзістых хвароб зменшылася да 53,8 працэнта. Гэта зніжэнне сведчыць аб тым, што дзяржаўныя праграмы «Кардыялогія», «Анкалогія» аказваюць свой эфект. Да рэалізацыі той жа праграмы «Кардыялогія» прыцягнуты 16 міністэрстваў і ведамстваў. На ўзроўні Мінадукацыі, напрыклад, вырашаюцца пытанні фарміравання новага стылю паводзін. Я маю на ўвазе пытанні, звязаныя з курэннем, харчаваннем і фізічнай актыўнасцю. У адпаведнай дзіцячай літаратуры ў папулярным выглядзе апісана, што такое, скажам, халестэрын...

Для чаго неабходна ведаць структуру смяротнасці, колькасць смерцяў ад тых ці іншых паталогій — сардэчна-сасудзістай, анкалагічнай і г.д.? У многіх краінах рост пэўнай паталогіі з'яўляецца арыенцірам пры размеркаванні фінансавых сродкаў. Калі ўзрастае анкалогія, значыць, на барацьбу з ёй выдаткоўваецца больш грошай. Многія краіны «б'юць» адначасова па двух асноўных накірунках — сардэчна-сасудзістых і анкалагічных хваробах. Фактычна яны аб'яднаны агульнымі прычынамі. Тое, што ў большасці выпадкаў фарміруе сардэчна-сасудзістую паталогію, спрыяе і анкалогіі. Дастаткова прыгадаць курэнне. Адсюль — і ранні атэрасклероз, і рак лёгкіх, страўніка, прастаты...

Пралічваецца яшчэ і колькасць смерцяў ад той ці іншай паталогіі на 100 тысяч насельніцтва. У кардыялогіі гэта — 750 смерцяў на 100 тысяч. Самы вялікі паказчык. Зразумела, што вечна жывых няма. І тут важным становіцца тое, у якім узросце надыходзіць пібэль ад той жа сардэчна-сасудзістай паталогіі. Можна ж памерці ад інфаркту ў 50, а можна і ў 95. Самі па сабе падлікі распаўсюджанасці і ўзроўню смяротнасці ні аб чым не гавораць. Важна, ці дасягаем мы павелічэння працягласці жыцця. Пакрысе мы гэтага дасягаем...

Да сэрца — праз вену

— Сёння ў Беларусі функцыяруе 5160 кардыялагічных і 250 кардыяхірургічных ложкаў, 80 кардыялагічных і 16 кардыяхірургічных аддзяленняў абласных і гарадскіх бальніц. Кардыялагічная дапамога аказваецца ў 11 аддзяленнях рэнтге-

нэндавааскулярнай хірургіі абласных і гарадскіх бальніц, 189 кардыялагічных кабінетах гарадскіх паліклінік. У Мінску працуюць 10 раённых кардыялагічных цэнтраў.

Звыш 60 працэнтаў кардыяхірургічных аперацый праводзіцца не ў нашым рэспубліканскім цэнтры, а ў абласцях. Гэта не самая складаная, але высока-тэхналагічная аперацыя — стэнтаванне каранарных артерый, адкрыццё хранічных аклюзій, пастаноўка штучных вадзіцеляў рытму...

За апошнія 5 месяцаў праведзены 3 624 кардыяхірургічныя аперацыі. Гэта і аортакаранарнае шунціраванне, якое, спадзяёмся, павінна ўсё больш выконвацца ў абласцях, ангіяпластыка і стэнтаванне, на якія ідзе ўсё больш тых пацыентаў, якім раней выконваліся выключна паласныя аперацыі. Да-статкова сказаць, што пасля апошняй рэабілітацыі працягваецца прыкладна год, а рэнтгенэндавааскулярныя метады дазваляюць чалавеку выпісацца са стаячынара на 3-4 дзень і прыступіць да працы. З увядзеннем новай для нас спецыяльнасці рэнтгенэндавааскулярнага хірурга можна вырашаць некаторыя кардыялагічныя праблемы без паласной аперацыі — праз вену або артэрыю. Сёння на базе нашага цэнтра мы рыхтуем такіх спецыялістаў для абласцей...

На працягу апошняга года была распрацавана канцэпцыя развіцця арытмалагічнай службы. Арытмія, як следства любога кардыялагічнага захворвання, уносіць свой адмоўны ўклад у паказчыкі смяротнасці. І тут вельмі важна рыхтаваць кадры не толькі медыцынскага профілю, але і прадстаўнікоў шэрагу іншых спецыяльнасцяў — скажам, міліцыянераў, выратавальнікаў і нават кіяскераў... Дарчы, каб атрымаць ліцэнзію на продаж у вулічным кіёску ў ЗША, неабходна прайсці курсы падрыхтоўкі па рэанімацыі чалавека — умець рабіць штучны масаж сэрца, штучнае дыханне. І такой канцэпцыі зараз трымаемся мы...

Не забірай з сабой

— Мы правялі сёлета 16 трансплантатнай сэрца. Гэты від умяшання выконваецца пакуль толькі ў нашым цэнтры. Некалькі перасадак былі зроблены замежным грамадзянам. Экспарт медыцынскіх паслуг — гэта індывідуальнае даверу, узроўню, кантактаў паміж медыкамі. У медыцыне нельга замыкацца. Гэтымі днямі брыгада нашых спецыялістаў паехала ў Казахстан для перадачы вопыту ў галіне трансплантатнай сэрца...

Мы трансплантавалі сэрца расіяніну, казаху, украінцу. Мы былі б зацікаўлены больш рабіць аперацыі замежнікам. На жаль, пакуль гэтая сістэма працуе не так актыўна, як у галіне трансплантатнай печані. У нас вялікая донарская база, але ўсё ж такі сама сістэма яшчэ не арганізавана так, каб ніводзін донарскі

орган не прапаў. Вельмі нязначная колькасць бальніц паведамляе нам аб тым, што ёсць донар. Гатоўнасці персаналу на месцах у гэтым сэнсе няма. Калі ж у нас ёсць орган, які па антыгеннай структуры не падыходзіць беларусу, чаму б не прапанаваць аперацыю замежніку?

Сёння самая вялікая колькасць перасадак органаў на душу насельніцтва на-зрэаецца ў Іспаніі. Там і донараў больш, і чарга менш, і магчымасць атрымаць сэрца замежнаму грамадзяніну значна вышэй. Існуе, дарчы, сістэма Еўратрансплант — абмен органамі сярод розных краін свету. Безумоўна, мы хацелі б трапіць у гэтую сістэму. «Каштоўныя» сэрцы, якія не падыходзяць беларусам, не павінны прападаць. Удзел у сістэме Еўратранспланту дазволіў бы выкарыстоўваць донарскую базу шэрагу краін. А для таго, каб у яе трапіць, патрэбны пэўныя аб'ёмы перасадак, прызнанне. Аднак, акрамя арганізаванай сістэмы донарства, неабходна і падрыхтаванае грамадства. За мяжой людзі дакладна ўсведамляць, што не варта забіраць з сабой свае органы — трэба дапамагчы іншым.

Задача для Акадэміі навук

— Медыцына шмат у чым вызначае развіццё навукова-тэхнічнага прагрэсу. Сёння краіны, якія называюць сябе высокатэхналагічнымі, паказваюць высокую тэхналогію пераважна ў медыцыне. Паглядзіце, як змянілася сітуацыя ў светных фірмах, якія некалі працавалі на ваенную галіну. Вазьміце «Сіменс», «Філіпс», «Джэнерал электрык»... Частку іх вытворчасці займае медыцына — выраб ангіяграфіаў, камп'ютарных тамографіаў і г.д. Медыцына сёння прад'яўляе свае патрабаванні да навукова-тэхнічнага прагрэсу. Матэрыял, які імплантуецца пацыенту, павінен прыжыцца. Электрод, які мы ўводзім у сэрца для стымуляцыі, павінен быць такім, каб пастаянна перагібацца і не ламацца. У нас ёсць прадпрыемствы, якія маглі б заняцца падобнай вытворчасцю. Вось якія задачы ставяцца перад Акадэміяй навук.

Неабходна гаварыць і аб тым, што фірмы, якія выпускаюць арыгінальныя рэпараты, маюць адпаведныя патэнты, прыносяць карысць не толькі сабе, але і сваім краінам. Трэба займацца выяўленнем малекул з медыцынскім эфектам. Шлях ад малекулы да канкрэтнай формы рэпарата, які прадаецца ў аптэцы, складае прыкладна 13-14 гадоў. Шлях доўгі, але выгадны. І гэтую задачу мы таксама ставім перад Акадэміяй навук. На жаль, зараз наша фармацэўтычная прамысловасць карыстаецца гатовымі субстанцыямі, якія набываюцца там, дзе танней, — у Індыі, Кітаі. Нам патрэбна цэласная прамысловасць, школа падрыхтоўкі адпаведных кадраў.

Святлана БАРЫСЕНКА.

БЛАСЛАВЕННЕ СЕМ'ЯМ

7-8 ліпеня ў Гродне, у храме Свята-Раство-Багародзічнага жаночага манастыра будзе знаходзіцца для пакланення абраз святых Мурамскіх цудатворцаў Пятра і Фяўроніі з часцінкамі іх мошчаў. Можна прыйсці і памаліцца за свае сем'і. Гэты абраз — дар Мурамскага манастыра жыхарам Прынямонна, усім іх сем'ям, чымі заступнікамі з'яўляюцца святыя Пётр і Фяўронія. З 9 па 16 ліпеня абраз св. Пятра і Фяўроніі будзе знаходзіцца ў Слоніме, а затым, да 23 ліпеня, — у Навагрудку.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

З ДНЁМ НАРАДЖЭННЯ, МАРК ШАГАЛ!

Сёння ў Віцебску праходзяць святкаванні, прысвечаныя дню нараджэння вядомага на ўсё свет земляка — мастака Марка Шагала.

7.07.1887 — Марк Шагал лічыў гэтыя лічбы з даты свайго нараджэння вельмі «знакавымі». Як паведаміла Людміла Хмяльніцкая, дырэктар музея Марка Шагала, сярод тых, хто пажадаў прысутнічаць на святкаванні, былі і вядомы беларускі кампазітар Ігар Лучанок. У Віцебску ля дома сямі Шагала, які цудам захаваўся, традыцыйна правядуць тэатралізаванае свята «У гасцях у Марка і Бэлы».

Аляксандр ПУКШАНСКІ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ЕЎРАКАМІСІЯ ПАЦВЕРДЗІЛА: КІШЭЧНЫМ ВІРУСАМ ЕЎРОПУ ЗАРАЗІЎ ЕГІПЕТ
Кішэчная палачка *E.coli*, які і меркавалася, была завезена ў Еўропу ў канцы 2009 года з партыі насення бабовых з Егіпта. Гэтую інфармацыю пацвердзіў у сераду прадстаўнік еўракамісара па ахове здароўя Фрэдэрык Вансан.

З гэтага дня Еўракамісія прыпыніла экспарт насення і парасткаў бабовых з Егіпта. Акрамя таго, з продажу павінна быць выключана і знішчана ўсё імпартаванае з Егіпта ў перыяд з 2009 па 2011 гады насенне бабовых.

АПРАЦАВАННЯ ЯДАХІМІКАТАМІ ПАЛІ ПРЫВЯЛІ ДА МАСАВАЙ ЗГУБЫ ПЧОЛ У КАЗАХСТАНЕ
Апрацаваныя ядахімікатамі палі прывялі да масавай згубы пчол у Какпекцінскім раёне Усходне-Казахстанскай вобласці. Як паведамляюць інфармагенцтвы, у кожнай з 50 гаспадарак, што займаюцца пчальствам у раёне, апусцела палова вулляў.

Па словах пчальцоў, пчолы пачалі паміраць каля тыдня таму, пасля таго, як самалёт распыляў над палямі хімікаты супраць саранчы. Для большасці жыхароў раёна продаж мёду адзіная магчымасць зарабіць на жыццё.

ПЕРШЫ ЧАЛАВЕК, ЯКОМУ НАКАНАВАНА ДАЖЫЦЬ ДА 150 ГАДОЎ, УЖО НАРАДЗІЎСЯ?
Можна лічыць, што чалавецтва перамагло старэнне: чалавек, якому наканавана дажыць да 150 гадоў, ужо нарадзіўся. Не прайдзе і 20 гадоў, як народзіцца той, хто пражыве і тысячы гадоў. З такім прадказаннем выступіў брытанскі герантолаг Обры Дэ Грэй, навуковы кіраўнік размешчанай у амерыканскім штаце Каліфорнія арганізацыі SENS, якую ён заснаваў у 2009 годзе.

«Я сказаў бы, мы з верагоднасцю 50 на 50 можам прывесці старэнне да таго, што я назваў бы вызначальным узроўнем медыцынскага кантролю, і зробім гэта прыкладна праз 25 гадоў», — сказаў ён у інтэрв'ю, якое даў агенцтву Reuters. «Вызначальным узроўнем медыцынскага кантролю я б назваў такі, які мы сёння ўжо дасягнулі пры барацьбе з большасцю інфекцыйных захворванняў», — удакладніў доктар Дэ Грэй. Паводле яго меркавання, у блізкай будучыні людзі будуць прыходзіць да лекараў для рэгулярнага «тэхабслугоўвання», якое будзе складацца з геннай тэрапіі, замены ствалавых клетак, імунастымуляцыі і шэрагу іншых складаных медыцынскіх мерапрыемстваў. Такім чынам яны будуць захоўваць добрую фізічную форму. Як заяўляе герантолаг, старэнне — гэта проста назапашванне розных пашкодванняў на клеткавым і малекулярным узроўнях, якое адбываецца ў цэле чалавека за ўсё яго жыццё. Важна толькі ўстараніць гэтыя пашкодванні, пакуль яны не набяруць крытычную масу, стаўшы паталогіяй, адзначаў Дэ Грэй.

Інфармацыя о застройщике:

Застройщик: Иностранное частное торговое-строительное унитарное предприятие «ГЕРБЕЛИНВЕСТ», зарегистрировано Минским горисполкомом решением от «26» сентября 2008 года в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за №191068402.

Адрес: 220004, Республика Беларусь, г. Минск, ул. Димитрова, 5, пом. 1.

Режим работы: пн.-пт. с 9.00 до 18.00, перерыв с 13.00 до 14.00.
Телефон: (017) 203 32 78, (017) 203 38 49, факс: (017) 306 24 52.

До настоящего проекта организация не осуществляла функций застройщика жилых домов и иных объектов недвижимости.

Информация о проекте строительства: застройка трех домов.

Цель проекта строительства — строительство трех 7-9-этажных многоквартирных жилых домов со встроенными помещениями общественного и административного назначения по генплану:

- 1-я очередь строительства – блок-секции GI-3223-7-Л, GI-21112-8-С, GI-21112-9П;
- 2-я очередь строительства – блок-секции GI-3223-7-Л, GI-21112-8-С, GI-21112-9П;
- 3-я очередь строительства – блок-секции GI-3223-7-Л, GI-21112-8-С, GI-21112-9П.

Здание каждого многоквартирного жилого дома запроектировано из 3-х секций, общая площадь жилого здания 6924,29 м², из них жилых помещений (квартир) — 6039,47 м². Количество жилых помещений (квартир) — 108, из них: однокомнатных — 47, двухкомнатных — 45, трехкомнатных — 15, четырехкомнатных — 1. Каждая секция обо-

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ

на «Комплекс многоквартирных жилых домов со встроенными помещениями общественного назначения по ул. Курганная в г. Минске»

рудована мусоропроводом, одним грузопассажирскими лифтом. Во всех квартирах предусмотрены летние помещения (остекленные лоджии). Конструкция здания — сборные железобетонные конструкции с эффективным минераловатным утеплителем. Высота этажа — 3 м.

Объект долевого строительства расположен в г. Минске в границах ул. Курганная – ул. Космонавтов, с севера – вдоль лесопарковой зоны по проектируемой улице № 1, с запада и юга существующей усадебной застройкой по ул. Курганной, с востока существующей жилой застройкой по ул. Космонавтов.

Начало строительства — октябрь 2010 г.

Ориентировочные сроки окончания строительства жилых домов 1, 2, 3 очереди — 3-й квартал 2011 г.

Застройщиком получены:

экспертное заключение Государственного комитета по стандартизации Республики Беларусь (РУП «Главгосстройэкспертиза») от 05.10.2010 г. № 1173–15/10, от 07.10.2010 г. № 1454-15/10И, от 16.12.2010 № 1622-15/10; решение Минского городского исполнительного комитета от 08.10.2010 г. № 2320 «Об изъятии, предоставлении земельных участков и разрешения строительства»;

разрешение специализированной Инспекции департамента контроля и надзора за строительством по г. Минску на производство строительно-монтажных работ № 2-203Ж-067/10 от 11.10.2010, 05.11.2010, 28.12.2010, 27.01.2011.

Застройщику на праве временно-го пользования на период строительства выделены земельные участки площадью 3,2181 га (свидетельство о государственной регистрации № 500/986-3352) и 0,0051 га (свидетельство о государственной регистрации № 500/986-3351).

Генеральный подрядчик ООО «МБКмонолитстрой».

Заключение договоров создания объектов долевого строительства будет проводиться поэтапно.

Для физических лиц, не состоящих на учете нуждающихся в улучшении жилищных условий, юридических лиц и индивидуальных предпринимателей предлагаются к заключению по договорам создания объектов долевого строительства 10 (десять) квартир (однокомнатные, двухкомнатные, трехкомнатные, общей площадью от 34,56 м² до 82,02 м²).

Стоимость одного метра квадратного в белорусских рублях составляет 6 500 000 (шесть миллионов пятьсот тысяч) белорусских рублей. Указанная в настоящей проектной декларации цена за 1 м² общей площади по проекту соответствующих квартир и их количество считается действительным до момента опубликования новой декларации.

Уплата цены договора производится дольщиком одновременно в установленный договором период по графику платежей, который является неотъемлемой частью договора (п.9 Указа Президента Республики Беларусь от 15.07.2006 г. № 396).

Работы по внутренней отделке

жилых помещений, выполняемые За-

стройщиком:

- бетонная подготовка под укладку полов, гидроизоляция полов в санузлах без окраски стен и потолков;
- электроснабжение – поквартирная разводка электропроводки с установкой розеток, электросчетчиков и выводом на кухне для подключения электроплиты;
- вентиляция – естественная;
- горячее и холодное водоснабжение – стояки с приборами учета, установка и подключение унитаза, выводы для кухни и ванны;
- канализация – стояки с поквартирной разводкой трубопроводов к точкам подключения;
- отопление – водяное;
- телефонизация, радификация, телевидение – поквартирная разводка.

Внутренняя отделка мест общего пользования: общие коридоры, лифтовые, лестничные пролеты, входные группы, технические помещения. Иные работы по внутренней отделке Застройщиком не выполняются, в том числе не устанавливаются внутренние дверные блоки, а так же не производится чистовая отделка помещений.

Состав общего имущества в многоквартирном жилом доме, которое будет в общей долевой собственности дольщиков после ввода объекта в эксплуатацию: межквартирные лестничные клетки, лестницы, лифты, лифтовые, вентиляционные и иные шахты, коридоры, крыши, технические этажи и подвалы, другие места общего пользования, несущие, ограж-

дающие несущие конструкции, механическое, электрическое, санитарно-техническое и иное оборудование, находящееся за пределами жилых и (или) нежилых помещений, но обеспечивающее их жизнедеятельность, элементы озеленения и благоустройства, а также иные объекты недвижимости, служащие целевому использованию здания. Данное имущество поступает в общую собственность дольщиков, если финансирование этих объектов производилось дольщиками, и передается Застройщиком по акту приемки-передачи представителю товарищества собственников, если на момент ввода дома в эксплуатацию это товарищество создано. В случае если такое товарищество не создано, лицу, определяемому общим собранием Дольщиков, либо уполномоченному местным исполнительным и распорядительным органом.

После выполнения строительно-монтажных работ на прилегающей территории жилого дома будет выполнено благоустройство и озеленение согласно утвержденного генерального плана.

Срок действия настоящей проектной декларации — до момента опубликования новой проектной декларации, которая отменяет действие опубликованных ранее.

Информацию по объекту долевого строительства и условиям заключения договоров можно получить в уполномоченной риэлтерской организации ОДО «Твоя столица-консалт», лиц. № 02240/0071685, 06.09.06-11 Минюст Республики Беларусь, риэлт. услуги. УНП 190285638 по адресу: г. Минск, ул. Шафарнянская, д. 11, тел.: (017) 286 38 38, (029) 381 01 01, адрес в интернете www.t-s

МІЖНАРОДНАЯ асацыяцыя беларусістаў (МАБ) — гэта грамадскае аб'яднанне навуковага і культурна-асветніцкага напрамкаў дзейнасці, якое яднае даследчыкаў у галіне сацыяльных і гуманітарных навук, выкладчыкаў, дзеячаў культуры і асветы, перакладчыкаў розных краін свету, што даследуюць культурна-гістарычную спадчыну і сучаснае развіццё беларускага народа і іншых народаў Беларусі, спрыяюць пашырэнню і папулярнасці ведаў пра Беларусь, садзейнічаюць узаемадзейню беларускага народа з іншымі народамі. Створана МАБ у 1991 г. на ўстаноўчым сходзе ў Мінску. Пра яе набыткі, штотдзённыя клопаты і планы на будучыню наша гутарка са старшынёй камітэта Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў доктарам гістарычных навук, прафесарам, акадэмікам НАН Беларусі, сапраўдным членам Міжнароднай акадэміі навук Еўразіі Міхаілам Паўлавічам КАСЦЮКОМ.

— **Міхаіл Паўлавіч, найперш прыміце шчырыя віншаванні з нагоды юбілею і пажаданні плён у вашай такой патрэбнай працы. 20 гадоў — гэта ўзрост росквіту яшчэ маладых і адначасова дастаткова сталых стваральных сіл. Калі ўзважыць, што зроблена ГА «МАБ» за гэты час?**

— За гады свайго існавання асацыяцыя правяла, па-першае, вялікую працу па яднанні тых даследчыкаў у Беларусі, замежных краінах, якія вывучаюць культурную спадчыну беларусаў. У нас даволі трывалыя навуковыя кантакты з многімі даследчыкамі з замежных краін. У першую чаргу з Расіі, Украіны, Польшчы, затым Аўстрыі, Англіі, Канады, нават Аўстраліі, Японіі і г.д. Свежы прыклад: у канцы мінулага года група нашых актывістаў выязджала ў Польшчу на канферэнцыю па культурных узаемазвязях беларускага і польскага народаў, а нядарна, 28—29 чэрвеня, польскія калегі былі ў нас з візітам у адказ. Плануем выдаць матэрыялы канферэнцыі. Сябраў арганізацыі шмат, аб чым засведчылі і тыя кангрэсы, якія праходзяць праз кожныя 5 гадоў. Чарговы, пяты, кангрэс беларусістаў адбыўся год таму. Зараз у камітэце каля 35 чалавек, з Беларусі і замежжа, а сама асацыяцыя налічвае не адну сотню — амаль 600 чалавек. Дарэчы, у нас ёсць і такія фарміраванні, якія выконваюць пэўную аўтаномную ролю, але ў межах асацыяцыі. Напрыклад, Цэнтр праўна-гістарычных даследаванняў пры асацыяцыі беларусістаў у Мінску. Важную ролю для аператыўных

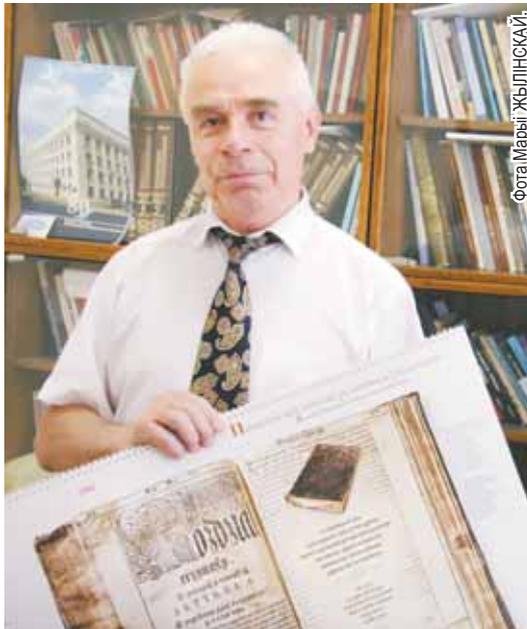
кантактаў з замежжамі калегамі выконвае наш сайт, дзе мы змяшчаем адпаведную інфармацыю і атрымліваем інфармацыю з-за мяжы.

Наогул, мы маем багатую базу звестак па беларусістаў і пра беларусістаў свету. І гэта неабходна, таму што беларусы ў шмат якіх адносінах з'явіліся донарамі для іншых краін. Гэта асабліва характэрна для XIX стагоддзя, калі пасля паўстанняў, якія адбываліся на тэрыторыі Беларусі, значная колькасць перадавых людзей вымушана была эміграваць, ратуючыся ад рэпрэсій, ад Сібіры, ад ссылкі і г.д. І нашы землякі ў шмат якіх краінах пакінулі добры след: шырока вядомае імя Ігната Дамейкі, ураджэнца Карэліччыны, які ў Чылі быў рэктарам універсітэта, Зыгмунта Мінейкі, ураджэнца Ашмяншчыны, які праз Еўропу апынуўся ў Грэцыі і там правяў сябе як археолаг і па іншых напрамках, быў выбраны ганаровым грамадзянінам Грэцыі і г.д. Таму дзейнасць беларусаў за мяжой таксама знаходзіцца і павінна знаходзіцца ў полі зроку беларусістаў. Тут шмат што вядома, але ж навуковы пошук заўсёды не абмежаваны ні па часе, ні па месце.

Звычайна бяром актыўны ўдзел ва ўсіх значных міжнародных мерапрыемствах, што тычацца беларускай мовы, літаратуры, гісторыі, мастацтва. Напрыклад, істотна спрычыніліся да 500-годдзя Ф. Скарыны — спачатку ў Варшаве і Беластоку, Мінску і Полацку, Віль-

«МЫ НЕ ЗГУБІЛІСЯ Ў СВЕЦЕ!»

Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў — 20 гадоў

Фота: Марыя Жыліцкая

носе і Нью-Ёрку, Празе і Падуі. Да 200-годдзя з дня нараджэння Адама Міцкевіча нашы гісторыкі, літаратары і мовазнаўцы разам з польскім бокам ладзілі адпаведныя мерапрыемствы. МАБ удзельнічала ў адкрыцці помніка А. Міцкевічу ў Навагрудку, у аднаўленні яго сядзібы там. Спрычыніліся мы і да 150-годдзя Магдалены Радзівіл. (Дарэчы, усё, што звязана з унёскам у культуру магнацкіх родаў, гэта ў апошні два дзесяцікі гадоў актыўна вывучаецца, што, несумненна, вельмі правільна. Варта нагадаць, што ў канцы 80-х гадоў у акадэмічным Інстытуце гісторыі было падрыхтавана даследаванне па культуры магнацкіх родаў Беларусі. Аўтар — Георгій Галенчанка, доктар гістарычных навук, вядомы спецыяліст па культуры сярэднявечча, па асобе Скарыны, кнігадрукаванні. Аднак ужо ў 2-ой кароткары выданне было спынена, зыходзячы з тагачасных ідэалагічных меркаванняў.)

За час дзейнасці МАБ праведзена шмат міжнародных навуковых канферэнцый, сімпозіумаў, «круглых сталоў», матэрыялы якіх надрукаваны ў 30 выпусках нашай серыі «Беларусіка=Albaruthenica». Попыт на гэтыя кнігі актыўны і ў Беларусі, і за мяжой. Па-за рамкамі серыі «Беларусіка=Albaruthenica» ГА «МАБ»

сумесна з іншымі арганізацыямі і ўстановамі выдадзены «Acta Albaruthenica: Навуковы зборнік» М. Хаўстовіча, А. Баршчэўскага, С. Запрудскага; «Ежы Гедройці Беларусі» пад рэдакцыяй А. Мальдзіса; анталогія «Тысяча гадоў нашага добрасуседства» (з Пасольствам Літвы ў Беларусі), англамоўны і беларускамоўны варыянт манаграфіі швейцарскага беларусіста Поля Шустэра пра беларускіх татарараў і іх аль-кітабы.

У 1996—2002 гг. МАБ выдавала штомесячны інфармацыйна-аналітычны і культуралагічны бюлетэнь «Кантакты і дыялогі» (выйшлі 82 нумары). У 2000 г. два нумары бюлетэня (першы з іх здвоены) выйшлі на англійскай мове. З сакавіка 2003 г. «Кантакты і дыялогі» ў выглядзе асобных старонак друкуюцца ў газеце «Голас Радзімы», а рытуе іх доктар філалагічных навук прафесар Адам Мальдзіс, які 15 гадоў узначальваў ГА «МАБ», цяпер ён ганаровы старшыня камітэта.

— **А чым заняты дзень сённяшні і якія планы, надзеі на будучыню?**

— Амаль гатовы да друку матэрыялы апошняга кангрэса беларусістаў. Мы вырашылі выдаць іх у трох кнігах: адна прысвечана мовазнаўству, другая — літаратуразнаўству, як традыцыйна складалася ў арганізацыі, а трэцяя будзе называцца «Культуралогія», куды ўвойдзе этналогія і іншыя пытанні, якія ахопліваюцца гэтым напрамкам.

Сярод надзменных задач і стварэнне свайго бібліятэкі, і нават, я сказаў бы, бібліятэкі. Паколькі ў нас такія значныя кантакты, кожны сябра МАБ за мяжой, гэта стала традыцыяй і добрым правілам, дасылае па экзэмпляры сваіх кніг або публікацый па беларусістаў, якія з'яўляюцца ў яго краіне. Некастрых з іх няма нават у Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі. Такіх выданняў сабралася ўжо багата, плюс нашы выданні, таму мы фактычна скамплектавалі ўнікальную бібліятэку МАБ, што знаходзіцца ў Белдзяржуніверсітэце, на базе якога, у першую чаргу, асацыяцыя цяпер і працуе. Але пакуль што карыстальнікі бібліятэкі — толькі вузкае кола навукоўцаў.

Яшчэ адзін важны напрамак, які мы прапрацоўваем, — гэта рэ-

стытуцыя — вяртанне ў Беларусь, беларускаму народу тых матэрыяльных каштоўнасцяў, якія знаходзяцца за мяжой. Як мы ведаем, нашых каштоўнасцяў за мяжой вельмі шмат, на розных этапах гістарычнага развіцця яны траплялі туды: і ў ранейшых стагоддзях, напрыклад, бібліятэка Храптовіча; у сярэдзіне XX ст., калі ў гады вайны, як вядома, са сховішчаў у Магілёве прапаў крыж Еўфрасіні Полацкай. Не толькі дзесяткі, нават сотні такіх найменняў, менавіта рэліквій нашага народа. Праблема вяртання нашых каштоўнасцяў мы абмяркоўвалі разам з прадстаўніцамі ЮНЕСКА і на спецыяльнай канферэнцыі, і на спецыяльных секцыях кангрэсаў, і на старонках сямі зборнікаў пад назвай «Вяртанне» — тут асабліва вылучыліся вядомы беларусіст з Санкт-Пецярбурга Мікола Нікалаеў. Мы не цешым сябе спадзяваннем, што нешта рэвалюцыйнае тут зробім, але не займацца гэтай праблемай проста нельга, тым больш што заснавальнікамі Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў, сузаснавальнікамі з'яўляюцца міністэрствы замежных спраў, адукацыі, культуры і Нацыянальнай акадэміі навук. Праз міністэрствы мы спадзяёмся знайсці выхад на іншыя краіны, на адпаведныя органы. Безумоўна, задача цяжкая, але яе трэба ставіць, ёй патрэбна займацца. Нам ужо ўдалося наведзіць пэўныя кантакты з тымі органамі, якія гэтым займаюцца, ёсць у нас сістэматызаваны пералік каштоўнасцяў, які налічвае сотні найменняў, таму хочам вызначыцца, па якіх напрамках ісці, каб рушыць далей. Кола спецыялістаў, якія цікавяцца вяртаннем каштоўнасцяў, даволі значнае. Гэтым заняты і ўніверсітэты. Але тут такі вялікі ўчастак працы, і яна настолькі складаная, што хоць яшчэ многім пакаленням.

Такім чынам, за 20 гадоў свайго існавання Міжнародная асацыяцыя беларусістаў заявіла аб сабе як аб важнай, патрэбнай арганізацыі, яна вядомая ў свеце. А тое, што мы павінны такія кантакты пашыраць — натуральная справа, як і ўключыць у асацыяцыю людзей маладзейшых, каб яны пранікаліся гэтай працай, каб была пераёмнасць.

Ланіта ТАРАСЕВІЧ.

ЭКАЛАГІЧНАЯ ШКОЛА

Школьнае крыніца з'явілася ў вёсцы Міхееўка Дрыбінскага раёна. У лесе паблізу вёскі вучні і настаўнікі мясцовай школы з экалагічным ухілам знайшлі новую крыніцу. Сама навучальная ўстанова, у якой зараз амаль 180 дзяцей, знаходзіцца ў такім маляўнічым кутку, што нават на вялікім плакаце, што на школьным будынку, разам з заклікам берагчы родную прыроду якраз адлюстраваны мясцовы краявід.

Але ў Міхееўскай школе займаюцца і больш надзённымі справамі на карысць экалогіі. Пяць гадоў таму Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя дапамагло навучальнай установе набыць прэс для паперы і поліэтыленавай тары. Вучні шмат займаюцца зборам другасных рэсурсаў: за вясну здалі больш за тону макулатуры і столькі ж металалому.

Працуюць школьнікі пад кіраўніцтвам дарослых і ў цяліцы. Там яны вырошчваюць расаду розных раслін для ўласных патрэб, а таксама на продаж. Расаду гародніны ўвесну з задавальненнем набывалі сяляне, кветкі таксама спатрэбіліся для добраўпарадкавання сельсавета. Цяпер школа заключыла вялікую дамову на вырошчванне кветак для жыллёва-камунальнай гаспадаркі.

Грошы ад продажу ідуць у школьны бюджэт. Уласная гародніна дазваляе зрабіць больш танным харчаванне. У Міхееўцы вырошчваюць нават вінаград, з якога потым робяць кампоты для школьнікаў. Прыгожа аформленыя інфармацыйныя стэнды ў школе з экалагічным ухілам расказваюць пра Чырвоную кнігу Беларусі даступнай мовай: і нават самы малодшы школьнік з лёгкасцю раскажа, што «прыродзе вельмі патрэбна нават самая простая кветачка». На карце Дрыбіншчыны ў Міхееўскай школе можна пабачыць усе помнікі прыроды раёна, і па гэтых цудоўных мясцінах потым юныя экалагі адпраўляюцца на экскурсіі. Аднак цяпер школьнікі вырашылі зрабіць свой уклад і адшукаць новыя крыніцы вакол пяці вёсак, дзеці з якіх вучацца ў экалагічнай школе. Першая лясная крыніца знайшлася каля вёскі Міхееўка. І, безумоўна, сапраўды варта называцца Школьнай Іваноў.

Ілона ІВАНОВА.

КРАЯЗНАВЕЦ З ВАЎКАВЫСКА НАПІСАЎ 1540 СТАРОНАК ГІСТОРЫІ СВАЙГО ГОРАДА

У Ваўкавыску жыве даволі цікавы і апантаны сваім краем чалавек. Гэта Мікалай Быхаўцаў. Шмат гадоў ён даследуе і піша гісторыю раёна. Некалькі разоў на год за ўласны кошт ён ездзіць у архівы Польшчы, Літвы, Латвіі, Санкт-Пецярбурга, у беларускія архівы і шукае ўсё, што звязана з гісторыяй Ваўкавышчыны.

— **Мікалай Іванавіч, колькі гадоў Вы даследуеце гісторыю Ваўкавышчыны?**

— Пачаў працаваць з 2001 года. Пачынаў з маленькіх артыкулаў-даследаванняў, якія друкаваў у мясцовым друку, а праз два гады ўжо пісаў даволі вялікія і сур'ёзныя артыкулы па гісторыі Ваўкавышчыны. Цікавае да маіх гістарычных артыкулаў з боку чытачоў была вельмі вялікая, бо дагэтуль сапраўднай гісторыі Ваўкавыскага раёна не пісалі. Пошукі матэрыялаў працягваю і цяпер. Калі іх набіралася даволі шмат, я пачаў выдаваць свой краязнаўчы часопіс, першы нумар якога пад назвай «Ваўкавышчына» выйшаў у траўні 2007 года. Усяго на сённяшні дзень выдадзена 22 нумары са 130 артыкуламі. Калі ўлічыць, што ў сярэднім у нумары каля 70 старонак, то надрукавана 1540 старонак гісторыі роднага краю. Гэта цэлы скарб гісторыі аднаго рэгіёна.

— **І што самае цікавае сабрана Вами?**

— Напачатку я цікавіўся 1920-1945 гадамі, бо пра гэта маглі распавядаць людзі, якія перажылі іх, таму я апытаў каля 150 чалавек. Але з цягам часу адчуў неабходнасць «капаць глыбей». Таго матэрыялу, якога «накапаў», хоць для выдання трох тоўстых кніг па гісторыі Ваўкавышчыны. Адзначу толькі гэтае даследаванне: «Паўстанне

1863 года на Ваўкавышчыне», «Адукацыя XIX стагоддзя на Ваўкавышчыне», «Крымінальная Ваўкавышчына», «Ваўкавыск міжваенны», «Першыя Саветы», «Расправа над народам», «Сем сутак вайны», «Нямецкая акупацыя», «Акаўцы Ваўкавыскага павета», «Трагедыя яўрэяў Ваўкавыска» і іншыя. Склаў гісторыка-геаграфічны слоўнік Ваўкавыскага павета, які ўключае гісторыю не толькі вёсак і мястэчак, а і маёнткаў, і фальваркаў. Такого падобнага выдання яшчэ ў Беларусі няма.

— **Дык Вашы даследаванні неабходна выдаваць асобнымі кнігамі?**

— Так, я быў бы вельмі задаволены ўбачыць свае гістарычныя працы асобнымі кнігамі, тым больш што многія артыкулы пасля публікацыі ў часопісе «Ваўкавышчына» значна папоўніліся новымі дакументамі і матэрыяламі. Для ілюстрацыі будучых кніг сабрана вялікая колькасць фотаздымкаў і іншых матэрыялаў.

— **Да каго Вы звярталіся з просьбай дапамагчы выдаць гэтыя кнігі?**

— Некалькі гадоў таму я звяртаўся да мясцовых прадпрыемальнікаў па дапамогу ў выданні кніг, але безвынікова.

Гэта не той гатунак людзей, якія маюць духоўную патрэбу нешта зрабіць дзеля нашай спадчыны. На ўласныя ж сродкі выдаць кнігу не выпадае. Добра яшчэ тое, што знаходжу са свайго хатняга бюджэту грошы на паездкі ў архівы Беларусі і суседніх дзяржаў.

— **Тым не менш, Мікалай Іванавіч, надзея ёсць, і верыцца, што Вашы кнігі пачаюць свет. Якія ў Вас гісторыка-краязнаўчыя планы?**

— Планы простыя — надалей працаваць над складаннем гісторыі роднага краю, а гэта значыць, мяне чакаюць новыя паездкі ў архівы і бібліятэкі розных краін, адкуль кожны раз я вяртаюся дамоў з новымі гістарычнымі звесткамі, знойдзенымі ў архіўных справах, забытых кнігах, старых часопісах і газетах. Таму спадзяюся, што мая праца некалі ўсё ж будзе выдадзена і запатрабавана грамадствам.

Сяргей ЧЫГРЫН.

Твае правы

ШМАТ ДЗЯЦЕЙ. І БОЛЬШ ГАРАНТЫЙ

СТАТЫСТЫКА сведчыць, што за апошнія гады ў Беларусі павялічылася колькасць шматдзетных сем'яў. Аднак пры гэтым не сакрэт: чым больш дзяцей — тым больш верагоднасць сутыкнуцца з матэрыяльнымі праблемамі. Таму тут тэма сацыяльнай падтрымкі была і застаецца актуальнай. І разабрацца з некаторымі па-сапраўдаму вострымі для шматдзетных сем'яў пытаннямі мы паспрабуем з дапамогай **галоўнага спецыяліста аддзела адраснай дапамогі і гандарных праблем упраўлена сацыяльнай падтрымкі на сельскагаспадарчых камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама Вольгі Анатольеўны КАЛЯДКІ.**

САЦЫЯЛЬНАЕ ЖЫЛЛЁ З УМОВАМІ

Жыллёвае пытанне — для многіх ці не галоўнае. Таму нялішне нагадаць: шматдзетныя сем'і могуць разлічвацца на першачарговае ўключэнне ў спісы грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў; на атрыманне льготных Kredytaў і аднаразовых субсідый на будаўніцтва, рэканструкцыю ці набыццё жыллёвых памяшканняў; на фінансавую дапамогу дзяржавы ў пагашэнні запазычанасці па льготных Kredytaх.

Плюс да таго, сем'і, якія стаялі ў чарзе на жыллё і маюць трох і больш непаўналетніх дзяцей на момант падачы заявы, могуць атрымаць фінансавую дапамогу на пагашэнне запазычанасці па камерцыйных Kredytaх на жыллё. Памер такой дапамогі складае 50 Kredytaў пражыткавага мінімуму. А БПМ зараз адпавядае 343,260 рублям.

Шматдзетныя сем'і могуць разлічвацца і на так званое «сацыяльнае» жыллё. Аднак пры атрыманні такога жылля заканадаўствам вызначаны тры правілы. Па-першае, шматдзетная сям'я павінна мець патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў і стаяць у чарзе. Па-другое, сярэднямесячны сукупны даход на кожнага члена такой сям'і не павінен перавышаць адзнаку бюджэту пражыткавага мінімуму ў сярэднім на душу насельніцтва, які разлічаны за 12 месяцаў, што папярэднічаюць месяцу пастаноўкі на ўлік, а таксама — на дзень прадастаўлення жыллага памяшкання. І, па-трэцяе: шматдзетная сям'я павінна валодаць заяўленай маёмасцю, агульны кошт якой не перавышае кошт кватэры

тыпавых спажывецкіх якасцяў, зыходзячы з максімальнай нормы прадастаўлення агульнай плошчы жыллага памяшкання сацыяльнага карыстання на аднаго члена сям'і.

КАЛІ «ДЛЯ СЯБЕ» — ЁСЦЬ ІЛЬГОТЫ

Пік набыцця аўтамабіляў за мяжой нібыта ўжо застаўся ў мінулым. Аднак казаць, што сама па сабе тэма ўвозу ў краіну тых або іншых тавараў стала неактуальнай, нельга. Ці ёсць у такім выпадку льготы для шматдзетных сем'яў па мытных плацяхах?

— Сапраўды, пры ўвозе на тэрыторыю Беларусі тавараў для асабістых, бытавых, сямейных і іншых, не звязаных з прадпрыемствам дзейнасцю, патрэб ільготы па мытных плацяхах могуць прадастаўляцца фізічным асобам, якія з'яўляюцца інвалідамі I групы або шматдзетнымі бацькамі, — зазначае Вольга Калядка. — Прычым, у прыватнасці, у Мінску для разгляду пытання аб атрыманні мытных ільгот гэтым фізічным асобам неабходна звярнуцца з заявай у адміністрацыю раёна сталіцы з наступнымі дакументамі: даведкай аб складзе сям'і; даведкай аб даходах і маёмасці прэтэндэнта на льготу і даходах паўналетніх членаў сям'і, якія з ім сумесна пражываюць і вядуць агульную гаспадарку, за папярэднія 12 месяцаў, а таксама з копіяй пасведчання на ўвезены транспартны сродак ці тавар і копіяй мытнага прыходнага ордэра — у якасці пацверджання перамяшчэння аўтамабіля ці тавару праз мяжу Беларусі.

АД АБЕДАЎ ДА ПАДРУЧНІКАЎ

Новы навучальны год распачнецца зусім хутка. А адсюль — і папулярнасць пытанняў аб гарантыях, якія даюцца дзецям са шматдзетных сем'яў.

— Заканадаўства вызначае, што вучні агульнаадукацыйных устаноў з сем'яў, дзе ёсць тры і больш дзяцей, якія наведваюць пачатковыя, базавыя і сярэднія школы, спецыяльныя агульнаадукацыйныя школы, гімназіі, ліцэі, вучэбна-педагагічныя комплексы (з двух-ці трохразовым харчаваннем) забяспечваюцца бясплатным харчаваннем за кошт рэспубліканскага і мясцовых бюджэтаў, — распавядае Вольга Калядка. — А дзеці з сем'яў, дзе ёсць тры ці больш дашкольнікі і школьнікі, вызваляюцца ад аплаты за наведванне дзіцячых школ мастацтваў.

Далей. Студэнтам і навучэнцам са шматдзетных сем'яў, якія атрымліваюць вышэйшую і сярэднюю адукацыю ў дзяржаўных установах, у залежнасці ад паказчыкаў паспяховасці можа давацца скідка пры аплаце за навучанне. 50-працэнтную скідку з аплаты за карыстанне падручнікамі і дапаможнікамі атрымліваюць сем'і, у якіх выхоўваюцца тры і больш дашкольнікаў ці дзяцей, якія вучацца ў агульнаадукацыйных установах, спецыяльных установах адукацыі, на III ступені агульнай сярэдняй адукацыі ў ВНУ. Нарэшце, для сем'яў, якія маюць траіх і больш дзяцей дашкольнага і школьнага ўзросту, прадугледжана 50-працэнтная скідка з аплаты за харчаванне ў дзіцячых садках.

РЭГІЁНЫ ПРАПАНОУЮЦЬ ДАДАТКОВУЮ ПАДТРЫМКУ

Апроч таго, не сакрэт: дадатковыя гарантыі могуць вызначаць асобныя рэгіёны. Напрыклад, у Мінску за кошт гарадскога бюджэту шматдзетным сем'ям выплачваецца аднаразовая сацыяльная дапамога да навучальнага года — у памеры 30 працэнтаў бюджэту пражыткавага мінімуму па стане на 1 жніўня на кожнага школьніка.

— Часта можна пачуць пытанне, чаму для мінчанак, якія ўзнагароджаныя ордэнам Маці і выхоўваюць непаўналетніх дзяцей, апошнім часам скасавана права на бясплатныя гадавыя праязныя білеты на ўсе віды гарадскога транспарту, — заўважае Вольга Калядка. — Аднак справа тут у наступным: у чэрвені мінулага года пачаў дзейнічаць Закон «Аб мясцовым кіраванні і самакіраванні», які даў права рэгіёнам прымаць рашэнні аб дадатковай матэрыяльнай падтрымцы толькі пажылых людзей, ветэранаў, інвалідаў, моладзі і дзяцей. У прыватнасці, на падставе гэтага закона ў сталіцы было вызначана права на бясплатны праезд школьнікаў і навучэнцаў устаноў, якія забяспечваюць атрыманне спецыяльнай адукацыі. Што ж да жанчын, якія маюць ордэн Маці, медаль «Мацярынства», ордэн «Мацярынская слава», І, II і III ступені, ордэн «Маці-геранія» і жанчын, якія носяць званне «Маці-геранія», то тут Мінгарвыканкам выступіў з прапановай удасканаліць заканадаўства і прадугледзець права на бясплатны праезд для гэтых катэгорыяў у новай Нацыянальнай праграме дэмаграфічнай бяспекі на 2011-2015 гады.

Сяргей ГРЫБ.

ПАНАЦЭЯ

ДЛЯ БЕСПРАЦОЎНЫХ: як набыць новую спецыяльнасць усяго за 4 месяцы

ПРАЦА — не воўк, у лес не ўцячэ — абвясчае народная мудрасць. Пэўная частка праўды ў гэтым ёсць. Аднак цяпер, каб уладкавацца на працу, іншы раз трэба за ёй і пабегаць. Асабліва вострым гэтым пытаннем стала ў перыяд сусветнага эканамічнага крызісу. Не страчвае сваёй актуальнасці яно і зараз, у посткрызісны перыяд. Што рабіць, калі ты аказаўся на лаўцы запасных ці, інакш кажучы, у спісе беспрацоўных? Дарэчы, у сталіцы іх колькасць складае толькі 0,3% ад эканамічна актыўнага насельніцтва. Знайсці сваё месца пад сонцам беспрацоўным мінчанам дапамогуць у гарадской службе занятасці, дзе кожнаму прапануюць і вакансію, і адукацыю, і заробную плату.

Паліна Андрыянава вось ужо другі тыдзень наведвае курсы па падрыхтоўцы прадаўцоў-касіраў, якія праходзяць на базе прыватнага вучэбнага цэнтру па падрыхтоўцы, перападрыхтоўцы і павышэнні кваліфікацыі кадраў «Гандальразвіццё». Скончыўшы школу, дзяўчына выйшла замуж і нарадзіла дзіця. Пасля дэкрэтнага водпуску на старую працу вырашыла не вяртацца, а адразу па дапамогу звярнулася ў службу занятасці.

— Прадавец — адна з самых папулярных прафесій зараз. Зарплата высокая. Тым больш сёлета я буду паступаць ва ўніверсітэт на завочнае аддзяленне. Але ж дома сядзець не планую, таму і пайшла на курсы прадаўцоў, — тлумачыць Паліна.

На самай справе прадавец-касір на рынку працы займае чацвёртае месца ў спісе вакансій пасля слесараў, кандуктараў і кіроўцаў аўтамабіляў. Усяго за 4 месяцы кожны беспрацоўны, які паступае на курсы прадаўцоў, можа атрымаць сертыфікат дзяржаўнага ўзору, які дае магчымасць працаваць на вытворчасці, і набывае 4 кваліфікацыйны разрад, што, безумоўна, адбываецца на зароботнай плаце ў лепшы бок. Паліна Андрыянава, як і астатнія слухачы курсаў, добра разумее, што цяпер без спецыяльнай адукацыі ўладкавацца на працу складана.

— Для мяне, безумоўна, важна, што я атрымаю сертыфікат, які будзе пацвярджаць, што я маю ўяўленне аб гэтай прафесіі. Зараз жа без паперкі для цябе большасць дзвярэй зачыненая. Аднак нашы заняткі не праводзяцца толькі для галачкі. Нам задаюць хатняе заданне, ёсць залікі і адзнакі. Адным словам, сапраўдная вучоба, — расказвае Паліна, гартаючы тоўсты сшытак з канспектамі па асновах эканомікі.

Улік наведвання, залікі, лекцыі, адзнакі — з гэтым на курсах строга. Больш за 20% пропуску заняткаў — і слухач аўтаматычна ідзе на адлічэнне. Такі строгі ўлік прадываюцца ўмовамі навучання большасці слухачоў. Каб наведваць курсы за дзяржаўны кошт, трэба стаць на ўлік у службу занятасці. Другімі словамі, афіцыйна атрымаць статус беспрацоўнага. Адзін месяц навучання кожнага слухача абыходзіцца дзяржаве прыкладна ў 350 тыс. бел. руб. Большасць навучэнцаў атрымлівае яшчэ і стыпендыі. Зусім не танна, таму і дысцыпліна на курсах адпавядае затрачаным сродкам.

— Нашы курсы пад рознымі назвамі існуюць ні многа ні мала — а каля 40 гадоў. За гэты час мы паспелі зарэкамендаваць сябе як адну з найбольш дзейсных формаў адукацыі беспрацоўных, — канстатуе дырэктар Наталля Саўрыцкая. — У нас 17 выкладчыкаў. Многія з іх працуюць у ВНУ, каледжах, некаторыя на вытворчасці. Нашы выпускнікі без працы не застаюцца.

Вучэбны працэс падзелены на дзве часткі — тэорыя і практыка. Таму ў навучэнцаў ёсць магчымасць пазнаёміцца з прафесіяй уважліва. Тым больш, што ўжо на дзяржаўны экзамен, які абавязкова здаюць усе слухачы, часта прыходзяць прадстаўнікі тых прадпрыемстваў, якія зацікаўлены ў новых кадрах. Як адзначыла Наталля Пятроўна, 98% выпускнікоў іх курсы забяспечаны працоўным месцам ужо на наступны дзень пасля атрымання сертыфіката.

Курсы такога кшталту — добры варыянт для тых, хто па тых ці іншых прычынах застаўся без працы, а значыць, без сродкаў для існавання. У асноўным гэта маладыя людзі з 18 да 25 гадоў. Зразумела, не кожны можа адразу паступіць у ВНУ ці сямейныя абставіны склаліся так, што з вучобай трэба было пачакаць. Сталыя людзі таксама трапляюцца сярод слухачоў. Сярод іх большасць — жанчыны, якія доўга не працавалі па спецыяльнасці і страцілі кваліфікацыю. Аднак за 4 месяцы, тым больш бясплатна, можна засвоіць адну з самых запатрабаваных на сёння спецыяльнасцяў. Галоўнае — жаданне.

Вольга КОРШУН.

Топ-10 самых запатрабаваных прафесій Мінска

1. Слесар, аўтаслесар
2. Кіроўца аўтамабіляў
3. Кандуктар
4. Электраманцёр
5. Прадавец
6. Тынкоўшчык
7. Муляр
8. Маляр
9. Слесар-сантэхнік
10. Цясляр

Годовы баланс ООО «Форвард-Брокер», опублікованный в газете «Звязда» 31 марта 2011 г. **считать недействительным.** Ниже приводится достоверный бухгалтерский баланс.

Годовой баланс общества с ограниченной ответственностью «Форвард-Брокер» за 2010 год

220039, г. Минск, ул. Воронянского, 7а, 8 этаж, кабинет № 35, тел./факс (017) 228 12 89, 228 12 91 (в тыс. бел. руб.)

АКТИВ	Код строки	На начало отчетного года	На конец отчетного года
1	2	3	4
Основные средства	110	365 604,3	373 491,2
Нематериальные активы	120	81,0	0
Запасы и затраты	210	21 196,6	22 797,0
Дебиторская задолженность	240	8 797,0	7 813,1
Денежные средства	260	148 233,8	103 442,2
БАЛАНС	300	543 912,7	507 543,5

ПАССИВ	Код строки	На начало отчетного года	На конец отчетного года
1	2	3	4
Уставный фонд	410	5 480,0	6 850,0
Добавочный фонд	430	412 446,3	373 081,6
Нераспределенная прибыль	450	109 171,1	100 741,1
Кредиторская задолженность	620	16 815,3	16 870,8
Задолженность перед участниками (учредителями)	630	0,0	10 000,0
БАЛАНС		543 912,7	507 543,5

УНП 806000181.

ФОРМА: У ПАРАЎНАННІ З КРАСАВІЦКІМІ ЛЕТНІЯ ЦЭНЫ НА ЯЕ РАСЦІ НЕ БУДУЦЬ

Рыхтуемца да школы

Інга МІНДАЛЁВА

СЁННЯ ў беларускіх магазінах, якія гандлююць дзіцячымі таварамі і канкрэтна — школьным адзеннем, нярэдка можна сустрэць грамадзян суседняй Расіі, якія з задавальненнем набываюць нашу прадукцыю. Ці не атрымаецца так, што наш адносна танныя школьны асартымент часткова будзе вывезены ў суседнюю дзяржаву, а айчыны спажывецкі рынак адчуе недахоп канкрэтных тавараў? Не сакрэт, што большасць вучнёўскага гардэробу (так звананага «адзення дзелавага стылю»), якія выпускаюць беларускія прадпрыемствы лёгкай прамысловасці, шыецца з імпортнай тканіны. Ці забяспечаны айчыныя вытворцы сыравінай у дастатковай колькасці, каб не атрымаць збояў з пастаўкамі ў летнія месяцы? І ўвогуле, колькі сёлета будзе каштаваць сабраць дзіця ў школу? Гэтыя і многія іншыя пытанні, якія тычацца падрыхтоўкі да новага навучальнага года, абмяркоўваліся на працоўнай нарадзе ў Саўміне, якую правёў віцэ-прэм'ер Анатоль ТОЗІК.

НА ЛЮБЫ ГУСТ І КАШАЛЁК

Па словах першага намесніка старэйшага канцэрна «Беллегпрам» Уладзіміра АСТРОЎСКАГА, работу па вытворчасці і рэалізацыі адзення дзелавага стылю для школьнікаў айчыныя прадпрыемствы (а іх больш за тры дзясяткі) распачалі яшчэ зімой, таму ў асноўным з імпартам сыравіны сёння праблем няма. Усяго плануецца выпусціць 715 тысяч штук швачных вырабаў і больш за 376 тысяч штук трыкатажных (спартыўнага асартыменту, джэмпераў, світараў, камізлек і г.д.). У адпаведнасці з графікам, у чэрвені ў продаж было пастаўлена 20% агульнага аб'ёму школьнага адзення, у ліпені гэтая лічба складзе 50%, і ў жніўні — 30%. Зварыэнне неставак у сістэму гандлю адбудзецца да 20 жніўня. Уладзімір Астроўскі запэўніў, што айчыныя вытворцы цалкам закрываюць патрэбы спажываўцоў у дзіцячых трыкатажных вырабах і ў адзенні дзелавага стылю для школьнікаў.

Варта адзначыць, што айчыныя школьны асартымент сёлета адрозніваецца асаблівай разнастайнасцю (на выбар прадстаўлена 350 мадэляў!). Напрыклад, і для дзяўчат, і для хлопчыкаў беларускія вытворцы распрацавалі шэраг асобных груп дзелавага адзення — на любы густ і кашалёк. У прыватнасці, у продажы можна знайсці касцюмыкі эканом-класа, бізнес-класа, VIP-класа, прэміум-класа і «міні-бос». Цэны вагаюцца ад 130 да 220

тысяч рублёў. Ідучы насустрач пакупнікам, вытворцы цяпер дапускаюць «разукамплектоўку» касцюмаў (штаны ці спадніцу можна набыць асобна, а пінжак — асобна), а таксама павялічылі паўнотныя групы. Апроч таго, калі ў вашага дзіцяці нестандартная фігура, у гандлёвай секцыі школьнага адзення можна зрабіць заяўку на канкрэтны элемент вучнёўскага гардэробу, і вытворцы яе выканаюць. Толькі лепш зрабіць гэта загадзя — за месяц ці два, бо інакш вы рызыкуеце не паспець апрацаваць свайго вучня ў тэрмін.

Уладзімір Астроўскі агучыў цэны на школьнае адзенне, якое выпускаюць прадпрыемствы канцэрна: штаны — 75-110 тысяч рублёў, кашулі — 35-40 тысяч, дзявочыя касцюмы — 110-250 тысяч, сарафаны — 70-85 тысяч, блузы — 42-60 тысяч рублёў. Аднак, як справядліва заўважыў Анатоль Тозік, гэта адпукскія цэны, у магазінах згаданыя тавары каштуюць крыху больш.

Прадстаўнік «Беллегпрама» адзначыў, што па асобных групам школьнага адзення рост цен з пачатку года склаў 25-30 працэнтаў. А вось у параўнанні з красавіцкімі летнія цэны расці не будуць. Некаторыя вытворцы, тая ж «Славянка», на свой дзявочы асартымент цэны ўвогуле не ўзнімалі з мінулага года.

Што тычыцца выкарыстання айчыных тканін для пашыву школьнага адзення, тут, патлумачыў Уладзімір Астроў-

Фота Марыны БЕГУНКОВАЙ

скі, яшчэ ёсць над чым працаваць. Надзеі ўскладаюцца на Аршанскі льнокамбінат, дзе пакуль што праходзіць працоўку тэхналогія вытворчасці новай тканіны на аснове лёну з дабаўленнем поліэстэру. Больш шырокае яе прымяненне можна планаваць на наступны год.

Не будуць мець летам недахопу гандлёвыя кропкі ў школьным абутку і ў спадарожных школьных таварах — ранцах і заплечніках. Магутнасцяў беларускіх прадпрыемстваў хоціць, каб цалкам закрываць патрэбы ўнутранага рынку.

...Напярэдадні нарады віцэ-прэм'ер асабіста наведаў шэраг гандлёвых кропак і вывучыў школьны асартымент. Анатоль Тозік вылучыў прадукцыю прадпрыемстваў «Белкельме», брэсцкага прыватнага прадпрыемства «Панда» і — ад імя пакупнікоў і работнікаў гандлю — асобна падзякаваў бабруйскай «Славянцы», у якой атрымалася дасягнуць аптымальнага спалучэння цаны, якасці і разнастайнасці асартыменту.

ШТО Ў РАНЦЫ ПЕРШАКЛАСКІ?

Міністэрства гандлю зрабіла разлікі кошту аптымальнага набору для школьніка: для вучняў 1-4 класаў гэта сума ў памеры ад 300 тысяч да 1 мільёна 356 тысяч рублёў, для вучняў 5-11 класаў — ад 445 тысяч да 1 мільёна 603 тысяч рублёў.

Сюды ўвайшлі адзенне, абутак, пісьмовыя і канцылярскія прылады. Паводле інфармацыі міністра гандлю Валянціна ЧАКАНАВА, большасць усіх прадаваемых на ўнутры рынку канцылярскіх тавараў — замежнай вытворчасці, а ў ранцы першакласніка (ад альбома для малявання да дзённіка) — ад 25 да 50 працэнтаў тавараў імпортнай вытворчасці. Гэта трэба мець на ўвазе і на будучыню пачынаць развіваць у сябе гэты кірунак імпартазамышчэння, падкрэсліў міністр.

Па яго словах, у Беларусі мэтазгодна ўвесці льготнае кредытаванне школьных тавараў. Малазбажеспечаным і шматдзетным сем'ям варта даць магчымасць атрымання льготнага кредытаў на школьныя тавары айчынай вытворчасці. Пры гэтым, у пералік тавараў, на якія павінна распаўсюджвацца льготнае кредытаванне, неабходна ўключыць і прадукцыю прыватных прадпрыемстваў. З міністрам гандлю пагадзілася старшыня праўлення «Беларусбанка» Надзея ЕРМАКОВА, якая таксама лічыць, што льготныя кредыты пад 10% для такіх катэгорыяў сем'яў неабходны, і не толькі на перыяд падрыхтоўкі да школы. Апроч таго, дадала Надзея Ермакова, ільготнае кредытаванне магчыма распаўсюдзіць і на студэнтаў.

...Айчыныя гандаль у цэлым гатовы да новага школьнага

сезона, адзначыў Валянцін Чаканаў. Тавары для вучняў прапануюць 7,5 тысячы магазінаў, з'яўцаца 300 дадатковых тэматычных секцый, 6 тысяч «куткаў першакласніка». З 10 ліпеня ў Мінску, а з 15-а ў абласцях пачнуць працаваць 250 пастаянных школьных кірмашоў і яшчэ 528 кірмашоў выхаднога дня. Адкрыюцца 2,3 тысячы выстаў-продажаў.

Цэны на школьныя тавары ў параўнанні з мінулым годам выраслі па розных групам ад 16 да 70 працэнтаў. Аднак міністр падкрэсліў, што шэраг буйных магазінаў прадставіць на школьныя тавары зніжкі. У прыватнасці, сталічны ЦУМ на ўсе тавары школьнага асартыменту з 10 ліпеня прапануе пакупнікам 10% зніжку.

Сістэма райспажыўкааперацыі, па магчымасці, будзе прадастаўляць пакупнікам аплату з растэрмінаўкай, паведамліў старшыня Праўлення «Белкаспсаюза» Сяргей СІДЗЬКО. Тавары для вучняў можна будзе набыць у 6142 вясковых магазінах, ці на 625 школьных кірмашах.

НЕ ЗАБЫЦЦА ПРА БАЦЬКОЎ

У цэлым сёлета на сістэму адукацыі было выдаткавана 378 млрд рублёў, з іх ужо асвоена 183 млрд. З наступленнем новага навучальнага года ў краіне адкрыюцца 9 новых агульнаадукацыйных школ на 4,8 тысячы вучнёў-

скіх месцаў, 15 дзіцячых дашкольных устаноў, будуць уведзены 18 жылых дамоў для сем'яў, якія выхоўваюць дзяцей-сірот. Пра гэта паведамліў міністр адукацыі Сяргей МАСКЕВІЧ. У той жа час сёлета закрывацца 77 аб'ектаў адукацыі на вёсцы. Паралельна вырашаецца пытанне падвозу дзетак у іншыя школы. Неабходны транспарт ужо набыты ў дастатковай колькасці. Такая мера, з аднаго боку, прынясе краіне адчувальную эканомію, з іншага — вырашыць пытанне якасці выкладання на вёсцы. Усе беларускія школы ў поўным аб'ёме забяспечаны кадрамі. Не будзе праблем з падручнікамі. У цэлым мы будзем гатовы да новага навучальнага года, адзначыў Сяргей Аляксандравіч. Аднак ён папрасіў мясцовыя органы ўлады трымаць на кантролі тэрміны здачы новых аб'ектаў сістэмы адукацыі і тых, якія былі на капітальным рамонце, каб пазбегнуць збояў. Са свайго боку, Анатоль Тозік прапанаваў аднавіць добрую саветскую традыцыю прыцягваць вучняў старэйшых класаў, бацькоў і настаўнікаў да рамонтных класаў у летні перыяд. Тое, што можна, — варта зрабіць уласнымі сіламі.

Сяргей Маскевіч звярнуў увагу на тэму, якая яшчэ патрабуе свайго канчатковага вырашэння, — гэта пытанне харчавання дзяцей у дашкольных устаноў і ў пачатковай школе. Неабходна вызначыцца з тым, што браць за аснову — грашовыя, ці натуральныя нормы харчавання. Гэты момант патрабуе дадатковага абмеркавання.

Яго падтрымаў першы намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь Аляксандр РАДЗЬКОЎ. Аляксандр Міхайлавіч адзначыў, што пры вырашэнні пытання харчавання дзяцей у школах не трэба забывацца і на бацькоў. Некаторыя да гэтага часу лічаць, што іх даплата за гарачыя абеды дзяцей — і ёсць поўная аплата кошту. А гэта не так. Школы павінны належным чынам прапрацаваць гэтае пытанне з бацькамі. Станоўчы эффект дасць і аднаўленне практыкі прышкольных гаспадарак, дзе дзеці разам з настаўнікамі вырошчваюць гародніну для сваіх патрэб.

Выпускнікі, якія не хочуць працаваць па размеркаванні, заплацяць кампенсацыю

У Беларусі зацверджана палажэнне аб парадку кампенсацыі ў рэспубліканскі і (або) мясцовыя бюджэты сродкаў, затрачаных дзяржавай на падрыхтоўку навуковага работніка вышэйшай кваліфікацыі, спецыяліста, рабочага, служачага, расказалі БЕЛТА ў Міністэрстве адукацыі.

Гэты дакумент, прыняты пастановай Савета Міністраў Беларусі № 821, вызначае парадок разліку і кампенсацыі сродкаў у рэспубліканскі і мясцовыя бюджэты. Кампенсацыю затрачаных сродкаў абавязаны зрабіць тыя выпускнікі, якія не адпрацавалі ўстаноўлены тэрмін абавязковай работы. Гэта датычыцца выпускнікоў, якім першае месца работы было прадастаўлена шляхам размеркавання, хто быў накіраваны на работу ў адпаведнасці з дагаворам аб падрыхтоўцы навуковага работніка вышэйшай кваліфікацыі за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, або тых, хто падпісаў дагавор аб мэтавай падрыхтоўцы спецыяліста, рабочага, служачага.

Палажэнне ўстанаўлівае, што абавязак па кампенсацыі сродкаў, затрачаных на падрыхтоўку спецыяліста, рабочага, служачага на ўмовах мэтавай падрыхтоўкі, салідарна нясе арганізацыя — заказчык кадрў, калі дагавор аб мэтавай падрыхтоўцы спецыяліста, рабочага, служачага будзе скасаваны з парушэннем парадку. Пакрыццё затрачаных сродкаў асобамі, якія або атрымалі адукацыю па спецыяльнас-

цях для Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, іншых войскаў і воінскіх фарміраванняў, арганізацый унутраных спраў, арганізацый фінансавых расследаванняў Камітэта дзяржаўнага кантролю, арганізацый і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях, ажыццяўляецца ў выпадках, прадуважаных заканадаўствам аб праходжанні адпаведнай службы.

У міністэрстве адзначылі, што выпускнік мае права адмовіцца ад работы па размеркаванні і дагавору і можа добраахвотна вярнуць затрачаныя сродкі. Для гэтага яму неабходна да заключэння працоўнага дагавора звярнуцца ва ўстанову адукацыі або дзяржаўную арганізацыю, якая рэалізуе адукацыйныя праграмы паслявузаўскай адукацыі, за разлікам сумы затрачаных сродкаў.

У выпадку непрыбыцця выпускніка да месца работы, яго пераводу або звальнення да заканчэння тэрміну абавязковай работы, калі ў яго ўзнікла права на вызваленне ад размеркавання, наймальнік і сам выпускнік у месячны тэрмін павінны паведаміць аб гэтым ва ўстанову адукацыі. Калі выпускнік добраахвотна не выплываць у шасцімесячны тэрмін затрачаных на яго навучанне сродкі, то ВНУ ажыццявіць іх спаганне ў судовым парадку. Кантроль за своечасовым і поўным пакрыццём затрачаных сродкаў ажыццяўляюць установы адукацыі (арганізацыі). Гэта пастанова ўступае ў сілу з 1 верасня 2011 года.

Пуцёўка ў вялікае віртуальнае жыццё

Больш чым тысяча выпускнікоў ВНУ Гомельшчыны атрымалі магчымасць бонуснага падключэння да высакхуткаснага інтэрнэту ад byfly ў рамках акцыі Гомельскага філіяла «Белтэлекам», расказала спецыяліст прадпрыемства Алена Яўстаф'ева.

Сёлета ўдзельнікамі акцыі сталі ільготныя студэнты ўніверсітэтаў імя Ф.Скарыны, транспарту, медыцынскага, гандлёва-эканамічнага і Мазырскага педагагічнага імя І. Шамякіна. Прадстаўнікі філіяла павіншавалі выпускнікоў і ўручылі ім спецыяльныя сертыфікаты на бясплатнае падключэнне, якія дзейнічаюць да 30 ліпеня ў любым сервісным цэнтры вобласці. На прадпрыемстве лічаць, што гэтая акцыя дасць маладым людзям магчымасць пашыраць свае веды з дапамогай сучасных тэхналогій.

Ірына АСТАШКЕВІЧ.

ШКОЛЬНАЯ КАЛЕКЦЫЯ АБНОЎЛЕНА АМАЛ ЦАЛКАМ

Прадпрыемствы канцэрна «Беллегпрам» плануць паставіць на ўнутраны рынак да школьнага сезона 715 тысяч адзінак швейных і трыкатажных вырабаў. Гэтыя аб'ёмы былі папярэдне ўзгоднены з Міністэрствам гандлю.

На гэты момант швейныя фабрыкі канцэрна пашылі ўжо 50 працэнтаў школьнага адзення ад заплаваных аб'ёмаў Трыкатажнай фабрыкі крыху адстаюць — яны засвоілі толькі 23 працэнта ад заплавананага.

Як паведамліў журналісту «Звязды» ў прэс-службе канцэрна, да пачатку новага навучальнага года швейныя і трыкатажныя фабрыкі распрацавалі новыя прамысловыя калекцыі. Аснову школьнага асартыменту складаюць класічныя касцюмы для хлопчыкаў і камплекты для дзяўчынак. Асартымент быў абноўлены амаль цалкам. Так, для дзяўчат мадэльныя стварылі больш як 50 мадэляў адзення: гэта сарафаны, сукенкі, спадніцы, касцюмы, камплекты і блузы.

Для хлопчыкаў вытворцы прапануюць 40 мадэляў адзення.

Для шыцця касцюмаў і камплектаў выкарыстоўваюцца паўшарсцяныя тканіны і паўшарсцяныя тканіны з эластанам, полівіскозныя і вельветавыя (100-працэнтная бавоўна) тканіны. Для кашуль — баваўняныя тканіны і баваўняныя тканіны з хімічнымі валокнамі, для блуз — баваўняныя тканіны і поліэфірныя (вырабы з поліэфірных тканін прызначаны для ўрачыстых выпадкаў). Трыкатажныя палотны змяшчаюць віскозу і лайкру.

Немалаважна, што беларускія вытворцы ўжо не першы год не абыходзіць сваёй увагай нестандартныя фігуры сучасных дзяцей і шыюць для іх адзенне з павялічанымі і паменшанымі аб'ёмным параметрамі, а таксама з рэгулятарам шырыні пояса штаноў. Выпуск такіх вырабаў складзе палову ад агульнага аб'ёму вытворчасці адзення для школьнікаў на швейных фабрыках «Калінка», «Славянка», «Камінтэрн» і «БелКрэда».

Надзея НІКАЛАЕВА.

Змарнаваны год — залішняя раскоша

Выпускнікам школ, якія не змогуць стаць студэнтамі ВНУ, варта звярнуць асаблівую ўвагу на магчымасці атрымання рабочых прафесій — такую думку выказала намеснік начальніка аддзела прафнавучання і прафарыентацыі ўпраўлення занятасці насельніцтва камітэта па працы, занятасці і сацыяльнай абароне Мінгарвыканкама **Вікторыя Федаровіч**.

Як сведчыць статыстыка, з пачатку года ў сталіцы працягваўся рост колькасці вакансій — у пачатку ліпеня наймальнікі буйнейшага горада краіны маглі прапанаваць для ўладкавання 21,6 тыс. свабодных месцаў. Разам з тым нельга не заўважыць: каля 80 працэнтаў сталічных вакансій прызначаны прадстаўнікам менавіта рабочых прафесій. Паводле звестак упраўлення занятасці, у Мінску назіраецца высокі попыт на арматурашчыкаў, бетоншчыкаў, вадзіцеляў аўтамабіля, тралейбуса, трамвая і пагрузчыка, муляраў, страхароў, маляроў, машыністаў, мантажнікаў сантэхнікі і абсталявання, мантажнікаў будаўнічых канструкцый, наладчыкаў, абліцоўшчыкаў, аператараў, цесляроў, повараў, швачак, прадаўцоў, электрагазаваршчыкаў, слесараў-сантаўнікаў, слесараў па рамонце аўтамабіляў, слесараў механазборачных работ, слесараў-рамонтнікаў, сталяроў, токараў, фрэзероўшчыкаў, тынкоўшчыкаў, электраманцёраў. І, дарэчы, аналіз паказаў: апошнім часам сярэдні памер прапановы заробкаў па рабочых прафесіях атрымліваецца вышэй, чым па вакансіях для службоўцаў.

Нават тым выпускнікам школ, якія не здолелі паступіць у ВНУ і маюць намер паўтарыць спробу налета, варта падумаць аб набывцці найбольш запатрабаваных рабочых прафесій ужо для таго, каб не змарнаваць цэлы год, — заўважыла **Вікторыя Федаровіч**. — Да таго ж рабочая прафесія ніколі не будзе лішняй — такім чынам малады чалавек адразу ж павышае сваю канкурэнтаздольнасць на рынку працы.

Адзін са шляхоў набывцці рабочай прафесіі — непасрэдна паступленне ў сярэдне-спецыяльную або прафесійна-тэхнічную навучальную ўстанову. Аднак тут ёсць і іншы шлях — рэгістрацыя ў якасці беспрацоўнага і накіраванне праз службу занятасці на курсы. У такім выпадку будзе таксама выплачваюцца стыпендыя. Аднак перавага курсаў у тым, што тут меншая працягласць навучання — ад 2 да 11 месяцаў.

Дарэчы, больш падрабязную інфармацыю аб усіх магчымасцях і ўмовах навучання на курсах можна атрымаць у раённых аддзелах працаўладкавання Мінска. Прычым у выпадку неабходнасці там жа абсалютна бясплатна акажучы паслугі па прафесійнай арыентацыі, а таксама дадуць інфармацыю аб патрабаваннях да стану здароўя пры набывцці асобных прафесій.

Сяргей ГРЫБ.

Матэматыка плюс прамоўніцкае майстэрства

Гэтымі днямі ў нашай краіне ўпершыню праходзіць міжнародны турнір юных матэматыкаў. Новыя інтэлектуальныя спаборніцтвы ўжо паспелі заваяваць папулярнасць сярод школьнікаў дзвюх розных краін.

Першыя два турніры юных матэматыкаў былі арганізаваны ў 2009 і 2010 гадах па сумеснай ініцыятыве двух універсітэтаў (Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і французскага ўніверсітэта Парыж Сюд 11). У іх аснове былі пакладзены правілы Беларускага рэспубліканскага турніру юных матэматыкаў. Абодва міжнародныя турніры праходзілі ў Францыі, на базе ўніверсітэта Парыж Сюд 11, і ў іх бралі ўдзел каманды і назіральнікі з Расіі, Германіі, Балгарыі, Украіны, Казахстана, Польшчы, Францыі, Беларусі і Бразіліі. У 2009 годзе каманда з Беларусі падзяліла першае месца з супернікамі з Францыі, а летась юныя беларусы занялі трэцяе месца.

Сёлета ў турніры выступаюць каманды, якія прадстаўляюць Беларусь, Расію, Германію і Польшчу. Спаборніцтвы праходзяць у выглядзе матэматычных баёў, падчас якіх камандам трэба не толькі рашаць задачы, але і на англійскай мове грамадна і пераканаўча расказаць пра атрыманыя вынікі і аргументавана адстойваць свой пункт погляду ў публічных дыскусіях. Падрыхтоўкай беларускай каманды школьнікаў займаліся выкладчыкі факультэта прыкладной матэматыкі і інфарматыкі БДУ.

У сваім выступленні перад удзельнікамі міжнароднага турніру юных матэматыкаў намеснік міністра адукацыі нашай краіны Казімір Фарыно адзначыў, што спаборніцтвы праходзяць у вельмі важнай вобласці — у вобласці творчай думкі. А пры пагруктванні ў атмасферу творчасці, роздуму і пошуку лепш за ўсё працягваюць сябе таленты і нараджаюцца геніяльныя ідэі. Многія матэматычныя ідэі ўраджаюць геніяльнасцю чалавечага розуму. У якасці прыкладу можна прывесці ідэю запісу лічбаў у так званых пазіцыйных сістэмах вылічэння, самай распаўсюджанай сярод якіх з'яўляецца дзесятыковая. Менавіта яна дазволіла механізаваць лічэнне і лягла ў аснову ўсіх вылічальных машын — ад простых бухгалтарскіх лічылнікаў і арыфмометраў да сучасных камп'ютараў.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Працоўнае лета-2011

У студатрад — па... конкурсе

ЗАЙМЕЦЬ новых сяброў і падзарабіць — такую магчымасць даюць маладым людзям студэнцкія атрады. Трапіць туды можа любы ахвотны. Галоўнае, як кажуць, жаданне. У кожнай вышэйшай навучальнай установе краіны створаны штабы працоўных спраў, якія і займаюцца працаўладкаваннем юнакоў і дзяўчат у летні перыяд. Штогод тысячы маладых людзей працуюць на важных рэспубліканскіх аб'ектах. Студэнцкія атрады даюць магчымасць маладым людзям паспрабаваць свае сілы і набыць навыкі той ці іншай прафесіі. З кожным годам колькасць юнакоў і дзяўчат, якія жадаюць прайсці, так бы мовіць, такую школу жыцця, павялічваецца. Пра ўсе асаблівасці гэтага працоўнага семестра мы распыталі другога сакратара ЦК БРСМ **Максіма БАСАЛЫГУ**.

— Сёлета БРСМ паставіў перад сабою задачу: не проста захаваць тую колькасць працаўладкаваных, якая была летась, але выйсці на больш якасны ўзровень. Акрамя таго, сёлета мы робім акцэнт на работу атрадаў за межамі краіны. У прыватнасці, сёлета нашы юнакі і дзяўчаты будуць працаваць і ўжо працуюць у Расійскай Федэрацыі: у Чыцінскай вобласці на будаўніцтве аднаго з участкаў чыгункі, у Ямала-Нянецкай аўтаномнай акрузе на будаўніцтве аўтадарогі. Акрамя таго, нашы маладыя людзі, у тым ліку, будуць прымаць удзел у будаўніцтве алімпійскіх аб'ектаў у Сочы.

Гавораючы пра выезд нашых атрадаў за мяжу, мы маем на ўвазе не толькі Расію. У нас адзін атрад будзе працаваць у Казахстане. Акрамя таго, шмат работы і на тэрыторыі Беларусі. І шэраг аб'ектаў, на якіх будуць працаваць маладыя людзі, — знакавыя будаўнічыя пляцоўкі. Гэта, у прыватнасці, студэнцкая вёска ў Мінску, «Чыжоўка-Арэна», музей Вялікай Айчыннай вайны. Нашы атрады таксама прымуць удзел у будаўніцтве аўтадарогі, якая вядзе да Астравецкай АЭС. Акрамя таго, па ўсёй рэспубліцы студэнцкія атрады прымаюць удзел у будаўніцтве малочна-таварных ферм, будуюць домкі для работнікаў у аграгарадках. І ў цэлым усе аб'екты аграпрамысловага комплексу сёння будуцца непасрэдна з удзелам студатрадаў БРСМ. Калі параўнаць вынікі мінулага года, то сёлета колькасць працаўладкаваных маладых людзей перавысіць 40 тысяч. Летась гэтая лічба была больш за 31 тысячы, з іх 24 тысячы працавалі ў складзе 900 студатрадаў. Трэба заўважыць, што сёлета мы робім акцэнт на інавацыйныя формы работы, у тым ліку па працаўладкаванні маладых. У прыватнасці, пры БДУіРы створаны і працуюць ІТ-атрады (так званыя навукова-тэхналагічныя). Іх спецыфіка ў тым, што яны выконваюць функцыі, заказы, звязаныя з камп'ютарнымі тэхналогіямі. І шэраг атрадаў сёння дапамагаюць музею

Вялікай Айчыннай вайны пераводзіць архіўныя дакументы ў электронны варыянт. Зарплата вагаецца ад 300 тысяч у сельгасатрадах да паўтара мільёна ў будаўнічых. Таму кожны сёння мае магчымасць разам з БРСМ выбраць для сябе, як і дзе правесці вольны час, дзе зарабіць. І я ўпэўнены, што нашы ветэраны камсамольскага руху будуць ганарыцца сваімі пераемнікамі, якія не проста захавалі добрыя традыцыі камсамола, але і з года ў год іх прымнажаюць.

— Ужо не першы год нашы маладыя людзі працуюць на будоўлях Расіі. А гэта, напэўна, лепшы доказ таго, што нашы юнакі працуюць якасна і старанна?

— Неабходна адзначыць той факт, што колькасць атрадаў, якія выязджаюць за межы Беларусі, з года ў год павялічваецца. Гэта гаворыць пра тое, што якасць работ, якія выконваюць байцы беларускіх студатрадаў, высокая. Таму сёння яшчэ на пачатку года да нас паступілі заяўкі з Расіі, Казахстану з просьбай накіраваць на іх аб'екты нашу моладзь. Дарэчы, жаданне ў моладзі вялікае. І ў нас праводзіцца конкурс у гэтых атрадах. Трэба сказаць, што ў нашай моладзі добры заробак. Акрамя таго, дзякуючы такой форме работ яны пазнаюць свет, прыносяць карысць братняй Расіі і Казахстану.

— А ці прадугледжана культурная праграма для байцоў студатрадаў?

— У кожным атрадзе ёсць які камандзір, які адказвае за ўсю работу атрада, так і камісар. У прыватнасці, апошні адказвае за выхаваўчую работу. І, як паказвае практыка, у нашай моладзі цікава праходзіць вольны час: яны гуляюць у футбол, настольны тэніс, ходзяць у паходы. Многія пастываюць сумясіць работу ў выязным атрадзе з наведваннем знакавых аб'ектаў рэгіёна, дзе ім

даводзіцца працаваць. Мы можам з упэўненасцю сказаць, што нашы байцы студатрадаў не толькі атрымліваюць жыццёвы вопыт, удасканалваюць свае прафесійныя навыкі, але і пазнаюць свет, самаразвіваюцца дзякуючы такім формам работы.

— А якія крытэрыі адбору ў атрады?

— Па-першае, для таго, каб трапіць у атрад сельгасгаспадарчы альбо будаўнічы, неабходна добрае здароўе. Таму, што ёсць шэраг абмежаванняў па здароўі. Кожны павінен мець пры сабе медыцынскую даведку ўстаноўленага ўзору. Акрамя таго, пры наборы ў студатрады мы робім упор на саюзную моладзь, якая на працягу года прымала ўдзел у дабрачынных акцыях, у цэлым у дзейнасці БРСМ. І таму ў летні час мы даём ёй першачарговую магчымасць падзарабіць. Але гэта не гаворыць пра тое, што мы не працуем з несаюзнай моладдзю. Безумоўна, мы рады бачыць усіх ахвотнікаў працаваць, работы хопіць усім.

— А ці будучы сёлета працаваць валанцёрскія атрады?

— Адзін з ключавых напрамкаў дзейнасці БРСМ — дабравольніцтва. Сёлета мы дакладна размяжоўваем: дабравольніцтва і валанцёрскі рух

«Добрае сэрца». Пад першым мы маем на ўвазе юнакоў і дзяўчат, якія добраўпарадкоўваюць населеныя пункты, выконваюць работы, звязаныя з будаўніцтвам, але за гэта не атрымліваюць грошы. Значыць, у нашай моладзі ёсць унутраны парыв, жаданне аддаць частку свайго часу для таго, каб наш край стаў яшчэ больш прыгожым і чыстым. У прыватнасці, ужо на гэты момант сфарміраваны на летні перыяд такія атрады колькасцю больш за 10 тысяч чалавек. Яны будуць працаваць на ачышчэнні рэк і азёр ад смецця, у лясным масіве, на праполцы маладых саджанцаў, у тым ліку на аб'ектах жыллёва-камунальнай гаспадаркі ў раённых цэнтрах. Шэраг валанцёрскіх атрадаў будзе працаваць падчас уборачнай на зернетаках.

— На вашу думку, чаму ў маладых дагэтуль так запатрабаваны студэнцкія атрады?

— Сёння студатрад — гэта не толькі магчымасць зарабіць у вольны ад вучобы час. Гэта свайго роду адна з формаў знаёмства. Бо маладыя людзі, якія працавалі разам у летні перыяд месяца-два, часта застаюцца сябрамі на доўгія гады. Не сакрэт, агульная праца аб'ядноўвае. Акрамя таго, вялікая выхаваўчая работа праводзіцца ў атрадах. Юнакі і дзяўчаты адкрываюць для сябе шмат цікавага і пазнавальнага, пашыраюць свой круггляд.

Звычайна летнія каникулы, нягледзячы на тое, што яны такія доўгія, пралітаюць хутка. Таму неабходна правесці іх так, каб яны запамніліся. Без сумнення, тым маладыя людзі, якія сёлета будуць працаваць у самага рознага профілю студатрадах, атрымаюць мноства ўражанняў, набудуць новых сяброў і будуць чакаць новага лета, каб усё паўтарыць.

Святлана СУХАРКО.

Фішка

У «ПОШУКУ» ПРЫГОД

Адпачынак — справа асабістая. Нехта бавіць час у цішыні і адзіноце, нехта — у вузкім коле самых блізкіх сяброў, а хтосьці наогул працуе — так карысці больш! Няма і такіх людзей, якія не ўяўляюць жыцця без актыўнага адпачынку, таму што прывыклі «выкладвацца» па поўнай праграме. Часцей за ўсё яны збіраюцца камандамі і гуляюць у якую-небудзь «хуткую» гульню. Дваровым футболом захапляліся яшчэ нашы бацькі і дзядулі. А як наогул папулярных зараз гарадскіх экшн-гульняў, якія, як і іх камп'ютарныя «цэзкі», патрабуюць хуткай рэакцыі і «ўмення» ў кароткі тэрмін прымаць тактычныя рашэнні? У Мінску зараз найбольш вядомы «Схватка», «Адрыў» і «Пошук». Апошняя — самая маладая з іх, але яе папулярнасць набірае абароты.

Гульня актыўных і крэатыўных

Гэта слоган гульні, што ўзнікла 5 гадоў таму. Прыдумаў яе Сяргей Яўленаў (на той момант ён быў студэнтам БНТУ, зараз — выпускнік) разам з сябрамі. «Пошук» — неамерыканская гульня. Яе сэнс заключаецца ў тым, што камандам неабходна максімальна хутка разгадаць загадку і рэбусы, звязаныя з гісторыяй пэўнага горада. Для гэтага ўдзельнікі павінны пабываць у самых розных яго месцах. Перамагае тая каманда, якая справілася з заданнямі за самы кароткі час.

Як адзначае сам Сяргей, за час свайго існавання гульня значна змянілася. «Прыходзяць новыя ідэі, як зрабіць так, каб стала яшчэ цікавей. Напрыклад, пісаць літары (адказ на заданне, які і павінны знайсці ўдзельнікі — Аўт.) на тых жа калонах так, каб іх можна было ўбачыць толькі з пэўнага ракурсу. Або выкарыстоўваць люмінісцэнтную фарбу — для начных гульняў», — дзеліцца ён. Першапачаткова рыхтавалі заданні для камандаў (кожная складаецца з 6-8

чалавек) гульцы са стажам. Цяпер у падыхтоўку заданняў уключыліся і самі каманды.

Трэба адзначыць, што першы час гульні праходзілі ў Мінску, цяпер — у самых розных гарадах Беларусі: у Маладзечне, Гомелі, Барысаве...

Яшчэ адна цікавая асаблівасць «Пошуку» — многія яго ўдзельнікі размаўляюць на беларускай мове.

Вось прыклад задання: «Achtung!!! З няволі ўцяклі дзікія зьвяры. Сапраўдныя! Сланы пайшлі на поўнач. Лаві!!! Хапай іх усіх, думаць няма калі, адразу лаві, пакуль яны не ўцяклі, не заплылі вельмі далёка, пакуль яшчэ не позна»... (Адказ патрэбна шукаць на поўнач ад заапарка, дзе знаходзіцца Чыжоўскае вадасховішча. Вось каля яго і былі схаваны «зьяры» (вядома, іх выявы). На фінішы патрэбна было назваць знойдзеныя зьяры. Дарэчы, у заданнях словы не былі выдзелены, аднак «пашуканцам» добра вядома, што кожнае слова ў заданні на што-небудзь указвае).

Юлія Барыла, студэнтка: «Я пачала гуляць у «Пошук» год таму: даведлася ад сяброўкі, якая ўжо ўдзельнічала ў гульні. Што мяне прыцягвае? У першую чаргу, гэта гульня на ўважлівасць. Я стала звяртаць увагу на вуліцы, помнікі. Наогул «Пошук» — гэта гульня, якая развівае арыентацыю ў горадзе. Па-другое, гэта магчымасць пазнаёміцца з іншымі гарадамі. Што датычыцца заданняў, то асабліва запамніліся заданні барысавскай гульні, а таксама адно з заданняў у Мінску, калі патрэбна было наведаць музей валуноў. Так, мы змаглі выканаць заданне — дакладней, мы здагадаліся, у якім месцы патрэбна шукаць адказ, але натрапіць на яго ніяк не маглі. Раптам з'явіўся мім. Ён бегаў сярод валуноў, рабіў нам нейкія знакі... Мы доўга не маглі ўцяміць, што ён хоча нам сказаць, але пасля здагадаліся. Мім і быў адказам: у яго на грудзях быў прышпілены знак «Пошук!»

Таямніца старога калектара

Як правіла, кур'ёзных выпадкаў за гульні больш чым дастаткова. Сяргей Яўленаў заўважыў, што часта смешнае хаваецца ў самім заданні. Аднойчы гульцам для яго выканання патрэбна было вылавіць з фантана двух карпаў (вядома, запустілі іх туды самі арганізатары). Зразумела, карпы лавіцца не хацелі і няшчасным рыбакам прыйшлося не раз упасці, каб выканаць такое заданне. А яшчэ аднойчы адна з камандаў прывяла з сабой на гульні сярба-эстонка, які зусім не ведаў рускай мовы — з ім можна было размаўляць толькі па-англійску. І вось ён застаўся ў лагера, дзе яго і знайшла «варожая» каманда. «Пашуканцы» падумалі, што «канкурэнт» жартуе, і прывязалі яго да дрэва. Як аказалася, на цэлы дзень... На шчасце, пасля канфлікту ўрэгулявалі, але эстонец не хутка забудзе «пашуканцаў».

Адна са складанасцяў гульні заключаецца ў тым, што часта, калі ўжо заданне, здаецца, разгледана, самае цяжкае аказваецца наперадзе. З майго асабістага вопыту магу прывесці такі выпадак. Мы з Антона, хлопцам з майёй камандай, адправіліся ў завулак Маякоўскага, бо менавіта там была загадка на наша заданне. Прайшоўшы гэты завулак з пачатку да канца, мы ўжо было збіраліся вярнуцца на фініш з нявыкананым заданнем, аднак тут Антон раптам угадаў пра стары калектар. Леўзе не ў сямім канцы калектара знаходзіўся знак «Пошук», а каля яго была намалявана мышка — доўгачаканы адказ, які патрабуюць на фінішы.

Што ж, адпачываць можна па-рознаму. І баўленне вольнага часу можа прывесці не толькі шквал добрых эмоцый, але і вялікую колькасць каштоўных звестак па гісторыі і геаграфіі роднага (і не толькі) горада. Апошняя з'яўляецца вялікім і далёка не адзіным плюсам гарадской экшн-гульні «Пошук».

Надзея ЮШКЕВІЧ.

ПА БРЭНДЫ Ў СЭКАНД-ХЭНДЫ!

Некалькі тыдняў таму давлялося назіраць, як на адным са сталічных рынку прадаўцы за гадзіну двойчы змянілі цэннікі на джынсах. "Добра, што там, не кожны дзень купляю", — падумалася тады. Нервавацца пачала пасля таго, як паспрабавала знайсці якасны стыльны купальнік. Знайшла. За 400 000 рублёў. «Слухай, а гэта дакладна была не сукенка?» — запыталіся ў мяне. Сапраўды, нават на рынку зараз нятанна рэчы. Але зусім без абноўка заставацца не хочацца. Таму вырашана было пашукаць шчасця ў крамах сэканд-хэнд.

Парады бывалых

Таму, што Вера апрагнаецца ў сэкандзе, не верыць ніхто. Кашулі з натуральных тканін і ўтульныя світары прыгожа спалучаюцца з разнастайнымі спаднічкамі-шорцікамі-джынсамі. Прычым змяняецца ўсё гэта так часта, што здаецца, нібыта ў дзяўчыны дома асобны пакой адведзены пад шафу. На пытанне, як надвор'е ў Мілане, адкуль, верагодна, растуць ногі ва ўсяго гэтага "шмоткавага" багацця, Вера адказвае прыкладна так:

— Ты што, гэты джынсы каштуюць дзевяноста тысяч, на распродажы набыла, а кашуля з сэканду — увогуле капейкі. Толькі прыйшлося нямаля яе пашукаць.

Вера велікадушна згадзілася правесці інструктаж для такога нявольнага пакупніка, як я:

— У такіх крамах заўжды дасканала вывучай усе вешалкі з рэчамі.

Падзел там умоўны: хіба што штаны сярод сукенак не вешаюць, ды і тое не паўсюль. Не здзіўляйся, калі паміж майкамі сорок восьмага і пяцідзясятага памераў ты знойдзеш свой сорок другі. Яшчэ ніколі не набывай рэчы, па якіх відаць, што іх ужо нехта адмовіўся насіць. Напрыклад, была ў модзе мінулым летам сіняя палоска, і ўсе набывалі паласатыя рэчы, і ўсе ў іх хадзілі. Калі бачыш рэч і ўспамінаеш, як некалькі сезонаў таму нешта падобнае было на кожнай другой дзяўчыне, табе гэта не патрэбна. Лепш выбірай колеры спакойныя, а таксама тканіны, якія заўжды носяць: лён, бавоўну. Глядзі, каб якасна было пашыта.

З такімі няхітрымі ведамі я накіравалася ў першую краму.

Паляванне на лэйбл

У прасторнай зале пакупнікоў было мала. Стэнды з адзеннем па перыметры не ўразілі: незразумела было, на што глядзець. Пасля некалькіх дзясяткаў маек, ператрэсеных у пошукача часгосць варты, энтузіязм апраўца танна і стыльна пачаў знікаць. Адны рэчы, здавалася, перакачавалі ў гэтую краму з часоў майго дзяцінства; другія былі нішто сабе, але, каб мне іх апраўца, ад памеру патрэбна было адкінуць дзесяць адзінак. Я пачала засмучацца. Побач дзве дзяўчынінкі гадоў 16 корпаліся ля вешалак:

— Глядзі, я блузку "атмасфераўскую" знайшла! Толькі вось вялікая.

— А гэта што? "Зара"?

— Не ведаю, тут лэйба зрэзана.

Пачала і я прыглядацца да этикетак. Сярод назваў невядомага паходжання пачалі трапляцца тыя, што модніцам як балзам на сэрца. Пошукі сталі веселейшымі. Нарэшце з

Ці магчыма зараз не адмаўляць сабе ў стыльных рэчах і пры гэтым не класці зубы на паліцу?

гэтага стракатага хаосу я выцягнула міленькую шаўковую блузку колеру фіялкі за 30 000 рублёў. Як ні дзіўна, свайго памеру. Праз колькі хвілін пошукаў да яе знайшлася прыстойная джынсавая спадніца коштам 48 500. У прымерачнай аказалася, што ў гэтым вельмі нават можна пайсці, калі цябе запрасілі ў кіно ці кавярню. Убор за 80 000 рублёў падаўся нядрэнным варыянтам.

— А ў вас жа, відаць, цяпер стала больш пакупнікоў? — пытаюся ў прадаўца.

— Безумоўна, не менш. У крамах з новымі рэчамі такія цэны, што лішні раз туды заходзіць не хочацца.

— Але ж ваш тавар таксама стаў каштаваць больш?

— Зразумела, мы вязём яго з-за мяжы і набываем за валюту.

Як робіцца

англійскае паліто

У наступнай краме было прасцей. Галоўнае ў пошуку — пазбавіцца ад чакання і захапіцца самім працэсам. Знайшліся шорты "Зара" за 70 000 рублёў, а да іх — майка "Соха" за 35 000. Рэчы выглядалі проста ідэальна. Карычневыя шорты з трывалай тканіны і баваўняная майка колеру грэйпфрута вельмі б спатрэбіліся падчас шпацыру па летнім горадзе. Адзенне сядзела як патрэбна і здавалася вельмі зручным. Дарэчы, з шортамі атрымалася гісторыя як з анекдота. Нейкая дзяўчына, што побач выбрала рэчы, ледзь не адначасова са мной схпіла вешалку з гэтымі шортамі:

— Бландзінкам гэтае адценне пасуе больш. Выберыце сабе што-небудзь сіняе, напрыклад, — пераконвала яна мяне.

Прышлося тлумачыць, што пры-

Праверана на сабе

мерку жаданай рэчы я зраблю толькі дзеля артыкула, а пасля спадарыня змога бесперашкодна яе набыць.

У суседняй кабінцы жанчына прымервала нешта і адначасова хвалілася сьброўцы:

— Я тут знайшла такое паліто! Ну і што, што яно мне на два памеры большае. Я яго перашыю, падрэжу падол і будзе лепш, чым спачатку. Дзе яшчэ я вазьму сапраўднае англійскае паліто, тканіна — з натуральнай воўны, за 60 тысяч? — радалася яна сваёй знаходлівасці.

У той жа краме я ўладавала італьянскую пляжную спадніцу, лёгкую, шыфонавую, у жоўтыя кветчкі за 20 000, і майку "Том Тэйлар" па такім жа кошце.

На гэтым я вырашыла прыпыніць пошукі. Тры ўборы на розныя выпадкі жыцця былі знойдзены ў сэканд-хэндзе.

Трэба сказаць, знайсці там стыльныя рэчы магчыма. Праўда, гэта аднімае нямаля часу і цяперня. Каб абысці з дзясяткаў крамаў, мне спатрэбіліся чатыры гадзіны і адна нацёртая басаножкам пятак. Давялося доўга корпацца ў рэчах, а ў большасці крамаў увогуле нічога не падабалася. Таму калі лішнія гадзіны дзеля пошуку адзення для вас — раскоша, карыстайцеся залатым правілам: лепш не эканоміць, а больш зарабляць. Калі ж не — удалага вам шопінгу!

Ганна ГАРУСТОВІЧ.

Ужо сярэдзіна лета, а надвор'е рэдка цешыць нас ясным сонейкам. Багацце дажджоў распужала ўсю моладзь, і яна асела па сваіх хатах у чаканні сезону загару. Шмат хто сёння карыстаецца салярыямі, аднак аматараў папесціцца пад пякучым сонцам гэтак жа хапае. Часта іх кантынгент складае моладзь ад 16 да 25, і большасць з іх — гэта дзяўчаты, надзея нашай краіны ў дэмаграфічным плане. Ніхто ж не застрахаваны ад небяспечных сонечных падарункаў.

ЗАГАРАЕМ, НЕ ШЧЫРУЮЧЫ

Даследаванні вучоных не раз сведчылі, што над тэрыторыяй нашай краіны ёсць "дзірка" ў азоновым слоі, гэта робіць натуральны загар небяспечным, аднак салярыем гэтак жа можна сабе нашкодзіць. Як жа зрабіць правільна? Відаць, галоўнае ў гэтай справе — не перашчыраваць.

Значыць, пакуль дождж цешыць зялёныя лужкі, у нас ёсць магчымасць дасканала азнаёміцца з правіламі загару, каб у будучыні быць здаровай і квітнеючай нацыяй.

Наогул урачы аднагалосна сцвярджаюць, што загараць шкодна. Пад уздзеяннем сонечных прамянёў надыходзіць ранняя старэнне скуры і павялічваецца рызыка ракавых захворванняў. Але прыгожы загар — гэта так прывабна. І ўсе заўзятая аматары такога адпачынку не могуць са мною не пагадзіцца. Выхад адзін — сонцахоўныя сродкі. Яны дапамогуць максімальна абараніць ад небяспечных інфрачырвоных і ультрафіялетавых прамянёў.

Аднак пакупніку прадстаўлены такія велізарны асартымент крэмаў, што часам не ведаеш, які ўхапіць. Каб зарыентавацца, які ўзровень абароны падыходзіць менавіта вам, варта быць свядомым аб сваім сонечным тыпе.

Да першага сонечнага тыпу адносяцца ўладальнікі блакітных вачэй, русых і рудых валасоў і светлай скуры. Для такіх людзей загар ператвараецца ў катаванне. Замест жаданай смугласці іх скура атрымоўвае хваравіта-чырвоны колер. Такім людзям лепш наогул не загараць або карыстацца крэмамі з павышанай абаронай.

Другі тып аб'ядноўвае бландзінак і бландзінаў з карымі і шэрымі вачыма. У іх такая ж светлая скура, але, у адрозненне ад блакітнавокіх, ім загараць значна прасцей. Скура чырванее, але потым чырвань знікае і яе месца займае роўны прыгожы загар. Каб, па магчымасці, звесці этап пачырванення да нуля, варта купіць крэм з абаронай 20 адзінак.

Людзі з каштанавымі валасамі, карымі вачыма і не вельмі светлай скурай спакойна могуць аднесці сабе да трэцяга сонечнага тыпу. Увогуле яны загараюць паспяхова, часта нават без стадыі пачырванення скуры. Для гэтых людзей падыдуць сродкі ад 15 адзінак.

Калі жадаеце хуткага і бяспечнага загару, можна скарыстацца крэмам для аўтазагара. Аднак штучны загар недаўгавечны: яго хопіць на тры-чатыры дні. А загар пасля сонечнай ванны можа цешыць вас нашмат даўжэй.

А ці дорага вам аб'ядзецца на самой справе абарона ад сонца?!

Варта згадаць, што сонцахоўныя крэмы беларускай вытворчасці сёння самыя даступныя па кошце. Танней за ўсё каштуюць сродкі маркі "Bielita-Vitex". Яны прадаюцца па кошце 7000-10000 рублёў, а спрэі па 12 560 рублёў. Таксама можна набыць крэм для загару "Белкасмекс", аднак ён будзе практычна ў два разы даражэйшы. Таксама распаўсюджаны сродкі польскага вытворцы "Eviline". А тым, хто не шкадуе для сябе грошай, можна прапанаваць сродак фірмы "Garnier" і "L'Oreal" ад 70000 да 120000 рублёў. Аднак абарона ад ультрафіялетавых прамянёў залежыць не ад кошту тавару, а ад тыпу вашай скуры. Таму, перш чым купляць сонцахоўныя сродкі вам не лішне было б прааналізаваць з дасведчаным у гэтай вобласці прадаўцом або спачатку схадзіць на прыём да ўрача, каб быць перакананым у сваім выбары.

Пад уздзеяннем ультрафіялетавых прамянёў утвараюцца працэсы ў арганізме абстраюцца. Таму залішне захапляцца сонцам не трэба. Загараць трэба ўмерана і ў вызначаныя гадзіны. Некалькі больш знаходзіцца на сонцы могуць дазволіць сабе людзі са смуглай скурай. Ва ўсіх астатніх выпадках, як сказаў адзін прафесар-дэрматолаг, знаёміцца добра на сонейку, а кахаць адно аднаго ўжо дзе-небудзь у цені.

Ганна БУРАК, студэнтка факультэта журналістыкі Інстытута журналістыкі БДУ.

Ведай нашых!

Новы рэкорд — у кнігу Гінеса!

Магіляўчанін **Аляксандр БЕНДЗІКАЎ** змог пабудаваць вежу з трыццаці шасці набораў (1008 штук) даміно і ўсталяваў новы рэкорд. Гэта дапамагло Аляксандру пабіць папярэдні рэкорд Гінеса, які належаў немцу **Максімільяну Посеру**. Па правілах, пры будаўніцтве нельга выкарыстоўваць ні падставак, ні клею, а вежа пасля заканчэння павінна прастаяць адну гадзіну. Далей касцяшкі даміно пералічылі, фота і відэамаатэрыялы рыхтуюць адсылаць у рэдакцыю Кнігі рэкордаў Гінеса на разгледжанне. Трэба адзначыць, што Аляксандр Бендзікаў ужо неаднаразова ўстанаўліваў рэкорды і трапляў у кнігу Гінеса. **Марына БЕГУНКОВА**, фота аўтара.

РУП «ВИТЕБСКИЙ ИНСТИТУТ НЕДВИЖИМОСТИ И ОЦЕНКИ» извещает о проведении повторного открытого аукциона по продаже имущества Полоцкого районного потребительского общества

ЛОТ № 1: Кап. строение инв. № 250/С-36273 (магазин), площ. 111,4 м.кв. по адресу: Витебская область, Полоцкий район, Вороничский с/с, д. Меница, ул. Центральная, д. 6а, начальная цена продажи **21450960** руб. с учетом НДС. Для обслуживания выделен зем. участок 0,0421 га.

ЛОТ № 2: Кап. строение инв. № 250/С-35280 (магазин № 46), площ. 117,3 м.кв. по адресу: Витебская область, Полоцкий район, Вороничский с/с, д. Вороничи, начальная цена продажи **21041280** руб. с учетом НДС. Для обслуживания выделен зем. участок 0,0298 га.

ЛОТ № 3: Кап. строение — здание котельной инв. № 250/С-35280, площ. 147,1 м.кв., по адресу: Витебская область, г. Полоцк, ул. Космонавтов, д. 214а, начальная цена продажи **56347312** руб. с учетом НДС. Для обслуживания выделен зем. участок 0,0319 га.

1. Аукцион состоится **5 августа 2011 в 12.00** по адресу: Витебск, ул. Свидинского, 4. Заявления на участие в аукционе принимаются в рабочие дни с 8.00 до 17.00 до 04.08.2011 (включительно) по адресу: Витебск, ул. Свидинского, 4. Заключительная регистрация участников **05.08.2011 с 11.30 до 12.00** по месту проведения аукциона. Официальное извещение опубликовано в газете «Звезда» от 16.02.2011 г. № 30.

2. Аукцион проводится в соответствии с действующим законодательством и Положением, разработанным в РУП «Витебский институт недвижимости и оценки». Победитель аукциона — участник, предложивший наибольшую цену. Условие — наличие не менее 2-х участников. Порядок участия и проведения аукциона опубликован на сайте www.Osenka.by.

3. Задаток в размере 10% стоимости лота перечисляется на расчетный счет № 3012215570013 в ГФ по Витебской области ОАО «Белинвестбанк» Витебска, код 701. Получатель — РУП «Витебский институт недвижимости и оценки», УНП 390343677.

4. Победитель возмещает затраты по организации и проведению аукциона, которые сообщаются участникам до начала проведения аукциона и подлежат уплате в течение 3 рабочих дней после проведения аукциона.

5. Победитель аукциона обязан заключить договор купли-продажи с Продавцом, не позднее 20 рабочих дней после проведения аукциона. Платежи за объект осуществляются согласно договору купли-продажи.

Дополнительную информацию можно узнать по телефонам: **8 (0212) 435 435, 435 495; 8 (029) 591 00 02.**

Уважаемые акционеры! ОАО «ЗАВОД ГИДРАВЛИЧЕСКОГО МАШИНОСТРОЕНИЯ» г. КОБРИН

извещает акционеров о проведении 18 июля 2011 года в 15.00 внеочередного общего собрания акционеров по адресу: г. Кобрин, ул. Советская, 109, зал заседаний.

Повестка дня общего собрания:

1. О вхождении в состав участников холдинга «Автокомпоненты».

Регистрация участников собрания будет проводиться с 14.00 до 14.45 в день и по месту проведения собрания на основании: акционер — паспорт; представитель — паспорт и доверенность, оформленная в соответствии с постановлением Совета Министров Республики Беларусь от 30 августа 2006 г. № 1093 «Об утверждении Инструкции о порядке регистрации доверенностей, предусматривающих передачу прав, удостоверенных акциями».

Список акционеров Общества, имеющих право на участие в собрании, составлен на основании реестра акционеров по состоянию на 06 июля 2011 г.
УНП 200993330 Наблюдательный совет.

ЧЫРВОНАЯ ЗМЕНА

РЭГІСТРАЦЫЙНАЕ ПАСВЕДЧАННЕ № 12

ад 19 лютага 2009 года выдана

Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Заснавальнікі газеты — установа «Рэдакцыя газеты «Звезда»; грамадскае аб'яднанне «Беларускі рэспубліканскі саюз моладзі».

Галоўны рэдактар Уладзімір Браніслававіч НАРКЕВІЧ.

Адказны за выпуск — намеснік галоўнага рэдактара Анатоль СЛАНЕЎСКІ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10А.

Кантакты тэлефон: 292 44 12. e-mail: posts@tut.by; info@zvyazda.minsk.by.

Газета адрэдагавана ў Рэспубліканскім унітарным прадпрыемстве «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛД № 02330/0494179 ад 03.04.2009. 220013, г. Мінск, пр. Незалежнасці, 79.

Тыраж 33.380.

Нумар падпісаны ў 19.30 6.07.2011 г.

ЗДАЎНА традыцыйным летнім напоем лічыўся квас. На жаль, гэтая традыцыя намі амаль забыта. Цяпер у пашане фанта, спрайт, пенсі-кола і іншыя салодкія газаваныя напоі прамысловага вырабу, якія не ідуць ні ў якое параўнанне па сваіх смакавых і гаючых якасцях з квасам. Каб адчуць гэтую розніцу, паспрабуйце прыгатаваць квас у хатніх умовах.

КВАС ПРАГОНІЦЬ І СМАГУ, І ГОЛАД

ПАСПРАБУЙЦЕ ПРЫГАТАВАЦЬ

○ Апельсінавы квас: на 3 л вады бярэцца 1 апельсін, 300 г цукру, 10 г дражджэй, 1/4 чайнай лыжкі лімоннай кіслаты.

Апельсіны разам з лупінай дробна парэзаць, дадаць лімонную кіслату, расцёртыя з цукрам дражджы, заліць усё гатаванай вадою і паставіць у цёплае месца на браджэнне на суткі.

○ Яблычны з морквей: на 5 л вады — 10 яблыкаў сярэдняй велічыні, 3 морквіны, 0,5 шклянкі цукру, 1 ст. лыжка свежых дражджэй.

Яблыкі мыюць, нарэзаюць скрылікамі з насеннай каробкай і лупінай. Моркву ачышчаюць і надзіраюць на буйной тарцы, пасля чаго змешваюць з яблыкамі. Затым усю масу заліваюць гатаванай вадою і дабаўленнем дражджэй і цукру. Масу перамяшваюць і пакідаюць для браджэння на суткі пры пакаёвай тэмпературы. Затым ставяць квас у лядоўню на 2—3 дні, пасля чаго напоў працэдуваюць, а суслу выкарыстоўваюць як закваску для прыгатавання новай порцыі квасу.

○ Халаднік на хлебным квасе. На 4 порцыі: квас хлебны — 5 шклянка, цыбуля-рэпка — 1 шт., гарчыца — 1 ст. лыжка, хрэн — 100 г, радыска — 200 г, бульба — 3 шт., агуркі — 2 шт., яйкі — 2 шт., цукар — 1 ст. лыжка, смятана, цыбуля зялёная, соль.

У квас увесці гарчыцу, соль, цукар, надзёрты хрэн. Бульбу зварыць, астудзіць, ачысціць. Усе інгрэдыенты нарэзаць саломкай, яйкі і радыску — буйнымі долькамі, змяшаць у каструлі. Заліць агародніну ахалоджаным квасам, старанна ўсё перамяшаць, пасаліць на смак. Перад падачай на стол заправіць халаднік сталовай лыжкай смятаны і здробным зяленівам.

Падрыхтавала Вольга КУЛІНКОВІЧ.

ЧЫМ КАРЫСНЫ?

Натуральны квас узбадзёрвае, нармалізуе абменныя працэсы, рэгулюе дзейнасць страўніка-кішчочнага тракта. Па ўздзеянні на арганізм квас чымсьці падобны на кефір, у ім змяшчаецца малочная кіслата і незаменныя для чалавека амінакіслоты, вугляводы, вітаміны, харчовыя валокны, мінералы, лютучыя араматычныя рэчывы. Праўда, ад квасу не пахудзееш, але смагу ён праганяе і голад прытупляе.

Дарочы, традыцыйны квас — кіславаты напоі з дражджамі — змяшчае невялікі працэнт алкаголю. Даваць ці не даваць квас дзецям, бацькі вырашаюць самі. (Асабліва пільным можна ўзяць на замтку, што спірт ёсць і ў кефіры, і нават у чорным хлебе). Аднак, паўторым, напоі гэты сапраўды натуральны, у адрозненне ад мноства каляровых газаваных.

«КВАСНЫЯ» ПРАВИЛЫ

○ Квасам нельга злоўжываць пры хранічных язве і гастрыце з павышанай кіслотнасцю, каліце, падагры і захворваннях печані. Каб знізіць кіслотнасць квасу, у яго варта дадаць на смак мёд.

○ Не варта піць квас жанчынам, якія кормяць грудзямі, і цяжарным: напоі можа выклікаць колікі або алергію ў немаўлята.

○ Захоўваць квас рэкамендуецца ў халодным месцы. Гатовы квас варта ўжыць за 2—3 дні. Пры працяглым захоўванні ён страчвае смак і становіцца кіслым.

○ Найбольш зручны для прыгатавання квасу бутэлькі з-пад шампанскага са шчыльнымі і надзейнымі поліэтыленавымі пробкамі.

○ Посуд, у якой настойваецца сусла, павінен быць шкляным або эмаліраваным; у алюмініевым посудзе гатаваць квас нельга, бо ён акісляецца.

○ Для прыгатавання ягднага квасу выкарыстоўваюцца толькі спелыя непашкодзаныя ягады.

НАРОДНЫЯ РЭЦЭПТЫ

Прыгатаванне квасу па старых рэцэптах — складаная працэдура, але для сучаснага аматара квасу ўсё крыху прасцей, бо ў продажы ёсць квасныя канцэнтраты, з якіх гатаваць квас лягчэй лёгкага. Калі ж іх няма — гатуем квас з падсмажаных жытніх сухароў.

На 500 г жытніх сухароў — 40 г дражджэй, 200 г цукру, 50 г разынак, 4 л вады, 5—10 парастаку свежай мяты, 3—4 лісцікі чорных парэчак.

Хлеб нарэзаць лустачкамі і падсушыць у духоўцы да цёмна-карычневага колеру. Сухары заліць кіпенем і даць пастаяць у цяпле 3—4 гадзіны. Суслу працэдзіць праз некалькі слаёў марлі, дадаць да яго цукар, разведзеныя ў вадзе дражджы, мяту, лісце парэчкі і, накрывшы посуд тканінай, даць квасу настояцца ў цяпле 10—12 гадзін. Калі сусла добра перабродзіць, яго варта зноў працэдзіць і разліць па бутэльках, у кожную з якіх пакласці па некалькі разынак. Бутэлькі добра закаркаваць і паставіць у халадзільнік. Праз тры суткі квас гатовы.

Вельмі часта нашы продкі выкарыстоўвалі для прыгатавання квасу авёс. Квас з аўса і пшанічнага ватруб'я, багатых на бялагічна актыўныя рэчывы, аказвае дабротворнае ўздзеянне на арганізм чалавека пры захворванні нырака, павялічвае вынослівасць арганізма, танізуе. Штодзённае ўжыванне такога квасу прыводзіць да зніжэння ўзроўню халестэрыну ў крыві.

Квас з пшанічнага ватруб'я. На 3 л вады бярэцца 500 г пшанічнага ватруб'я, 250 г цукру, 30—50 г дражджэй і цэдра 1—2 лімонаў. Пшанічнае ватруб'е заварыць кіпенем, давесці да кіпеня на слабым агні, зняць з агню, астудзіць да пакаёвай тэмпературы, дадаць цукар і адвар цэдры лімона, увесці дражджы і паставіць у цёплае месца для браджэння на суткі. Пасля чаго гатовы квас працэдзіць, разліць у бутэльках і закаркаваць.

Квас аўсяны. На 1 л вады — 800 г ватруб'я, 70 г цукру, 25 г дражджэй, цэдра 1—2 лімонаў. Аўсянае ватруб'е і лімонную цэдру заліць гарачай вадою, давесці да кіпення, варыць на працягу гадзіны, затым зняць з агню, астудзіць да пакаёвай тэмпературы, дадаць дражджы, цукар і паставіць на 10—12 гадзін на браджэнне. Пры ўжыванні можна дадаваць лімонны сок. Атрыманнае квасна-салодкі напоі з пахам лімона.

Квас з аўсяных шматкоў «Геркулес». На 5 л вады — 500 г аўсяных шматкоў, 1 шклянка цукру, 10—15 г дражджэй. Аўсяныя шматкі заліць халоднай вадою, варыць на працягу 30—50 хвілін, затым зняць з агню, астудзіць да пакаёвай тэмпературы, дадаць цукар, дражджы і паставіць у цёплае месца на суткі. Пасля гэтага квас трэба вынесці на холад (паставіць у склеп або ў халадзільнік) і, каб пазбегнуць псавання, выпіць на працягу 1—2 дзён.

Квасы, прыгатаваныя на мёдзе, яшчэ больш насычаныя вітамінамі, мікраэлементамі і іншымі бялагічна актыўнымі рэчывамі.

Квас мядовы пятроўскі. На 5 л вады — 100 г мёду, 2 шклянкі цукру, 25 г дражджэй, 100 г хрэну, 800 г жытняга сушанага хлеба.

Сухары заліць кіпенем, даць пастаяць 3—4 гадзіны. Атрыманае сусла працэдзіць, дадаць дражджы, цукар і паставіць у цёплае месца на 10—12 гадзін для браджэння. Затым зноў працэдзіць, разліць у бутэлькі і ў кожную (1/2 л) пакласці па 10 г мёду і хрэну. Бутэльку закаркаваць і паставіць у халоднае месца. Праз суткі квас гатовы да ўжывання.

Квас мядовы. Інгрэдыенты: 800 г мёду, 5 л вады, 25 г дражджэй, 200 г лімонаў.

Мёд заліць кіпенем і размяшаць. Калі вадкасць астыне да пакаёвай тэмпературы, дадаць дражджы, разведзеныя цёплай гатаванай вадою, здробненыя лімоны і паставіць для браджэння. Працэдзіць і паставіць у халоднае месца.

ВЕЧНАЕ КАХАННЕ. 10 ПАРАД Ён + Яна

ЗНАЙСЦІ каханне не так ужо проста, але і гэта толькі паўсправа. **Важна** захаваць пачуццё і, пераадольваючы цяжкасці, падтрымліваць адносінны ў гармоніі.

10 парад ад псіхолагаў, якіх важна прытрымлівацца кожнай жанчыне, каб знайсці каханне, а затым доўга і шчасліва жыць з каханым мужчынам.

1. Ведай нашых

Вы павінны выразна ўяўляць сабе, як ваш мужчына глядзіць на свет: што ён думае пра адносінны, чаго хоча ад жыцця, якія яго планы і як ён збіраецца іх ажыццяўляць. Дамы, схільныя аперывраць сваімі ілюзіямі замест дакладнай інфармацыі, марнуюць гады на чаканне змен да лепшага і аказваюцца не гатовымі да мноства расчараванняў.

ПАРАДА. Захапляючыся, мы схільныя падманваць сябе не толькі з прычыны недахопу партнёра, якога мы выбіраем. Часта мы не хочам прызнаць той факт, што яго ўяўленні пра жыццё моцна адрозніваюцца ад нашых. Паглядзіце на колькасць жанчын, якія знаходзяцца ў становішчы палюбоўніц у надзеі на тое, што мужчына разведзецца. Або тых, хто спрабуе ўгаварыць каханага нарадзіць дзіця, у той час, як мужчына ясна дае зразумець, што гэта не ўваходзіць у яго паняцці аб камфортным асабістым жыцці.

2. Бачу мэту — не бачу перашкод

Пары, нават самай закаханай і ахопленай страсцю, неабходна агульная задача — тое, што аб'ядноўвае вашу сям'ю і малое будучыню. Разводы ў крызісныя перыяды шмат у чым здараюцца пераважна з-за таго, што ў мужоў мяняюцца мэты, і да агульнай роўніцы сужэнцы так і не прыходзяць. Нардажце другое дзіця, адкрывае сумесны бізнэс або пераязджае з шумнага мегаполіса за горад — важна, каб вы абое былі ў гэтым зацікаўлены.

ПАРАДА. Пераадолець цяжкія часы ў адносінах можна, па-першае, будучы ўпэўненай у тым, што з гэтым чалавекам вы хочаце і далей крочыць па жыцці воплеч; па-другое, даючы яму і сабе пэўную колькасць свабоды і часу на ўнутраную пераацэнку. Ёсць шмат прыкладаў, калі сужэнцы, якія рассталіся, зноў пачынаюць сумеснае жыццё. Чалавеку трэба паразважачы, «ператрэсці» сябе, і гэта цалкам нармальна. Галоўнае — захаваць спакой.

3. Каханне плюс павага

Вучыцеся чуць партнёра, давярайце яму. Поўнага супадзення не бывае, людзі розныя, і ніхто не застрахаваны ад памылак. Умейце дараваць і самі не бойцеся прасіць прабачэння, дзякаваць і працяўляць спагадлівасць. Павагі да сябе і аўтарытэтнасці свайго меркавання лягчэй за ўсё дабіваецца той, хто ўмее бачыць жыццё па-рознаму і прымаць да ўвагі пазіцыі, не падобныя да сваёй.

ПАРАДА. Шкада, але граматына кантактаваць у сям'і ўмеюць нямногія. Ёсць дзве крайнасці: жанчына спрабуе дастукацца да мужчыны, у якога на гэта ўзнікае рэакцыя «адарванасці», альбо партнёры існуюць як быццам паралельна, маючы толькі бытавыя і эратычныя кропкі судакранання. Навучыцца слухаць і чуць — не так ужо проста, але вынік варта таго.

4. Мужчына і жанчына

Асноўны інстынкт — гэта прычына, па якой вы выбралі адно аднаго. Не надаваць увагі сэксу і эратычнай прывабнасці для партнёра — адна з самых недарэчных і непрыемных памылак, што робяцца ў каханні. Можна лунаць у аблоках, чытаць успаміны аднаму Пруста, але незадаволенасць сэксам зробіць вас абаяна-няшчаснымі, якія цягнуць лямку абавязку і адказнасці.

ПАРАДА. Зрады — толькі адно з наступстваў страты сэксуальнага цікавасці адно да аднаго. Горш страта даверу, упэўненасці ў сабе. Калі пара распадаецца па гэтай прычыне, часта партнёрам бывае цяжка наладзіць і далейшае асабістае жыццё без дапамогі спецыяліста. Сэкс — вельмі важная частка адносін. Ніякія матэрыяльныя сродкі ці агульныя інтарэсы не змогуць кампенсавать яго адсутнасць.

5. Кахай мяне, як я сябе

Клапаціцеся пра сябе. Не перакладвайце адказнасць за сваё самаадчуванне і настрой на каханага. Вы можаце прасіць дапамогі і разлічваць на яе, але блізка чалавек не павінен быць ахвярай вашай агрэсіі. З іншага боку, не дазваляйце выказваць негатыўныя эмоцыі ў свой бок. Не спрабуйце перацяраць тое, што вам не падабаецца.

Фота Анатоля КІШЧУКА.

ПАРАДА. Сваркі — гэта не так ужо і дрэнна. Павышаныя эмоцыі прымушаюць нас раскрывацца перад партнёрам. Калі чалавек пазбягае адкрыта выказаць абурэнне і раздражненне — гэта можа сведчыць і пра боязь збліжэння. Хоць, безумоўна, усё павінна быць у меру. Згладзіць сітуацыю, памірыцца, пераклучыць увагу — высвятленне адносін не павінна знясільваць.

6. На адлегласці

Захоўваючы блізкасць, важна не ажыццяўляць грубага ўмяшання ў асабістую прастору. Чалавек, які сам цяжка мірыцца са сваімі недахопамі, шукае ў партнёры апраўданна сваім грахам і імкнецца пастаянна зменшыць і без таго маленькую паміж каханымі дыстанцыю. Гіперкантроль, рэўнасць і празмерная адкрытасць забавяюць не толькі аптымізм, але і свежасць пачуцця, а таксама здаровае жаданне кантактаваць з каханым і фліртаваць.

ПАРАДА. Сучасная форма адносін у спробах захаваць цікавасць да

партнёра — гасцявы шлюб. Тым, для каго такі падыход непрыемны, можна параіць іншы варыянт: збліжацца паступова, даць адносінам развівацца ў свабодным рэжыме. Такім чынам вы зможаце пазнаваць партнёра і адкрывацца самой настолькі, наколькі вы абое гэтага захочаце.

7. Прыстойная жанчына

Добрая гаспадыня ведае, што лепшая ўборка — штодзённае падтрыманне парадку. У каханні гэта таксама важна. Сачыце за сабой, старайцеся не дазваляць грубасцю, правакацыйных жарту, не выпрабуйце партнёра на сілу духу, характару і кахання да вас. Удзяляйце ўвагу дробязям, звычкам і слабасцям. Падобна на тое, як чыстую гасцю ўпрыгожвае ваза з жывымі кветкамі на стале, так і сур'ёзныя стасункі разбаўляюцца нязмушанай балбатнёй, культуам асаблівасцяў каханага — нават тых, якія іншым могуць падацца блазготай і глупствамі.

ПАРАДА. Як прыклад — схема адносін, калі ў сям'і падтрымліваецца аўтарытэт бацькі або прадстаўніка старэйшага пакалення. Яго слова неабавязкова заўсёды закон, які ніхто не можа парушыць, але прыслухоўвацца да яго ў членаў сямейства ўваходзіць у звычку. Гэта аб'ядноўвае сям'ю, стварае адчуванне абароненасці і спакою.

8. Што такое «дрэнна»

Раз і назаўсёды развітайцеся з усімі сумнеўнымі спосабамі атрымаць жаданае — капрызамі, крыўдамі, шантажом, прагозамі і іншымі маніпуляцыямі. Проста ўявіце сабе, што ваша жыццё складаецца толькі з гэтых эмоцый, разбуральных і абодва бакі незалежна ад таго, хто ініцыятар. Шукайце станоучыя прыклады і шляхі дабіцца жаданага.

ПАРАДА. Падобныя праблемы, на жаль, не вырашаюцца хутка. Такія спосабы зносін чалавек рэдка выбірае ўсвядомлена — гэта хутчэй гаворыць пра яго ўнутраную дысгармонію, і тут без дапамогі спецыяліста наўрад ці справіцца. Пакінуць гэта можна толькі ў форме флірту і какецтва. Нікому не

спадбаецца быць толькі сродкам для дасягнення нейкіх мэт, а не аб'ектам сапраўднага і адданнага пачуцця.

9. Усё геніяльнае проста

Не ўскладняйце: часцей абстрагуйцеся ад надзённых праблем, старайцеся не зацкілівацца. Знаходзьце час, каб паглядзець у акно, удыхнуць паветра на поўныя грудзі, усміхнуцца без прычыны — «спыніць чароўнае імгненне». Гэта дапаможа ўзляцець над штодзённасцю, сумам і мітуснёй і створыць станоучы настрой вам і вашым блізкім. Пры такім падыходзе хутка вы заўважыце, што многае вырашаецца нібыта само сабой — без вашага актыўнага ўдзелу.

ПАРАДА. Праграмаванню сябе на поспех, у тым ліку і ў асабістым жыцці, прысвечана мноства трэнінгаў і дапаможнікаў. І амаль усе яны не пазбаўлены цвярозага розуму і сапраўды карысных практычных парад. Наўрад ці вы зможаце застрахаваць сябе і сваю палавінку ад усёй жыццёвай бязладзіцы, але вы самі вырашаеце, колькі часу і сіл вы прысвячаеце непрыемным эмоцыям ад таго, што вас радуе і настройвае на лепшае.

10. Кахаеш? Пакажы

Што такое каханне, ніхто не ведае. Дакладней, усе разумеюць гэта павойму. Але, па вялікім рахунку, важна не гэта, а тое, наколькі рэгулярна вы ўспамінаеце, што кахаеце чалавека, які побач, і зведваеце жаданне яму гэта прадэманстраваць. Словы, жэсты, падарункі, учынкі — мы ўсе маем патрэбу ў тым, каб пастаянна адчуваць каханне, і гэтага часам цалкам дастаткова, каб прахыць доўга і шчасліва разам.

ПАРАДА. Мы часта становімся ахвярамі ўласных казачных уяўленняў пра каханне. Уявіць сабе, што гэта вынік нашых намаганняў, для многіх азначае разбурчы чараўніцтва. Насамрэч усё з дакладнасцю да наадварот. Працяўляючы пачуцці, клопацца пра тое, каб прыкметы кахання пастаянна прысутнічалі ў рэальным жыцці, мы робім штосьці нахшталт укладу, які праз нейкі час пачне прыносіць нам прыбытак і аддачу ў выглядзе дзеянняў у адказ, агульнага эмацыянальнага камфорту і задавальнення створанай атмасферы.

Падрыхтавала Вольга КУЛІНКОВІЧ.

УДАР АДБЫЎСЯ!

Пасажыраў на чыгуначных вакзалах, як правіла, папярэджваюць, каб сачылі за сваім багажом. Папярэджваюць не без прычыны, бо шмат яшчэ аматараў пажывіцца за чужы кошт, сцягнуць чамадан або сумку. Ды што там — усё, што дрэнна ляжыць.

...Некалі, пры Савецкім Саюзе, працаваў я ў ПМК. І трэба ж такому здарыцца: выйшаў са строю экскаватар, дзве змены апаратаў без працы, і патрэбнай дэталі ну нідзе няма!

Вось мяне, маладога спецыяліста, і камандзіравалі на завод, у горад Уладзімір.

Выехаў я ўлегцы — камандзіраванне пасведчанне, грошы, дакументы. Дэталі там выпісаў без праблем. Загадчы склада кажа:

— А ў чым ты яе павязеш? Вагі — кілаграмаў з 15.

Але ж чалавек, дзякаваць Богу, сам спытаў — сам знайшоў кардонную каробку, палажыў туды жалезяку, перавязяў. З гэтым пакункам (у дзвюх руках, перад сабой) дайшоў я да бліжэйшай крамы. Там авоську купіў.

Маладзь, можа, не ведае, што гэта такое? Дык я патлумачу — тара,

не варта жонку біць, калі і начальства туды ж!

А. Ліпень, Іўеўскі раён.

«ХАЙ ТАКІ НЕ БУДЗЕ!»

Гэта відавочна: трымаць на падворку свінчо даўно немэтазгодна: раскодаў куды больш, чым таго прыбытку. Але ж многія трымаюць: кажуць, сваё мяса зусім іншы смак мае (ведама — хатняе кармленне), бо ў традыцыі свежына да Каляд, бо ў людзей прывычка... Розныя прычыны.

Па нейкай з іх і мае знаёмцы парсючка прыдбалі. Удалы быў, беленькі, добра гадаваўся, але ж смерць прыняў цяжкую і заўчасную. З-за чаго? З-за свайго дурнога характару! З узростам манія велічы ў яго з'явілася! Не інакш, як гаспадаром сябе ўявіў, носам закруціў — стаў карыта варочаць. Пустое — няхай, але ж поўнае... Ну не хочаш ты есці — не ясі, дык трэба напаскудзіць. Адно слова — свіння.

А гаспадар яе дужа ж прынцыповы быў: калі ён упраўляецца, значыць, ён упраўляецца — парадак павінен быць! А калі не, крыў Божа, — пугай па курыцы, палкай па каце, паленам па сабаку... Не кажучы ўжо пра свінню.

То неяк прыносіць ён у хлечык вядро смакаты, вылівае ў карыта — кабану на вярчу, а той панюхаў, рохнуў, лыч пад карыта падсунуў і...

Гаспадароў, якія ладзілі бяседы, людзі, здаралася, упроставалі, каб «актывісту» слова не давалі. Яму ж не раз «намякалі», каб памаўчаў, патрымаў свой язык за зубамі, але ўсё было марна: прамовы працягваліся з год у год. Радзівонавіч не спыняўся.

І вось у 1953-м прыязджае ў вёску раённы прапагандыст, праводзіць агітгартарку з калгаснікамі — расказвае пра дзейнасць здрадніка — Лаўрэнція Берыі.

Адразу ж за прапагандыстам, як водзіцца, слова бярэ «Актывіст». Ён, што называецца, з зямлёй раўнуе чарговага ворага ды яшчэ і выкрыкае:

— Я даўно ведаў гэтага Бэрына, гэтага нашага врадзіцеля...

А далей... Рот адкрыў (мусіць, каб расказаць, як, канкрэтна, той шкодзіў), а тут адна з маладых калгасніц насмешліва заўважае:

— Радзівонавіч! Калі ты такі разумны і даўно ўжо ведаў пра Бэрыю, дык чаму ты дагэтуль маўчаў?

Ад нечаканай заўвагі «актывіст» разгубіўся, аслупянеў, твар яго з чырвонага зрабіўся шэра-сінім, рукі затрэсліся...

Выручыў прапагандыст, спыніў палітінфармацыю, прапанаваў раззісціся.

Што цікава, пасля гэтага інцыдэнту «актывіст» больш ніколі не выступаў. Нават на калгасных сходах. Ён ціхенька сядзеў у якім-небудзь кутку і слухаў, што гаварылі іншыя. Відаць зразумеў, што слова — не верабей, за яго і паплаціцца можна, як рабілі гэта вельмі і вельмі многія ў сумна вядомыя часы розных «Бэрынаў».

Уладзімір Пішчунін, г. Мінск.

НАВУКА

...Знаёмы старшыня сельсавета расказаў.

Было гэта ў канцы 60-х. Павёз ён раённага інспектара ў глыбінку — пагаспадарчыя кнігі ўдакладняць. Павёз — спачатку на кані, потым — павёў пехам, а там — спаткаў іх мясцовы жыхар (яго загадзя папярэдзілі) — палпылі ў чоўне.

Карацей — дабраліся: той човенчык у сваю хаціну іх прывёў, за стол пасадзіў, далажыў ад імя суседзяў (бо да іншых сядзіб не дабрацца — параскіданыя, па балотах) усё, што трэба было. Інспектар сядзіць — запісвае. А сам, не раўнуючы, як той індук, нават слова не выплюне — ну такі ўжо важны, такі надзьмуты — «што то я». А вы — як не людзі, недарэкі ці зломкі, чалавечай увагі не вартыя. Крыўдуе гаспадар (а чалавек ён вельмі не дурны і з гумарам), але ж віду не падае.

Тым часам скончыў начальнік справы, — самы час перакусіць. «Здарожыліся?! Ну вядома ж! Я зараз... Чым багаты, — кажа гаспадар. І следам — пляшку, чаркі на стол, засланку адстаўляе, а ў печы, як на далоні... сонца: яечня — вялікая, жоўтая... Інспектар, убачыўшы, аж прыўстаў, сліну каўтае. Гаспадар жа (за чалавека мяне не маеце, дык я і не буду) — не, каб тую патэльню роўненька дастаць, ён яе ўверх — «па дузе» прыпадаймае... І краем яечні па чалесніках шгор, — уся сажка на «сонейку». «От, ліха на мяне, — сварыцца дзядзька, але ж, абяцае, — зараз мы справімся».

На гэтым слове рукаво на руку нацягнуў, папьяваў і пару разоў па той сажы — пачысціў значыць — да стала з яечнай кіруе. А інспектар... адтуль.

— Чарыцу выпілі, дык закусіце ж! — угаворвае дзядзька. — А я пайду вам кваску прынясу. Я сёлета шмат нарабіў, жонка ўчора набіраць хадзіла, дык казалла, што ў цэбры па пояс яшчэ.

Ганарліўца віхурай з хаты...

Але ж і на гэтым прыгоды яго не скончыліся, бо старшыню на чоўне той дзядзька акуратна перавёз (па дарозе нарагаталіся), а вось інспектара... Взяе ён і ўсё прыгаворвае:

— Што ж за ліха такое, шторм пацаўся ці што? Чаго ж гэта нас гайдае?

А сам сумысла шастом у дно, каб човен хістаўся.

Бедны інспектар ледзь штаны ад страху не намачыў: аберуч партфель да сябе прыціскае ды ў Бога ратунку просіць.

Дзякуючы яму, відаць, неяк пераплыў. А там...

Там старшыня сельсавета — таксама ж начальнік і таксама з партфелем быў... і ўжо не пустым! Так што ўдвух яны добра-такі выпілі (у тым ліку — за гасціннага гаспадара), добра са смакам закусілі: да сельсавета кабылка сама кіравала.

...Вось так (і не ў такіх ж далёкія часы?) чыноўнікаў вучылі розуму, перавыхоўвалі — па-нашаму, па-просту, але ж ці з вынікам?

Лілія Васілеўская, в. Трабы, Іўеўскі раён.

Рубрыку вядзе Валянціна ДОЎНАР.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

з сеткі, з дзвюма ручкамі. Выпускалася яна рознага памеру: у асобных можна было па некалькі пудоў грузу насіць.

Вось у гэткай авосьцы я дэталі і панёс: зручней стала. Дабраўся да чыгуначнага вакзала, у чаканні электрычкі на Маскву сеў. А паколькі нацягаўся — на сон пацягнула. Драмлю, але ж вокам адным бачу: нейкі дзяцюк вакол маёй лаўкі кругі наразае: раз прайшоў, потым другі. Каробка стаіць паводдаль. Вось ён і надумаўся: у чарговы раз праходзічы (у басаножках), як дасць па ёй! Як па мячыку... Відаць, з думкай, што лёгкая — пасунецца праз лаўку, а там ў рукі і ходу...

Як сказаў бы Астап Бэндэр: «Удар адбыўся!».

Але... Авоська мая (ну, вядома ж!) засталася стаяць на месцы як прыклееная. Уладзімірскі Пеле, кульгуючы, панёсся ў бок выхаду.

...Надалей авоську я трымаў пры сабе. Хто ведае, не ўкраві тут, дык які маскоўскі ці гомельскі жулік знойдзецца: ці сапрэ, ці пакалечыцца... І ім ніякай карысці, і мне праблемы.

Валерый Гаўрыш, г. Чавусы.

МУЛЬЦІК ДУРНЫ

Самае крыўднае ў гэтай гісторыі тое, што родную жонку біць трэба. Біць ды біць... Бо гэта ж яна такую крыўдную мянушку дала... Каму? Уласнаму мужу! Ды якому? Працавітаму, гаспадарліваму, да таго ж ён, як герой песні Каці Сямёнавай, цешчу мамай называе, не курыць, не п'е...

Тут, праўда, многія скажуць, што яму і не трэба. Бо без гэтага глупства ў галаве хоць адбаўляй. Ну вось, напрыклад. Сашка той, скапіўшы пучыя ліст, падбегам (а інакш ён не ўмее) кіруецца да сваёй машыны. Насустрэч начальнік ідзе — з прыбіральных. Сашка ж (не, каб змаўчаць) на ўсю гагаўтае:

— Прывітанне, Іванавіч, з аблягчэннем!

— Здароў, Сашка... Дзякуй... — незадаволена буркае шэф, але ўсміхаецца.

Сашка, запаволіўшы хаду, працягвае:

— Іванавіч, га, Іванавіч, а скажы ты мне, чаму гэта як з добрым чалавекам, дык ля крамы ці кавярні сустранешся, а як з табой, дык каля сарціра?

Твар начальніка ўраз мяняецца:

— Цьфу, прыдурок, — крычыць Іванавіч, — Мульцік дурны!

...Што тут дадаць? Хіба тое, што

Каб першы раз ці другі, гаспадар бы, можа, і дараваў, а так — схаліў ён тое вядро і... Адлупцаваў мязотніка... Той нават бараніцца перастаў.

І раніцой... не падняўся. Жонка ў слёзы: «Чырвоны... Мусіць, рожа ў яго?». «Не, — упэўнена кажа мужык, бо ён жа ведае прычыну хваробы.

Але ж ветэрынара, сябрука свайго, выклікаў — каб высветліць, якія шанцы ў кабана?

Нічога аптымістычнага той не сказаў, апроч аднаго: «Трэба прырэзаць».

Мужыкоў гэтаму вучыць не трэба: зрабілі ўсё як след — саломкай пасмалілі, разабралі, потым гаспадыня мяса з пянчонкай нармажыла, ды пад самагончак... Добра мужыкі пасядзелі — лічы, вось табе і святы. Адно — жонка свежыны не есць, нават не каштуе, яна той рожы баіцца.

...Мужыку нічога не заставалася, як ва ўсім прызнацца, пачуць ад гаспадыні, што ён прыдурок, што псіх, што, каб не гэта, свінчо яшчэ пажыло б, падгадавалася...

У мужа адзін аргумент заставаўся: «А хай такі не будзе».

...Ён, парсючок, ну вядома ж, не будзе. Бо яго ўжо няма. А сам?..

Соф'я Кусянкова,

в. Лучын, Рагачоўскі раён.

СЛОВА — ЗБРОЯ

Паэт пісаў: «Словам можна убіць, словам можна спасти, словам можна полкі за сабой повесці...».

А яшчэ ім, вядома ж, можна спыніць, асабліва калі сказана яно трапна і своечасова.

То быў у нашай вёсцы, што ў Крычаўскім раёне, мужык. Радзівонавічам звалі. Жыў як і ўсе: працаваў у калгасе, меў сваю асабістую гаспадарку...

Адрозніваўся ж хіба тым, што вельмі любіў выступаць — хоць на імянінах, хоць на радзінах, хоць на хаўтурах... Само сабой, на калгасных сходах — па любых пытаннях, нават тых, у якіх нічога не кеміў. Галоўнае было — падтрымаць начальства! За што яно, гэтае начальства, рэгулярна запрашала выступаць да сябе — у прэзідыум. І паважала (ці, можа, выглед рабіла?).

Сяляне ж — хутчэй не... Бо адна справа, калі Радзівонавіч (мянушка — Актывіст) чаўпе штось на калгасным сходзе (там і пацярпець можна), і зусім іншая, калі пачынае за святочным сталом, а ў руках поўныя чаркі...

«Цякла тут з лесу невялічка
Травой заросшая крынічка».
Якуб КОЛАС.

Крынічка

Рубрыку вядзе Валянціна ШПІЛЕЎСКАЯ, тэл. 285 88 81 № 25 (404)

Чаму капрызнічае маліна?

«У двух месца на ўчастку ў нас зараснікі маліны. Ягад бывае мала і яны дробныя. Чым ёй у нас не падабаецца?»

Аляксандр СУША, Мінскі раён.

Добра, калі маліне хапае святла, яна цэлы дзень купаецца ў сонцы. Яшчэ лепш, калі ёй заўсёды цёпла — яна пасаджана з паўднёвага боку дома. Караням маліны патрэбны своечасовы доступ паветра — неабходна праполка і рыхленне, такім чынам у глебе даўжэй захоўваецца вільгаць і ствараюцца спрыяльныя ўмовы для развіцця карысных мікраарганізмаў. У сувязі з тым, што карані маліны павярахоўныя, глебу каля маліны трэба апрацоўваць на глыбіню 5-10 см і абавязкова пасля падкормак.

Маліна не расце на балотах, яна не пераносіць пераўвільгатнення і месцаў, дзе застойваецца вада. Аднак сачыце за тым, каб ёй хапала вады, асабліва пакуль высыпаюць ягады. І ўвогуле, без вільгаці расліна набывае хворы выгляд. Лепш паліваць рэдка, але шчодро, каб змочваліся карані на глыбіні 25-35 см. Вельмі важныя палівы перад цвіценнем і ў перыяд росту і высыпвання ягад. У перыяд ўборкі палівы праводзяцца адрозу пасля збору ягад, каб да наступнага збору зямля магла падсохнуць.

Штогод увосень пад кожны куст уносяць па 3-4 вядры перагною, а калі яго няма, то па 3 вядры торфу, змешанага са 100 г мачавіны або салетры. Трэба ўлічыць, што выкарыстанне азотных мі-

неральных угнаенняў вясной выклікае актыўны рост парасткаў і пасынкаў. Калі не назіраецца росту парасткаў, то ў канцы мая падкарміце кожны куст: у вядры вады разведзіце караяк і дабуйце запалкавы карабок мачавіны альбо салетры. Гэтых угнаенняў дастаткова на ўвесь перыяд вегетацыі.

Трэба выдаляць парасткі, якія адгладаносілі. Калі гэтага не зрабіць адрозу пасля плоданашэння, парасткі, якія ўсыхаюць, будуць аднімаць частку сілкавання ў маладых. Галінкі, якія вырасталі, лепш спальваць, бо на іх могуць знаходзіцца шкоднікі і ўзбуджальнікі хвароб.

На маліну ўздзейнічае некалькі вірусаў, якія тармозяць развіццё расліны і скарачаюць ураджай. Яны выклікаюць такія захворванні, як жоўтая плямістасць і жоўтая мазаічнасць лістоў. Нярэдка маліну пашкоджаюць вірусы, якія пераносіць зялёная тля, і гэта адбываецца на смаку і якасці ягад. Заражаныя расліны трэба выкопваць і спальваць.

Жаўтаватая афарбоўка лістоў, запаволены рост і малы ўраджай могуць указваць на вапнавы хлароз, які выклікаецца шчолачнай глебай. Нават калі глеба на ўчастку слаба-шчолачная, вясной уніясце пад маліну парашковую серу або іншыя серныя прэпараты. Паўтарыце гэтую працэдуру кожную вясну.

Калі на кусце ягады сохнуць і буржуюць ля пладаножкі, значыць, яны пашкодзаныя лічынкамі маліннага жука.

Сцеражыся, фітафтора!

Гэта хвароба ўзнікае пры высокай вільготнасці (больш за 90 працэнтаў), і калі тэмпература паветра ўначы складае каля 20 градусаў.

Тэрмінова прыміце меры для прадукцыйнага масавага з'яўлення хваробы. Для прафілактычнай апрацоўкі пасадка бульбы спецыялісты раяць выкарыстаць найбольш просты, бяскрыўдны для чалавека сродак — азафос. Добры ён яшчэ і тым, што апрацаваныя ім расліны атрымліваюць адначасова пазакаранёвую падкорку. Апырскаванне азафосам — гэта толькі як прафілактычная мера. Пры масавым развіцці хваробы давадзецца апрацаваць бульбу ядахімікатамі: байлетонам, дзітанам-ДГ, рыдамлітам, скорам, тапазам, фундазолам ці іншымі прэпаратамі сістэмнага дзеяння, якія дазволены.

Вільготнае надвор'е з высокай тэмпературай паветра прымушае падумаць і пра памідоры. Фітафтору лягчэй папярэдзіць, чым змагацца з ёй, калі яна праявіць сябе ва ўсёй красе. Для папярэджання захворвання памідоры апырскаць хлорвокісам медзі або 1-працэнтным раствором бардоскай вадкасці, медна-мыльнай эмульсіяй (20 г меднага купарвасу, 200 г мыла на 10 л вады) па нізу кустоў, не закранаючы кветкавых гронак. Гэтым жа прэпаратам можна апрацаваць і бульбу. Яшчэ такі сродак: у 1/3 вядра гноевай жыхкі ўсыпаць 23 шклянкі попелу і старанна перамешаць. Потым даліць у вядро вады і працадзіць. Сумесь даволі эфектыўная, прычым апырскаць можна звычайным венікам. Не бойцеся ліць на лісцікі і кветкі.

Гэта выдатная пазакаранёвая падкорка і адначасова абарона ад фітафторы. Яшчэ адзін рэцэпт. Вазьміце 150 г часнаку або 300 г яго адходаў (шалупіненне, стрэлкі, лісты, якія пажухлі), прапусціце іх праз мясарубку, размяшайце ў 10 л вады, зрабіце сутачны настой і пасля працэджвання апрацуйце расліны. Гэты спосаб апырскавання можна паўтарыць праз некалькі дзён, а затым праз тыдзень падумаючы яго апрацоўкай таматаў водным раствором кухоннай солі (1 кг на 10 л вады) альбо звычайным кефірам (1 л на вядро вады).

Ад фітафторы можна выкарыстаць настой грыба-губы. 100 г грыба здрабніць, заліць кіпенем, накрывць накрывкай і астудзіць, затым працадзіць і апырскаць расліны. Калі момант упущаны і фітафтора пашкодзіла кусты, ёсць даволі эфектыўны рэцэпт. Абарваць усе хворыя лісты, а плады і пладаножку апырскаць раствором хлорыстага кальцыю (1-працэнтны раствор прадаецца ў аптэцы) з разліку 100 мл на 1 л вады.

Барацьба

з каларадскім жуком

Супраць гэтага шкодніка выкарыстоўваюць у асноўным хімічныя прэпараты (маспілан, арыва, шэрапу, фасбецыд і інш.). Яны даволі эфектыўныя, але маюць пабочныя эфекты. Некаторыя з іх знішчаюць не толькі каларадскіх жукоў, але і многіх карысных насякомых. Акрамя таго, выкарыстанне адных і тых жа прэпаратаў прыводзіць да таго, што з'яўляецца пакаленне каларадскіх жукоў, якія ўжо не адчувальныя да пэўнага віду хіміі.

Самым апраўданым (для невялікага агарода) метадам з'яўляецца пастаянны збор жукоў і іх лічынак, які не дае ім моцна размнажацца. Справа клопатлівая, ды што казаць, не вельмі прыемная, але эфектыўная.

Толькі майце на ўвазе, што знішчаць жукоў трэба на адлегласці не менш чым за 2—3 км ад участка, таму што да месца гібелі насякомых накіроўваюцца іншыя каларадскія жукі з усіх бліжэйшых агародаў. Так што не думайце іх, а збірайце ў слоік з газай і спальвайце.

Адным з самых эфектыўных «народных» спосабаў з'яўляецца прымяненне адвару лістоў звычайнай

таполі. Для гэтага паўвядра лістоў заліваюць 10 л гарачай вады і кіпяцяць на працягу 20—25 хвілін, а пасля гэтага настойваюць на працягу 5 дзён і працэджваюць. Толькі пасля гэтага апырскаюць пасадкі бульбы і таматаў. На працягу трох тыдняў жук будзе абыходзіць агарод бокам. Некаторыя агароднікі раяць у прафілактычных мэтах пасыпаць лісты пшанічнай мукой, кажуць, што каларадскі жук яе не вельмі любіць.

Адпуджаюць жукоў таксама календула і бабы, калі яны высаджаны вакол пасадкаў або ў радках суцэльнай паласой.

Вопытныя агароднікі раяць рабіць на бульбяным полі прынады для жукоў: на ліст дахавай бляхі, фанеры, кардону раскладваюць надзёртую бульбу (для гэтага можна выкарыстаць хворыя клубні) або размяшчаюць кучкі пуцтазеля, шчодро перасыпаючы яго той жа цёртай бульбай. Кожная з такіх прынад можа сабраць за кароткі час больш за сотню жукоў. Сабраных шкоднікаў знішчаюць.

